



Crna Gora
Ministarstvo ekonomskog razvoja

ZAVRŠNI IZVJEŠTAJ
O REALIZACIJI STRATEGIJE REGIONALNOG RAZVOJA CRNE GORE
ZA PERIOD 2014-2020. GODINE

- PRIJEDLOG -

Podgorica, septembar 2021. godine

SADRŽAJ

I UVODNI REZIME	4
II INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU CILJEVA.....	10
III REALIZACIJI AKCIONOG PLANA ZA 2020. GODINU	22
3.1 Uvodne napomene i metodologija izrade	22
3.2 Tabela realizacije Akcionog plana za 2020. godinu.....	23
IV NALAZI EVALUACIJE	136
V OSVRT NA PLANIRANA I UTROŠENA SREDSTVA	138
5.1 Pregled planiranih i utrošenih sredstava za period 2015-2020. godina.....	138
5.2 Pregled planiranih i utrošenih sredstava u 2020. godinu.....	145
VI PREPORUKE ZA NAREDNI CIKLUS PLANIRANJA POLITIKA	156

SKRAĆENICE

APZ	Aktivna politika zapošljavanja	MP	Ministarstvo prosvjete
CANU	Crnogorska akademija nauka i umjetnosti	MRSS	Ministarstvo rada i socijalnog staranja
CGES	Crnogorski elektroprenosni sistem	MSP	Ministarstvo saobraćaja i pomorstva
DPO	Društveno politička organizacija	MUP	Ministarstvo unutrašnjih poslova
DUP	Detaljni urbanistički plan	MZ	Ministarstvo zdravlja
EBRD	Evropska banka za razvoj	NTO	Nacionalna turistička organizacija
EE	Energetska efikasnost	NP	Nacionalni park
EIB	Evropska investiciona banka	PPOV	Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda
EPCG	Elektroprivreda Crne Gore	PROCON	Impl. jedinica u projek. Regionalni stambeni program u Crnoj Gori
IPA	Instrument za predpristupnu pomoć EU	RUP	Rudnik uglja Pljevlja
IPA OPRR	IPA Operativni program regionalni razvoj	TO	Turistička organizacija
IPARD	IPA-ruralni razvoj	UJR	Uprava javnih radova
IRF	Investiciono-razvojni fond Crne Gore	UZS	Uprava za saobraćaj
JLS	Jedinica lokalne samouprave	UZZ	Uprava za željeznice
KfV	Njemačka banka za obnovu	UNDP	Program Ujedinjenih nacija za razvoj
MIPA	Agencija Crne Gore za promociju stranih investicija	UZK	Uprava za kadrove
MIDAS	Program grant podrške za institucionalni razvoja i jačanje poljoprivrede	VODACOM	Društvo za vodosnabdijevanje i odvođenje otpadnih voda za Crnogorsko primorje
MEK	Ministarstvo ekonomije	WBIF	Investicioni fond za Zapadni Balkan
MF	Ministarstvo finansija	ŽICG	Željeznička infrastruktura Crne Gore
MSM	Ministarstvo sporta i mladih	ZZZ	Zavod za zapošljavanje Crne Gore
MK	Ministarstvo kulture	VODACOM	Društvo za vodosnabdijevanje i odvođenje otpadnih voda za Crnogorsko primorje
MN	Ministarstvo nauke	WBIF	Investicioni fond za Zapadni Balkan
MORT	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	ŽICG	Željeznička infrastruktura Crne Gore
MPRR	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja	ZZZ	Zavod za zapošljavanje Crne Gore

Napomena: nazivi nosioca aktivnosti zadržani su shodno prethodnoj organizaciji Vlade, koja je bila važeća u 2020. godini, kao zaključnom perioda izvještavanja.

I UVODNI REZIME

Završni izvještaj o realizaciji Strategije regionalnog razvoja pripremljen je na osnovu Uredbe o načinu i postupku izrade, usklađivanja i praćenja sprovođenja strateških dokumenata („Službeni list Crne Gore br. 54/2018“), kao i metodoloških instrukcija dokumenata Generalnog sekretarijata Vlade Crne Gore: Metodologija razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata i Smernica za izvještavanje o sprovođenju strateških dokumenata. Imajući u vidu da je Strategija usvojena prije izrade Metodologije podaci su prezentovani u skladu sa raspoloživim podacima na način koji je najpribližniji pomenutoj metodologiji.

Završni izvještaj pripremljen je na bazi godišnjih Izvještaja o realizaciji predmetne Strategije, koji su rađeni saglasno obavezi Ministarstva ekonomskog razvoja u skladu sa članom 11 Zakona o regionalnom razvoju („Službeni list Crne Gore“, broj 20/11, 26/11, 20/15 i 47/19), a na osnovu inputa svih jedinica lokalne samouprave i svih organa i organizacija državne uprave koji u okviru svojih nadležnosti obavljaju poslove kojima se podstiče regionalni razvoj, pa samim tim učestvuju u pripremi i sprovođenju politike regionalnog razvoja. Dakle, isti subjekti predlažu projekte za godišnje Akcione planove, o kojima se naredne godine izvještava. Izvještaji sadrže podatke o realizaciji projekata iz Akcionog plana, a dodatno su uključeni podaci i o projektima koji nijesu bili predviđeni Akcionim planova, ali čija realizacija doprinosi postizanju definisanih ciljeva. Ovako veliki broj subjekata koji učestvuje u pripremi godišnjih Akcionih planova i Izvještaja, predstavlja poseban izazov za obrađivača tj. Ministarstvo ekonomskog razvoja.

Politika regionalnog razvoja označava cjelovit i usklađen skup ciljeva, prioriteta, mjera i aktivnosti usmjerenih na podsticanje dugoročnog ekonomskog rasta i ukupno povećanje kvaliteta života, u skladu sa načelima održivog razvoja dugoročno usmjerenog na smanjenje regionalnih razlika. Ova politika od 2011. godine akcenat stavlja na princip participacije svih učesnika definisanih Zakonom o regionalnom razvoju, a posebno na jedinice lokalne samouprave. To ujedno potvrđuje pristup planiranja politike „odzdo na gore“ kojim se želi da se specifičnosti, prednosi i potrebe lokalnog nivoa, pretoče na regionalni nivo, a zatim i na nacionalni.

Strateški okvir za vođenje politike regionalnog razvoja predstavlja Strategija regionalnog razvoja Crne Gore za period 2014-2020. godina, koju je Vlada Crne Gore donijela u junu 2014. godine. Ova Strategija je izraz kontinuiteta sa prethodnim strateškim dokumentom (2010-2014.), u potrebi da se nastavi sa djelovanjem ka prevazilaženju regionalnih razlika, što je izazovan i dugotrajan proces, jer je u pitanju prevazilaženje decenijskih problema. Takođe, Strategija za period 2014-2020. pratila je nove okvire, te definiše tri osnovna stuba razvoja – pametni, održivi i inkluzivni rast.

Strategijom regionalnog razvoja Crne Gore za period 2014-2020. godina definisan je strateški cilj „postizanje ravnomjernijeg socio-ekonomskog razvoja svih jedinica lokalne samouprave i regiona, zasnovanog na konkurentnosti, inovativnosti i zapošljavanju“. Dostizanje zacrtanog strateškog cilja ostvarivaće se kroz sektorski pristup, odnosno kroz dalje unapređenje prioriternih oblasti razvoja Crne Gore, koje su najrelevantnije za ravnomjerniji regionalni razvoj: saobraćaj i ostala javna infrastruktura;

poljoprivreda i ruralni razvoj; energetika; zaštita životne sredine; konkurentnost i inovacije; industrija turizam i kultura obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike.

Strategijom su takođe definisani ciljevi i prioritetne oblasti razvoja na nivou svakog od tri geografska regiona Crne Gore i to:

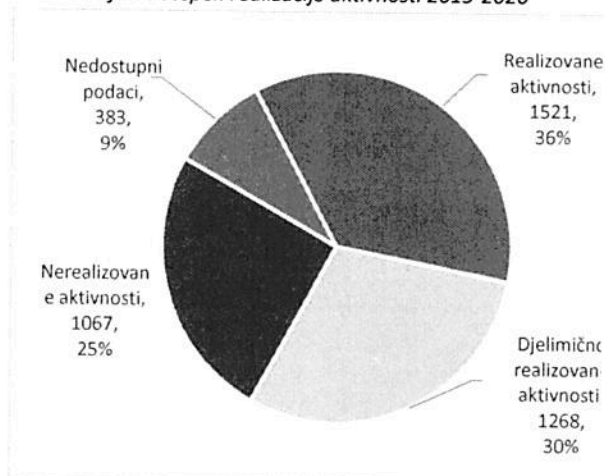
- Sjeverni region: "Povećanje konkurentnosti, ubrzan i održiv razvoj Sjevernog regiona".
- Središnji region: "Ostvarenje održivog ekonomskog rasta i razvoja i ubrzano povećanje konkurentnosti".
- Primorski region: "Održiv ekonomski rast i povećanje konkurentnosti regiona zasnovano na razvoju turizma i komplementarnih sektora"

Završni izvještaj tretira podatke za period 2015-2020. godina, pri čemu je poseban Izvještaj za 2020. godinu sastavni dio dokumenta. Takođe, treba imati u vidu specifičnost 2020. godine, zbog otežanog kako planiranja, tako i izvještavanja o istoj, kao godini pandemije virusa COVID 19, koja nije adekvatan dio praćenja trendova.

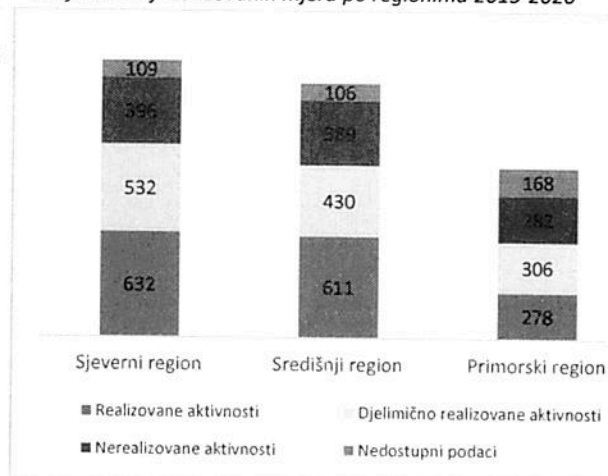
Prema dostupnim podacima u periodu od 2015. do 2020. godine predviđena je realizacija 4.239 aktivnosti, u okviru kojih su jednogodišnji projekti, kao i godišnje aktivnosti višegodišnjih projekata i programa, sa ciljem postizanja ravnomjernijeg socio-ekonomskog razvoja svih jedinica lokalne samouprave i regiona. Od ukupnog broja planiranih aktivnosti 36% aktivnosti je u potpunosti realizovano, oko 30% aktivnosti djelimično realizovano, dok 25% planiranih aktivnosti nije realizovano. Za 383 projekta ili 9% u trenutku sačinjavanja godišnjih izvještaja nijesu bili dostupni podaci o statusu realizacije.

Posmatrano po regionima u najveći broj u potpunosti i djelimično realizovanih projekata u šestogodišnjem periodu postignuto je u Sjevernom regionu - 1.164, sa stepenom realizacije 70%; zatim Središnjem regionu 1.041 sa stepenom realizacije 68%; dok je u Primorskom regionu realizovano u potpunosti ili djelimično 584 projekta ili 57%. Najčešći razlozi koji su uticali na stepen realizacije aktivnosti: nekompletna dokumentacija i neriješena vlasnička pitanja; duge tenderske procedure za pojedine infrastrukturne projekte; procedure izdavanja različitih dozvola i saglasnosti; promjena obima i strukture ulaganja; složene procedure odobravanja i sprovođenja programa koje podržava EU i drugi donatori. U 2020. godini najveći uticaj na stepen realizacije je imala pandemija COVID-19 i sprovedene mjere u cilju zaštite života i zdravlja ljudi.

Grafik 1: Stepen realizacije aktivnosti 2015-2020



Grafik 2: Broj realizovanih mjera po regionima 2015-2020



Polazeći od ciljeva regionalnog razvoja na nivou Crne Gore i sva tri regiona, na bazi definisanih indikatora za potrebe praćenja uspješnosti realizacije Strategije regionalnog razvoja 2014.–2020. godine, u nastavku je data ocjena ostavrenosti napretka u cjelosti i prioritetnim oblastima.

- Strategija nije uspjela da odgovori na problem depopulacije, gdje je nastavljen trend smanjenja broja stanovnika Sjevernog regiona.
- U periodu do pojave pandemije COVID19, koja je uticala na promjenu trendova, privreda je bilježila konstantan rast na šta ukazuju ključni indikatori (BDP, stopa rasta BDP-a, BDP per capita, BDP PPS u odnosu na EU).
- Strategija nije doprinijela smanjenju deficita tekućeg računa i deficita spoljnotrgovinske razmjene roba. U uslovima pandemije COVID19 deficit tekućeg računa je dodatno povećan, dok je deficit spoljnotrgovinske razmjene roba smanjen uslijed pada ekonomske aktivnosti, što je uticalo i na pad potražnje za određenim robama.
- Strategijom nijesu značajno smanjene razlike u stepenu razvijenosti jedinica lokalnih samouprava. Iako je između pojedinih JLS smanjena razlika u razvijenosti i dalje su gotovo sve JLS Primorskog regiona značajno iznad prosjeka, izuzev Ulcinja. Osim pomenutih, Podgorica spada u grupu JLS iznad prosjeka, dok na drugoj strani 10 od 13 JLS Sjevernog regiona pripadaju grupi manje razvijenih opština.
- Crna Gora nije uspjela da unaprijedi konkurentnost na šta ukazuje pad na listi međunarodnih indeksa konkurentnosti Lakoće poslovanja (Ease of Doing Business) i Indeksa globalne konkurentnosti (Global Competitiveness Index). Na nivou jedinica lokalnih samouprava došlo je do smanjenja između nivoa konkurentnosti. Sve JLS Primorskog regiona su iznad prosjeka, JLS središnjeg regiona su iznad prosjeka osim Cetinja, dok su JLS sjevernog regiona najmanje

konkurentne, izuzimajući Žabljak sa indeksom konkurentnosti iznad prosjeka. Zabilježeno smanjenje i povećanje stepena konkurentnosti JLS sjevernog regiona podstaknuto je snažnim uticajem perceptivnih faktora.

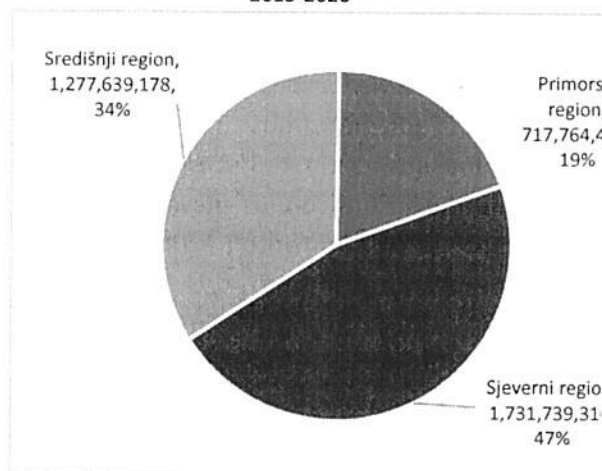
- Industrijska proizvodnja je u periodu od 2013. do 2020. godine bilježila oscilacije. Najveći uticaj na industrijsku proizvodnju u cjelini je imao sektor prerađivačke industrije. U odnosu na početak realizacije Strategije, ali i posljednje godine realizacije zabilježen je pad obima proizvodnje, praćen smanjenjem broja zaposlenih u sektoru prerađivačke industrije.
- Intenzivan razvoj turizma bio je prisutan do pojave globalne pandemije COVID19. U posljednoj godini prije pojave COVID19 zabilježeni su rekordni prihodi od turizma (1,1 milijarde EUR), broj posjeta (2,6 miliona) i ostvarenih noćenja (1,4 milijarde). Rast broja posjeta i noćenja ostvaren je u sva tri regiona. Uticaj COVID19 i mjere u cilju suzbijanja pandemije su imale najveći uticaj na ovaj sektor što je za posljedicu imalo pad najznačajnijih parametara i to: prihoda od turizma za 86,1%; dolazaka turista za 83,2% i ostvarenih noćenja za 82,1%.
- U odnosu na početak realizacije Strategije aktivnosti su određenoj mjeri dale doprinos smanjenju stope nezaposlenosti sve do pojave pandemije COVID19 u 2020. godini, kada se vratila na nivo prije pet godina. Problem nezaposlenosti koji je posebno izražen u Sjevernom regionu ostao je jedan od ključnih problema na koji sprovedene mjere u cilju zapošljavanja nijesu dale adekvatan odgovor. Na osnovu dostupnih podataka može se uočiti da je prisutan konstantan rast broja malih i srednjih preduzeća i zaposlenih u njima, kako na nivou Crne Gore, tako i na nivou sva tri regiona.
- U prethodnom periodu ostvaren je napredak u razvoju saobraćajne infrastrukture posmatran kroz razvoj mreže puteva. Izgradnjom novih puteva povećana je dužina asfaltiranih puteva na 6333 km, što predstavlja gustinu od 0,46 km/km². Kada je u pitanju vazdušni saobraćaj promet putnika na aerodromima je u posmatanom periodu, zaključno sa 2019. godinom, bilježio konstantan rast. Posmatrajući pomorski saobraćaj indikatori pokazuju konstantan pad prometa putnika u lukama sa jedne strane i rast prometa robe sa druge strane. U 2020. godini zbog mjera ograničavanja saobraćaja i putovanja, usljed već pomenutog COVID19, zabilježen je značajan pad prometa putnika.
- Proizvodnja energije izražena kroz indeks proizvodnje za sektor Snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom ukazuje na značajne oscilacije od godine do godine. U posljednje dvije godine 2019. i 2020. zabilježen je pad proizvodnje, dok je značajan rast zabilježen u 2013. i 2018. godini.
- Poljoprivreda kao jedan od ključnih razvojnih sektora ostvarila je rast u smislu proizvodnje izražene kroz BDV sektora Poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, dok je prema zvaničnim administrativnim podacima broj zaposlenih u ovom sektoru u padu.

Za realizaciju Strategije regionalnog razvoja 2014-2020, godišnjim akcionim planovima i dodatnim projektima, koji prvobitno nijesu bili planirani, ali su realizovani u službi ostvarivanja ciljeva Strategije, u periodu od 2015-2020. godine planirana je realizacija projekata, programa i aktivnosti ukupne vrijednosti 4,7 milijardi EUR, od čega je realizovano 3,7 milijardi EUR (stepen realizacije ulaganja 79%). Od ukupnih ulaganja, najveći dio finansijskih sredstava 47% se odnosi na Sjeverni region, 34% na Središnji region, a 19% na Primorski region.

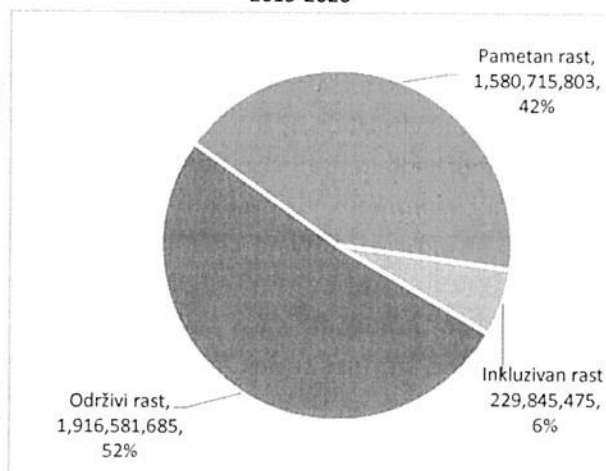
U periodu 2015-2020. godina najveća ulaganja su realizovana u okviru održivog rasta u vrijednosti od 1,9 milijardi EUR (52%), zatim pametnog rasta oko 1,6 milijardi EUR (42%), dok je u inkluzivan rast uloženo nepune 0,3 milijarde EUR (6%). Kada je u pitanju struktura ulaganja po prioritetnim oblastima, najveća ulaganja realizovana su u oblasti saobraćajne infrastrukture, zatim u oblasti konkurentnosti i inovacija i oblasti energetike. Posmatrano po regionima struktura ulaganja prema pravcima razvoja se značajno razlikuje.

- U Sjevernom regionu, najviše ulaganja čine projekti održivog rasta (saobraćaj, poljoprivreda, životna sredina i energetika), oko 73%, pametni rast 23%, dok inkluzivan rast predstavlja 3% ulaganja.
- U Središnjem regionu najviše ulaganja čine projekti pametnog rasta (konkurentnost i inovacije, razvoj turizma i valorizacija kulturne baštine, prerađivačka industrija) – 63%, dok održivi rast čini 26%, a inkluzivni rast 10% ulaganja.
- U Primorskom regionu najviše ulaganja takođe čine projekti pametnog rasta (53%), ali uz visoko učešće i održivog rasta (43%), dok inkluzivni rast čini svega 4% ulaganja.

*Grafik 3: Struktura realizovanih ulaganja po regionima
2015-2020*



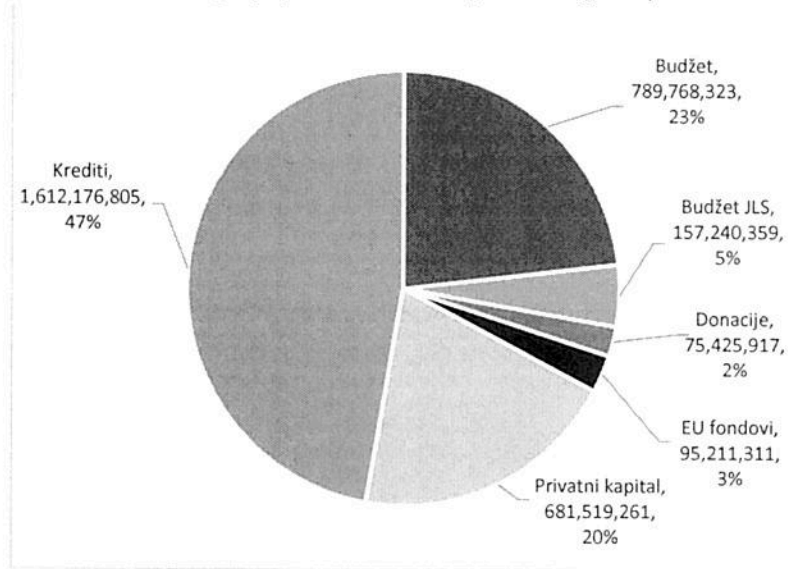
*Grafik 4: Struktura ulaganja prema pravcima razvoja
2015-2020*



Najznačajni izvor finansiranja za realizaciju Strategije regionalnog razvoja 2014-2020. godine su predstavljali krediti (47%), zatim Budžet (23%) i privatni kapital (20%). Budžeti jedinica lokalnih

samouprava su činile 5% ulaganja, dok su sredstva EU fondova činila svega 3% uložених sredstava za finansiranje regionalnog razvoja.

Grafik 5: Struktura ulaganja prema izvorima finansiranja za period 2015-2020



II INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU CILJEVA

S aspekta indikatora uspjeha treba napomenuti da Strategija regionalnog razvoja za period 2014-2020. godine nije rađena u skladu sa važećom Metodologijom za izradu strateških dokumenata Vlade Crne Gore, jer je predmetna Metodologija usvojena nakon donošenja Strategije. Stoga, prilikom izrade Strategije definisani su indikatori na nivou Crne Gore i na nivou regiona, koji će u nastavku biti analizirani.

Vizija razvoja Crne Gore definisana u ovoj Strategiji se odnosi na „povećanje kvaliteta života svih građana Crne Gore, uz održiv i ravnomjerniji društveno-ekonomski razvoj, zasnovan na konkurentnosti i efikasnosti”. Vizija razvoja Crne Gore se operacionalizuje kroz ciljeve razvoja na nacionalnom i na nivou regiona.

Strateški cilj regionalnog razvoja u Crnoj Gori je „Ravnomjerniji rast i razvoj svih jedinica lokalne samouprave i regiona, zasnovan na konkurentnosti, inovativnosti i zapošljavanju.”

Pored vizije i strateškog cilja Strategije regionalnog razvoja Crne Gore za period 2014–2020. godina, ova Strategija definiše i ciljeve i prioritetne oblasti razvoja na nivou svakog od tri geografska regiona Crne Gore.



Strategijom su definisane prioritetne oblasti razvoja Crne Gore su u funkciji osnovna tri razvojna pravca: pametnog, održivog i inkluzivnog rasta. Prioritetne oblasti predstavljaju segment ekonomske politike u kome se sprovode određene aktivnosti za ostvarivanje ciljeva ravnomjernijeg regionalnog razvoja. Strategijom je definisano osam prioritetnih oblasti i to:

- Konkurentnost i inovacije
- Industrija
- Turizam i kultura
- Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike – otvaranje novih radnih mjesta, povedanja broja zapošljenih i razvoj ljudskih resursa
- Saobraćajna infrastruktura – omogućavanje boljeg međusobnog povezivanja svih područja i regiona i njihove povezanosti sa susjednim zemljama

- Životna sredina – promocija održivog razvoja zasnovanog na zaštiti prirode, minimalnog zagađenja vazduha, zaštite kvaliteta voda i efikasno upravljanje otpadom i otpadnim vodama, zaštita od buke u životnoj sredini, bezbjedno upravljanje hemikalijama i kontrola industrijskog zagađenja
- Energetika
- Poljoprivreda i ruralni razvoj.

Tabela 1: Pravci razvoja i prioritetne oblasti

PAMETAN RAST	INKLUZIVNI RAST	ODRŽIVI RAST
▪ Konkurentnost i inovacije ▪ Industrija ▪ Turizam i kultura	▪ Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike	▪ Saobraćajna infrastruktura ▪ Životna sredina ▪ Energetika ▪ Poljoprivreda i ruralni razvoj

Za praćenje uspješnosti realizacije Strategije regionalnog razvoja 2014-2020. godine definisani su indikatori na nivou Crne Gore i regiona i to:

- Ključni pokazatelji uspješnosti realizacije za Crnu Goru: BDP per capita, stopa rasta BDP, stepen razvijenosti Crne Gore u odnosu na EU mjereno BDP PPS, stepen konkurentnosti Crne Gore u odnosu na ostatak svijeta, BDV poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, rast proizvodnje električne energije, stopa rasta industrijske proizvodnje, broj posjeta i noćenja turista, saldo tekućeg računa, saldo trgovinske razmjene roba, neto SDI, stopa nezapošljenosti, stopa rasta broja MSP i preduzetnika, itd.
- Ključni pokazatelji uspješnosti realizacije na nivou regiona: kretanje stanovništva, stepen razvijenosti i stepen konkurentnosti jedinica lokalne samouprave i regiona, stopa nezapošljenosti, povećanje broja malih i srednjih preduzeća i preduzetnika, broj zapošljenih u MSP, broj posjeta i noćenja turista.

Strategijom su definisani indikatori za praćenje efekata sprovedenih aktivnosti, međutim nijesu precizno definisane početne i ciljne vrijednosti, tako da se prilikom ocjene može govoriti o napretku u ostvarivanju rezultata u pojedinim oblastima, ali ne i o stepenu ostvarenosti ciljeva. Uzimajući u obzir prethodno navedeno, prezentacija ostvarenih vrijednosti definisanih indikatora prikanaza je u vidu vremenskih serija za period od 2013. do 2020. godine, kako bi se jasno uočili rezultati realizovanih aktivnosti. Dodatno, pandemija COVID19 i mjere koje su sprovedene u cilju zaštite života i zdravlja ljudi, na globalnom i nacionalnom nivou, uslovile su zatvaranje ili ograničavanje rada pojedinih djelatnosti, kao i promjenu pristupa dosadašnjim načinu funkcionisanja. Sve ovo je značajno uticalo na brojne društveno-ekonomske tokove i reflektovalo na vrijednosti indikatora u 2020. godini.

U nastavku je dat pregled indikatora na osnovu kojih se vrši procjena uspješnosti realizacije Strategije regionalnog razvoja koji je podijeljen u segmente prema prioritetnim oblastima.

OPŠTI POKAZATELJI

Pomjena broja stanovnika predstavlja jedan od osnovnih pokazatelja razvoja određenog područja. Prema procjenama broja stanovnika sredinom godine, Crna Gora je u periodu od 2013. do 2017. godine bilježila blagi porast broja stanovina. U 2020. godini zabilježen je značajniji pad broja stanovnika kao posljedica negativnog prirodnog priraštaja, koji je zabilježen prvi put poslije više od 20 godina. Promjena u broju stanovnika ima poseban značaj sa regionalnog aspekta, imajući u vidu višedecenijski problem depopulacije Sjevernog regiona. Prema dostupnim podacima ovaj trend je nastavljen od 2013. godine sve do danas kao posljedica negativnog prirodnog priraštaja i migracija stanovništva sa ovog područja ka Središnjem i Primorskom regionu, ali i inostranstvu. Na drugoj strani, evidentan je rast broja stanovnika u druga dva regiona, prije svega pod uticajem mehaničkog kretanja stanovništva.

Tabela 2: Procijenjeni broj stanovnika sredinom godine

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Crna Gora	621.207	621.810	622.159	622.303	622.373	622.227	622.028	621.306
Sjeverni region	174.392	172.841	171.242	169.724	167.918	165.417	163.030	161.310
Središnji region	296.893	298.316	299.584	300.487	301.559	302.981	304.299	304.946
Primorski region	149.922	150.653	151.333	152.092	152.896	153.829	154.699	155.050

Izvor: Monstat

Bruto domaći proizvod kao jedan od osnovnih pokazatelja rasta i razvoja ekonomije od 2013. godine pa sve do 2019. godine je bilježio konstantan rast, da bi u 2020. godini pod uticajem pojave krize i vanrednim okolnostima izazvanim pandemijom COVID19 zabilježio pad od čak 15,2%. Privreda je zabilježila najveći pad bruto domaćeg proizvoda u posljednjih 20 godina čime je Crna Gora vraćena na nivo prije 2017. godine. Prema preliminarnim podacima na osnovu kvartalnih procjena BDP je iznosio 4,19 milijarde EUR ili 6.749 EUR po glavi stanovnika. Prema konačnim podacima EUROSTAT-a bruto domaći proizvod po stanovniku shodno standardu kupovne moći (SKM) u 2020. godini je iznosio 46% prosjeka EU. Najveći nivo BDP prema standardu kupovne moći je zabilježen u 2019. godini kada je Crna Gora dostigla nivo od 50% prosjeka EU.

Tabela 3: Bruto domaći proizvod (BDP)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
BDP u tekućim cijenama u mil EUR	3362	3458	3625	3954	4299	4663	4951	4193
Realni rast BDP (%)	3,5	1,8	3,4	2,9	4,7	5,1	4,1	-15,2
BDP po glavni stanovnika u EUR	5412	5561	5826	6354	6908	7495	7959	6749
BDP PSS u odnosu na EU (%)	41	41	43	45	46	48	50	46

Izvor: Monstat, za 2020 preliminarni podaci na osnovu kvartalnih procjena

Platni bilans Crne Gore karakteriše rastući deficit tekućeg računa, koji je pod uticajem globalne recesije izazvane pandemijom u 2020. godini, prema preliminarnim podacima dostigao nivo od 1,1 milijarde EUR ili 26% BDP-a. Otežano odvijanje međunarodnog saobraćaja, praćeno smanjenjem domaće i eksterne tražnje, dovelo je do značajnog pada suficita na računu usluga što je ujedno ključni uzrok rasta deficita tekućeg računa. Negativna kretanja na računu usluga dijelom su amortizovana manjim spoljnotrgovinskim deficitom kao rezultat značajnog smanjenja ukupnog uvoza roba, kao i neto priliva po osnovu svih kategorija investicija (stranih direktnih, portfolio i ostalih investicija). Povećanje SDI rezultat je manjeg odliva stranih direktnih investicija uz istovremeno povećanje priliva po osnovu interkompanijskog duga.

Tabela 4: Platni bilans

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Saldo tekući račun u hilj. EUR	-383014	-429129	-401675	-641975	-691497	-792793	-707212	-1090428
Deficit tekućeg računa % BDP	-11,4	-12,4	-11,1	-16,2	-16,1	-17,0	-14,3	-26,0
Saldo spoljnotrgovinske razmjene robe u hilj. EUR	-1328624	-1376404	-1463731	-1657656	-1860064	-2049173	-2065558	-1642017
Saldo trgovinskog bilansa % BDP	-39,5	-39,8	-40,4	-41,9	-43,3	-43,9	-41,7	-39,2
Strane direktne investicije – neto u hilj. EUR	323879	353940	619274	371568	484332	322484	304578	467549

Izvor: CBCG

Zakonom o regionalnom razvoju definisan je indeks razvijenosti JLS u cilju mjerenja stepena razvijenosti jedinica lokalne samouprave, a kao sredstvo za vođenja uravnotežene i dugoročne politike regionalnog razvoja. Osnovni cilj izračunavanja indeksa razvijenosti je što objektivnije mjerenje socio-ekonomskih razlika među jedinicama lokalne samouprave i/ili među regionima zemlje. Posljedni indeks razvijenosti izračunat je na osnovu izmjenjene metodologije u odnosu na prethodne verzije tako da poređenje indeksa nije moguće. Indeks razvijenosti je kompozitni pokazatelj koji se računa kao ponderisani prosjek četiri indikatora, uz proporcionalno ponderisanje od 25%: stope nezaposlenosti, dohotka po stanovniku, stope rasta stanovništva JLS i stope obrazovanja stanovništva JLS.

Posmatrano sa regionalnog aspekta može se primijetiti da su gotovo sve JLS Primorskog regiona iznad prosjeka, izuzev Ulcinja, predstavljajući pet od šest razvijenih JLS. Osim pomenutih, Podgorica spada u grupu JLS iznad prosjeka, dok na drugoj strani 10 od 13 JLS Sjevernog regiona pripadaju grupi manje razvijenih JLS.

Tabela 5: Uporedni prikaz indeksa razvijenosti JLS

JLS	Indeks razvijenosti 2007-2009	Stepen razvijenosti 2007-2009	Indeks razvijenosti 2010-2012	Stepen razvijenosti 2010-2012	Indeks razvijenosti 2013-2015	Stepen razvijenosti 2013-2015	Indeks razvijenosti 2016-2018	Stepen razvijenosti 2016-2018
Budva	362,40	1	331,73	1	253,85	1	157,01	1
Tivat	149,65	4	173,09	2	149,69	2	133,83	2
Podgorica	145,97	5	141,13	5	120,15	4	121,12	3
Kotor	201,91	2	143,21	4	132,93	3	118,91	4
Herceg Novi	164,99	3	160,17	3	118,14	5	115,53	5
Bar	91,99	6	133,86	6	106,76	6	100,53	6
Danilovgrad	89,78	7	100,94	8	94,78	8	94,97	7
Nikšić	88,93	8	95,03	9	85,51	9	93,54	8
Cetinje	73,07	11	74,95	12	78,91	10	91,19	9
Žabljak	81,95	10	77,51	10	77,03	11	89,98	10
Ulcinj	56,86	18	75,44	11	76,88	12	83,47	11
Plužine	49,83	19	131,30	7	105,69	7	82,35	12
Pljevlja	81,98	9	70,74	13	75,55	13	78,55	13
Kolašin	70,94	14	64,41	14	60,17	17	74,11	14
Mojkovac	72,89	12	63,38	15	62,21	15	73,48	15
Šavnik	45,97	20	49,40	17	49,55	20	66,47	16
Bijelo Polje	72,31	13	38,06	19	52,95	19	64,78	17
Berane	62,95	15	60,08	16	65,36	14	58,43	18
Tuzi	-	-	-	-	-	-	56,35	19
Rožaje	57,59	17	39,64	18	56,17	18	52,73	20
Plav	20,27	21	38,00	20	61,91	16	47,24	21
Andrijevica	57,78	16	37,92	21	44,78	21	41,60	23
Gusinje	-	-	-	-	40,19	22	43,96	22
Petnjica	-	-	-	-	30,70	23	28,13	24

KONKURENTNOST I INOVACIJE

Najznačajniji i najprihvaćeniji indeksi konkurentnosti jedne zemlje predstavljaju Lakoća poslovanja (Ease of Doing Business) i Indeks globalne konkurentnosti (Global Competitiveness Index).

Lakoća poslovanja (Ease of Doing Business) jedan je od najčešće korišćenih indeksa, kada je u pitanju ocjena okruženja za poslovanje preduzeća u određenoj zemlji. U okviru ovog indeksa privrede su rangirane po lakoći poslovanja. Visoko rangirani indeks lakoće poslovanja znači da je regulatorno okruženje pogodno za pokretanje i rad lokalne firme. Rangiranje se određuje sortiranjem zbirnih ocjena po 10 područja, od kojih se svaka sastoji od nekoliko pokazatelja, dajući svakom području jednaku težinu. Ta područja uključuju: pokretanje biznisa; pribavljanje građevinskih dozvola; pristup električnoj energiji; upis imovine; pristup kreditima; zaštita manjinskih investitora; plaćanje poreza; prekogranična trgovina; izvršenje ugovora; rješavanje insolventnosti. Prema posljednjim podacima koji su dostupni za 2019. godinu, Crna

Gora je zauzimala 50. mjesto od 190 zemalja. Ključne nedostatke predstavljaju: pristup električnoj energiji, upis imovine, zaštita manjinskih investitora i plaćanje poreza. U odnosu na 2013. godinu zabilježen je pad konkurentnosti, međutim treba imati u vidu da je došlo i do izmena u metodologiji izračunavanja indeksa lakoće poslovanja.

Druga, opšte prihvaćena ocjena globalne konkurentnosti jedne privrede u svijetu u posljednjih nekoliko godina je Indeks globalne konkurentnosti (eng. Global Competitiveness Index) koji objavljuje Svjetski ekonomski forum (eng. World Economic Forum) u okviru Izvještaja o globalnoj konkurentnosti. Indeks se izračunava na osnovu velikog broja faktora koji utiču na poslovno okruženje, grupisanih u dvanaest grupa, i to: institucije; infrastruktura; usvajanje ICT-a; makroekonomska stabilnost; zdravlje; vještine; tržište proizvoda; tržište rada; finansijski sistem; veličina tržišta; poslovna dinamika; i primjena inovacija. Prema posljednje dostupnim podacima za 2019. godinu Crna Gora je zauzimala 73. mjesto od 141 zemlje. Ključne nedostatke predstavljaju: veličina tržišta, makroekonomska stabilnost i infrastruktura. U odnosu na 2013. godinu zabilježen pad konkurentnosti međutim treba imati u vidu da je došlo i do izmjena u metodologiji izračunavanja indeksa konkurentnosti.

Tabela 6: Indeksi konkurentnosti DB i GCI

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Doing Business	Skor	-	72,0	71,9	72,1	73,2	73,7	73,8	-
	Rang	44	36	46	51	42	50	50	-
Globalni indeks konkurentnosti	Skor	4,2	4,2	4,2	4,1	4,2	59,6	60,8	-
	Rang	67	67	70	82	77	71	73	-

Izvor: <https://www.doingbusiness.org/>; <https://www.weforum.org/>

Praćenje stepena konkurentnosti jedinica lokalne samouprave se utvrđuje na osnovu indeksa konkurentnosti i propisano je Zakonom o regionalnom razvoju u cilju vođenja uravnotežene i dugoročno održive politike regionalnog razvoja. Indeks konkurentnosti predstavlja kompozitni pokazatelj dobijen na osnovu 121 indikatora i to: 92 statistička i 29 anketnih, strukturiranih u osam skupova (podfaktora), koje formiraju dva faktora konkurentnosti: poslovno okruženje i poslovni sektor na osnovu kojeg se izračunava ukupan indeks konkurentnosti JLS.

U periodu 2015-2017. godina se mogu primijetiti promjene u profilu konkurentnosti - dio najmanje konkurentnih JLS su unaprijedile svoju konkurentnost (Kolašin, Pljevlja i Plužine), dok je drugi dio dodatno pogoršao konkurentnost (Berane, Andrijevica i Šavnik). Na drugoj strani, vodeće JLS su zadržale prethodni status najkonkurentnijih (Budva, Tivat, Podgorica, Kotor i Herceg Novog).

Posmatrano sa regionalnog aspekta može se primijetiti da su sve JLS Primorskog regiona iznad prosjeka, predstavljajući četiri od pet najkonkurentnijih JLS. JLS središnjeg regiona su iznad prosjeka izuzimajući Cetinje koje je neznatno ispod prosjeka. Rezultati indeksa konkurentnosti pokazuju da su JLS sjevernog regiona najmanje konkurentne, izuzimajući Žabljak sa indeksom konkurentnosti iznad prosjeka. Zabilježeno smanjenje i povećanje stepena konkurentnosti JLS sjevernog regiona podstaknuto je snažnim

uticajem perceptivnih faktora. Ukoliko je percepcija o konkurentnosti bolja nego što govore statistički pokazatelji, onda može biti rezultat nerazumijevanja od čega zavisi konkurentnost ili pokušaj da se optimizmom stvori potrebna energija za promjenu. U kratkom roku, ovo može imati određene rezultate, ali dugoročno može biti kontraproduktivno i može doprinijeti slabljenju konkurentnosti i razvijenosti JLS u srednjem i dužem roku.

Tabela 7: Uporedni prikaz indeksa konkurentnosti JLS

JLS	Indeks konkurentnosti 2009-2011	Stepen konkurentnosti 2009-2011	Indeks konkurentnosti 2012-2014	Stepen konkurentnosti 2012-2014	Indeks konkurentnosti 2015-2017	Stepen konkurentnosti 2015-2017
Budva	161,0	1	180,2	1	187,9	1
Tivat	156,0	2	176,3	2	157,3	2
Podgorica	142,0	3	140,7	4	144,9	3
Kotor	135,0	4	128,7	5	140,2	4
Herceg Novi	121,1	7	164,3	3	126,0	5
Žabljak	129,0	5	104,1	8	120,9	6
Bar	116,0	8	109,4	6	120,3	7
Nikšić	99,3	10	99,5	9	112,4	8
Ulcinj	103,9	9	99,4	10	108,6	9
Danilovgrad	122,0	6	104,2	7	104,3	10
Cetinje	89,2	11	82,5	12	98,0	11
Pljevlja	86,0	12	72,9	16	93,2	12
Plav	64,5	20	78,9	14	93,0	13
Mojkovac	77,0	14	78,3	15	90,3	14
Bijelo Polje	67,0	19	82,2	13	89,4	15
Kolašin	69,5	16	54	19	84,0	16
Rožaje	83,0	13	97,6	11	76,7	17
Plužine	69,4	17	50,8	20	76,2	18
Gusinje	-	-	-	-	73,5	19
Šavnik	64,4	21	69,8	17	65,4	20
Berane	66,6	18	66,8	18	60,1	21
Andrijevica	71,0	15	46,2	21	42,0	22
Petnjica	-	-	-	-	31,5	23

INDUSTRIJA

Industrijska proizvodnja obuhvata sektore prerađivačku industriju, snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom i vađenje ruda i kamena. Indeks industrijske proizvodnje u periodu od 2013. do 2020. godine bilježi oscilacije. Najveći uticaj na industrijsku proizvodnju su imali sektori prerađivačke industrije i snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom. Ukupna industrijska proizvodnja u 2020. godini, prema podacima Monstata, smanjena je za 0,9% u odnosu na 2019. godinu. Pad je zabilježen u sektorima prerađivačka industrija (-0,5%) i snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom (-3,8%), dok je u sektoru vađenje ruda i kamena ostvaren rast proizvodnje od 7,2%. Broj zaposlenih u sektoru prerađivačke industrije je padu. Sektor prerađivačke industrije u 2020. godini je zapošljavao 11263 lica.

Tabela 8: Indeks industrijske proizvodnje i proizvodnje u prerađivačkoj industriji

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Indeks industrijske proizvodnje	110,6	88,6	107,9	95,6	95,8	122,4	93,7	99,1
Indeks proizvodnje u prerađivačkoj industriji	95,0	93,3	119,9	92,2	97,0	112,1	90,0	99,5
Broj zaposlenih - prerađivačka industrija	12879	11964	11291	11197	11619	12295	13022	11263

Izvor: Monstat

TURIZAM I KULTURA

Crna Gora bilježi intenzivan razvoj turizma praćen konstantnim rastom osnovih turističkih parametara kao što su prihodi, dolasci i noćenja turista sve do pojave globalne pandemije COVID19. Rekordni prihod od turizma u iznosu od 1,1 milijarde EUR zabilježen je u 2019. godini. U istoj godini zabilježen je i rekordni broj posjeta 2,6 miliona turista i 1,4 milijardi ostvarenih noćenja. Rast broja posjeta i noćenja ostvaren je u sva tri regiona.

Uticaj COVID19 i mjere u cilju suzbijanja pandemije u vidu privremenog zatvaranja granica, ograničenje putovanja i povremena zabrana rada ugostiteljskih objekata su imale najveći uticaj na ovaj sektor. Naknadno popuštanje mjera nije dalo očekivane rezultate u turizmu. Dodatno, mjera koje su preduzimale druge zemlje u cilju smanjenja širenja virusa uticale su na pad dolazaka i noćenja stranih turista. Sve ovo za posljedicu je imalo pad najznačajnijih parametara i to: prihoda od turizma za 86,1%; dolazaka turista za 83,2% i ostvarenih noćenja za 82,1%.

Tabela 9: Procijenjeni prihodi od turizma

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Prihodi u mil. eur	721	729	862	881	959	1039	1140	159
Indeks	103,0	101,1	118,2	102,2	108,9	108,3	109,7	13,9

Izvor: Ministarstvo ekonomskog razvoja

Tabela 10: Broj dolazaka i noćenja turista

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
BROJ DOLAZAKA								
Crna Gora	1492006	1517376	1713109	1813817	2000009	2204856	2645217	444065
Sjeverni region	61747	56768	76290	86879	104616	122726	140058	35513
Središnji region	82509	90833	107746	124336	178942	208366	234846	50825
Primorski region	1347750	1369775	1529073	1602602	1716451	1873764	2270313	357727
OSTVARENA NOĆENJA								
Crna Gora	9411943	9553783	11054947	11250005	11953316	12930334	14455920	2587255
Sjeverni region	125710	115624	150184	173584	245768	280358	315815	106044
Središnji region	158711	180142	216849	248926	360374	380861	425291	142734
Primorski region	9127522	9258017	10687914	10827495	11347174	12269115	13714814	2338477

Izvor: Monstat

OBRAZOVANJE, ZAPOSŁJAVANJE I SOCIJALNE POLITIKE

Prema podacima ankete o radnoj snazi može se uočiti da je od 2013. godine do 2019. godine bilježen konstantan pad stope nezaposlenosti. U 2019. godini zabilježena je najniža stopa nezaposlenosti od 15,1%, da bi pod uticajem krize izazvane pandemijom COVID19 u 2020. godini nezaposlenost porasla na 17,9%. Administrativni podaci Zavoda za zapošljavanje pokazuju nešto drugačiji trend u početnim godinama. Do 2016. godine registrovani broj nezaposlenih i stopa nezaposlenih je bila u porastu da bi nakon toga uslijedio pad sve do pojave pomenute pandemije kada nezaposlenost opet bilježi rast u 2020. godini. Kada je u pitanju zaposlenost prema dostupnim administrativnim podacima može se uočiti konstantan rast broja zaposlenih od 2013. godine pa sve do pojave krize. Posmatrano po regionima kretanje broja zaposlenih, broja nezaposlenih i stope nezaposlenosti je imalo sličan trend kao na nacionalnom nivou. Problem nezaposlenosti koji je posebno izražen u Sjevernom regionu ostao je jedan od ključnih problema na koji sprovedene mjere u cilju zapošljavanja nijesu dale adekvatan odgovor.

Tabela 11: Broj zaposlenih, broj nezaposlenih i stopa nezaposlenosti

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Stopa nezaposlenosti - ARS (%)*								
Crna Gora	19,5	18,0	17,6	17,7	16,1	15,2	15,1	17,9
Sjeverni region	40,6	39,0	37,3	34,9	35,2	36,6	36,3	37,8
Središnji region	15,0	13,4	12,4	13,0	10,5	9,5	9,1	13,2
Primorski region	8,4	6,7	7,8	9,6	7,5	3,9	5,5	5,8
Broj nezaposlenih – registrovani**								
Crna Gora	34514	34687	39991	49487	51262	41378	37616	47509
Sjeverni region	12810	12994	15468	20081	23317	19924	19059	22137
Središnji region	14977	14669	16711	20255	19790	15152	13281	17874
Primorski region	6727	7024	7812	9151	8155	6302	5276	7498
Stopa nezaposlenosti - registrovana (%)**								
Crna Gora	14,9	15,0	17,2	21,3	22,1	17,8	16,2	20,5
Sjeverni region	21,9	22,2	26,5	34,3	39,9	34,1	32,6	37,9
Središnji region	13,0	12,8	14,6	17,6	17,2	13,2	11,6	15,6
Primorski region	11,5	12,0	13,3	15,6	13,9	10,8	9,0	12,8

Prosječan broj zaposlenih – administrativni podaci***								
Crna Gora	171474	173595	175617	177908	182368	190132	203545	176964
Sjeverni region	25701	25762	26245	26271	26385	26890	28270	25696
Središnji region	96169	97709	99248	101548	105111	109658	115780	101757
Primorski region	49604	50124	50124	50089	50872	53584	59495	49511

Izvori: *Monstat – Anketa o radnoj snazi (ARS), **ZZZCG, ***Monstat – administrativni podaci

Na osnovu dostupnih podatka može se uočiti da je periodu od 2013. godine prisutan konstantan rast broja malih i srednjih preduzeća i zaposlenih u njima, kako na nivou Crne Gore, tako i na nivou sva tri regiona. Nasuprot tome broj preduzetnika tj. fizičkih lica koja obavljaju privrednu djelatnost je u konstantnom padu. U 2020. godini zabilježen je pad u sve tri kategorije.

Tabela 12: Broj MSP, preduzetnika i zaposlenih u MSP

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Broj malih i srednjih preduzeća	Crna Gora	21497	22896	24303	25080	26782	29772	32361	33323
	Sjeverni region	2919	2952	3073	3151	3334	3507	3652	3725
	Središnji region	9751	10245	10970	11550	12448	13629	14515	15035
	Primorski region	8827	9699	10260	10479	11000	12636	14194	14563
Broj preduzetnika	Crna Gora	9115	11884	9860	9344	9356	9619	9109	8703
	Sjeverni region	1839	2497	1931	1667	1613	1994	1530	1500
	Središnji region	3345	4210	3451	3337	3325	3292	3266	3283
	Primorski region	3931	5177	4478	4340	4418	4333	4313	3920
Broj zapošljenih u MSP	Crna Gora	109652	115718	119511	123046	130563	143272	152858	137647
	Sjeverni region	12227	13031	13988	14057	14748	15487	16267	14814
	Središnji region	54787	57445	59734	61304	65442	71537	75646	73701
	Primorski region	42638	45242	45789	47685	50373	56248	60945	49132

Izvor: Poreska uprava

SAOBRAĆAJNA INFRASTRUKTURA

Razvoj saobraćajne infrastrukture u najvećoj mjeri je posmatran kroz razvoj mreže puteva. Prema dostupnim podacima od 2013. godine izgradnjom novih puteva povećana je dužina asfaltiranih puteva na 6333 km, što predstavlja gustinu od 0,46 km/km². Kao indikator razvoja vazdušnog saobraća definisan je promet putnika na aerodromima koji je u posmatanom periodu zaključno sa 2019. godinom bilježio konstantan rast prometa putnika na aerodromima. U 2020. godini zbog mjera ograničavanja saobraćaja i putovanja usljed već pomenutog COVID19 zabilježen je značajan pad prometa putnika. Kada je u pitanju pomorski saobraćaj indikatori pokazuju konstantan pad prometa putnika u lukama sa jedne strane i rast prometa robe sa druge strane.

Tabela 13: Putna infrastruktura i promet robe i putnika

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dužina asfaltiranih puteva u km	5576	5776	6136	6147	6274	6296	6333	-
Gustina asfaltiranih puteva (km/km2)	0,40	0,42	0,44	0,44	0,45	0,45	0,46	-
Promet putnika na aerodromima	1558940	1612130	1643905	1855837	2184859	2454524	2652801	521959
Promet putnika u lukama	184231	107814	98974	110127	118535	98455	88729	-
Promet robe u lukama (tona)	1295366	1241431	1488399	1645797	2096122	1963204	2050869	2043632

Izvor: Monstat

ŽIVOTNA SREDINA

Strategijom regionalnog razvoja za prioritetne obast životne sredine nije predložen ni jedan indikatora u cilju praćenja efekata predloženih mjera i aktivnosti. Međutim, godišnji Akcioni planovi i Izvještaji pokazuju da su u okviru ove oblasti realizovani brojni projekti na razvoju zaštićenih područja, uspostavljanju sistema upravljanja čvrstim otpadom i izgradnja sanitarnih deponija, uspostavljen sistem i izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i proširenja primarne i sekundarne kanalizacione mreže i unapređenju vodovodnog sistema. U Strategiji za naredni period svakako treba definisati indikatore i za ovu oblast.

ENERGETIKA

Na osnovu raspoloživog indikatora za oblast proizvodnje energije izraženog kroz indeks proizvodnje za sektor Snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom može se uočiti da je proizvodnja energije u posmatranom periodu imala značajne oscilacije. U posljednje dvije godine 2019. i 2020. zabilježen je pad proizvodnje, dok je značajan rast zabilježen u 2013. i 2018. godini. Monstat od 2016. godine u okviru svojih izvještaja objavljuje i podatak indeks proizvodnje energije koji predstavlja precizniji podatak za oblast energetike. Kada je u pitanju proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora u periodu 2014-2020, efekti brojnih projekata dala je rezultate značajnog rasta ovog indikatora, što je predstavljeno u tabeli.

Tabela 14: Indeks proizvodnje energije

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Indeks proizvodnje - Snabdijevanje el. energijom, gasom i parom	138,7	80,4	94,1	103,5	75,4	162,1	92,9	96,2
Indeks proizvodnje - energija	-	-	-	101,3	78,0	156,0	93,5	96,6
Proizvodnji el. energije iz obnovljivih izvora (kWh)	-	1.171.455	10.483.273	43.685.560	84.474.798	244.628.343	269.161.723	396.326.129

Izvor: Monstat

POLJOPRIVREDA I RURALNI RAZVOJ

Poljoprivreda je prepoznata kao razvojni i ekonomski prioritet nacionalne ekonomije. Indikator za praćenje razvoja poljoprivrede je definisak kao stopa rasta poljoprivredne proizvodnje. Proračun indeksa poljoprivredne proizvodnje objavljivan od strane Monstata do 2012. godine nakon čega je ovaj pokazatelj prestao da se objavljuje. Umjesto navedenog indikatora u nastavku je prikazan bruto dodata vrijednost (BDV) sektora poljoprivrede, šumarstva i ribarstva kao najadekvatnijeg pokazatelja za razvoj poljoprivrede. Prema raspoloživim podacima Monstata, BDV sektora poljoprivrede, šumarstva i ribarstva bilježi konstantan rast. Prema posljednjim podacima u 2019. godini bruto dodata vrijednost je iznosila 316,5 miliona EUR ili 6,4% BDP. Na osnovu zvaničnih administrativnih podataka broj zaposlenih u ovom sektoru je u padu. Prosječan broj zaposlenih u 2019. godini iznosio je 1998.

Tabela 15: Bruto dodata vrijednost i zaposleni - Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
BDV u tekućim cijenama (hilj. EUR)	270164	280086	294597	295310	294655	313933	316541
Učešće BDV u BDP (%)	8,0	8,1	8,1	7,5	6,9	6,7	6,4
Broj zaposlenih	2771	2686	2552	2312	2178	1897	1998

Izvor: Monstat

III REALIZACIJI AKCIONOG PLANA ZA 2020. GODINU

3.1 Uvodne napomene i metodologija izrade

Predmetni Izvještaj izrađen je na bazi Akcionog plana za implementaciju Strategije regionalnog razvoja Crne Gore 2014-2020, za 2020. godinu. U skladu sa tim, izrada Izvještaja bazira se na strukturi pomenutog Akcionog plana. Akcioni plan, odnosno Izvještaj organizovan je oko tri ključna prioriteta razvoja na nacionalnom nivou - postizanje pametnog, održivog i inkluzivnog rasta, koji su dalje organizovani kroz sektorski pristup, odnosno kroz dalje unapređenje prioriternih oblasti razvoja Crne Gore. Za svaku prioritetnu oblast, na nivou sva tri regiona, definisane su mjere koje sadrže konkretne aktivnosti, programe ili projekte potrebne za ostvarivanje Strategije regionalnog razvoja u datoj oblasti. Uz aktivnosti i projekte u Akcionom planu, navedena su planirana finansijska sredstva i njihovi izvori kao i vremenski okvir i institucije koje će biti zadužene za njihovu realizaciju.

Akcioni plan pripremljen je u saradnji sa skoro svim organima državne uprave, jedinicama lokalne samouprave i drugim organima i organizacijama, koja na osnovu člana 9 Zakona o regionalnom razvoju, obavljaju poslove kojima se podstiče regionalni razvoj. U pripremi Akcionog plana vodilo se računa da isti bude usaglašen sa jednogodišnjim i višegodišnjim aktuelnim strateškim i planskim dokumentima, kao i sa Budžetom Crne Gore za 2020. godinu, odnosno sa njegovim kapitalnim dijelom i sa Agrobudžetom za istu godinu.

Ministarstvo ekonomskog razvoja je zatražilo informaciju od svih koji su Akcionim planom bili evidentirani kao nosioci aktivnosti i projekata, o obimu i stepenu njihove realizacije u izvještajnom periodu, uz podatke o projektima koji nijesu bili predviđeni Akcionim planom, a koji su realizovani u 2020. godini u okviru definisanih mjera.

Sve institucije/ organizacije dostavile su odgovore, pri čemu u slučaju nekih oni nijesu bili kompletni, tj. nijesu dostavljeni podaci za sve projekte. U slučaju lokalnih samouprava, njih 7 nije dostavilo tražene podatke. Stoga, u procesu pripremanja Izvještaja pojavila su se određenja ograničenja koja se odnose na nemogućnost obezbjeđivanja inputa o realizaciji za određeni broj projekata planiranih Akcionim planom za 2020. godinu. Na drugoj strani, Izvještaj uključuje određeni broj projekata čija implementacija nije bila predviđena početkom 2020. godine, tj. u pitanju su projekti koji nijesu bili planirani Akcionim planom za istu godinu, a uspješno su realizovani i doprinose realizaciji ciljeva Strategije regionalnog razvoja Crne Gore. Detalji o ovim projektima navedeni su u nastavku. Takođe, napominjemo da su prilikom izrade Izvještaja utvrđena određena odstupanja/ greške u integrisanim iznosim na pojedinim mjestima i ista su korigovana.

Važno je istaći da je početno izrada Akcionog plana, u godini neizvjesnosti usljed pandemije COVID 19, bila vrlo izazovna. Teško je bilo planirati same projekte, a posebno finansijska sredstva. To se kasnije odrazilo i na realizaciju plana, kako na značajan broj podataka koje nije bilo moguće obezbijediti, tako i na odstupanja u realizaciji u odnosu na plan.

Takođe, važna napomena je da su kod nosioca aktivnosti zadržane institucije shodno prethodnoj organizaciji, koja je bila važeća u 2020. godini, za koju se izvještava.

3.2 Tabela realizacije Akcionog plana za 2020. godinu

SJEVERNI REGION									
ODRŽIVI RAST									
Prioritetna oblast 1 - Saobraćajna infrastruktura									
Prioritet	Mjera	Nadležna institucija	Naziv projekta / aktivnosti	Vremenski okvir realizacije projekta	Planirana investicija / ulaganje za 2020. godinu (u EUR)	Realizovana investicija / ulaganje u 2020. godini (u EUR)	Budžet CG (u EUR)	Budžet JLS (u EUR)	Ostali izvori (u EUR)
Unapređenje i razvoj putne infrastrukture	1.1 Izgradnja auto-puta Bar- Boljare	Vlada-MSP	Autoput Bar-Boljare - dionica Smokovac-Uvač-Mateševo	2015-2020	137,020,748.00	45,941,709.13	20,372,423.17		UKUPNO: 25569285.96 Krediti: 25569285.96
	1.2 Redovno i investiciono održavanje puteva	UZS	Investiciono presvlačenje državnih puteva	2020	1,100,000.00	1,073,622.15	1,073,622.15		
		UZS	Redovno održavanje	2020	3,800,000.00	3,763,460.00	3,763,460.00		
		UZS	Sanacije objekata	2020	1,250,000.00	357,439.34	357,439.34		
	1.3 Rekonstrukcija magistralnih i regionalnih puteva	UZS	Izgradnja II faze obilaznice Rožaja	2017.-2021.	3,600,000.00	2,139,048.31	1,922,826.04		UKUPNO: 216192.37 Krediti: 216192.37
		UZS	Rekonstrukcija magistralnog puta M-2 dionica Lepenac - Ribarevina, L=12,90 km i rekonstrukcija magistralnog puta M-5 dionica Ribarevina - Podaj- Berane, L=26,90 km,	2020.-2023.	510,000.00	0.00	0.00		
		UZS	Rekonstrukcija puta M-2 Bijelo Polje - Ribarevine od km	2019-2020	200,000.00	1,784,327.05	1,784,327.05		

Kalata, dionica Sjeverne – Trpezi, I faza									
	UZS	Izgradnja puta Vruja – Mijakovići	2019-2020	2,500,000.00	299,345.95	299,345.95			
	UZS	Rekonstrukcija puta Berane – Kolašin Dionica: Lubnice – Jezerine	2017-2021	110,000.00	9,454,690.76	0.00		UKUPNO: 9454690.76 Kredit: 9454690.76	
	UZS	Rekonstrukcija puta Mojkovac- Lubnice, dionica Mojkovac-Katun Vragodo, L= 8,00km	2020	4,000,000.00	1,404,835.15	1,404,835.15			
	UZS	Izrada tehničke dokumentacije, revizije, nadzor, hitne intervencije	2020-2022	447,000.00	297,000.00	297,000.00			
1.4 Projekat unapređenja lokalne putne infrastrukture	UJR	Rekonstrukcija "Ribarske ulice" u Plavu	2015-2020	160,000.00	203,745.14	203,745.14			
	UJR	Rekonstrukcija puta Plav- Vojno selo - Gusinje	2017-2020	20,000.00	941,005.93	941,005.93			
	UJR	Rekonstrukcija Prnjavorske ulice, Plav	2017-2020	20,000.00	248,724.73	248,724.73			
	UJR	Rekonstrukcija gradskih saobraćajnica u Tivtu	2020	10,000.00	/				
	UJR	Rekonstrukcija puta Plav-Bogičevića, Plav	2017-2022	100,000.00	0.00	0.00			
	UJR	Rekonstrukcija glavne gradske ulice u Plavu	2019-2021	10,000.00	0.00	0.00			

	UJR	Izgradnja mosta u Haremima, Berane	2018-2021	55,000.00	/				
	Opština Bijelo Polje	Rekonstrukcija puta Čelinska Kosa - Krstac	2018-2020	2,500,000.00	/				
	Opština Kolašin	Rekonstrukcija gradske ulice Vojvode Mine u dužini od 170m	2020	250,000.00	15,000.00		15,000.00		
	Opština Petnjica	Modernizacija lokalnih puteva	2020	660,000.00	660,000.00	520,000.00	140,000.00		
	Opština Plužine	Asfaltiranje lokalnih puteva	2020	230,000.00	/				
	Opština Pljevlja	Rekonstrukcija, održavanje i izgradnja saobraćajne infrastrukture	2020	890,000.00	100,000.00		100,000.00		
	Opština Rožaje	Asfaltiranje lokalnih puteva	2020	428,630.00	653,174.10		653,174.10		
	Opština Šavnik	Izvođenje radova na izgradnji priključne saobraćajnice i parkinga sa pratećim sadržajima radi povezivanja terena za male sportove sa gradskom saobraćajnicom	2020	100,000.00	140,000.00		140,000.00		
	UJR	Lokalni putevi i gradske saobraćajnice-Berane	2020	Nije bilo u AP	65,401.51	10,401.51	55,000.00		
	UJR	Lokalni putevi i gradske saobraćajnice-Gusinje	2020	Nije bilo u AP	153,856.26	149,856.26	4,000.00		
	UJR	Lokalni putevi i gradske saobraćajnice-Rožaje	2020	Nije bilo u AP	5,885.85	5,885.85			

	UJR	Lokalni putevi i gradske saobraćajnice-Bijelo Polje	2020	Nije bilo u AP	630,033.57	529,277.57	100,756.00	
	UJR	Lokalni putevi i gradske saobraćajnice-Mojkovac	2020	Nije bilo u AP	390,011.95	17,011.95	373,000.00	
	UJR	Lokalni putevi i gradske saobraćajnice-Žabljak	2020	Nije bilo u AP	133,372.47	133,372.47		
	Opština Petnjica	Sanacija oštećenog asfalta	2020	Nije bilo u AP	89,970.00		89,970.00	
1.5	UJR	Izgradnja pasarele i pratećih sadržaja za potrebe šetališta i uređenja prostora Jalovišta u Mojkovcu	2017-2021	20,000.00	838,494.84	838,494.84		
	UJR	Izgradnja infrastrukturnih priključaka za Biznis zonu u Mojkovcu	2018-2020	350,000.00	417,892.68	417,892.68		
	UJR	Izgradnja infrastrukture do pješačkog mosta Potkrajci - Njegnjevo u Bijelom Polju	2017-2020	20,000.00	0.00	0.00		
	UJR	Rekonstrukcija trga u Plavu	2019-2020	200,000.00	0.00	0.00		
	UJR	Rehabilitacija dijela pruge sa tunelima na dionici "Kos - Trebešica" u Kolašinu	2016-2021	1,815,000.00	1,717,232.15	901,054.25		UKUPNO: 816177.9 EU fondovi: 816177.9
	UJR	Demontaža postojeće, nabavka i montaža nove električne vučne podstanice "Trebešica" u Kolašinu	2020	20,000.00	5,163.35	5,163.35		

	UJR	Rekonstrukcija graničnog prelaza na željezničkoj pruzi u Bijelom Polju	2016-2023	215,000.00	12,551.92	12,551.92		
	Opština Petrijica	Izgradnja latskog mosta sa pristupnim putevima	2020	35,000.00	0.00	0.00		
	Opština Plav	Rekonstrukcija Ribarske ulice	2015-2020	55,000.00	55,000.00	55,000.00		
	Opština Pljevlja	Adaptacija postojećih raskrsnica	2020	40,000.00	2,200.00	2,200.00		
	Opština Pljevlja	Rekonstrukcija ul. Kralja Petra- stepenište prema Trgu Đorđa Peruničića	2020	90,000.00	140,000.00	140,000.00		
	Opština Pljevlja	Adaptacija postojećih i izgradnja novih trotoara	2020	100,000.00	55,516.00	55,516.00		
	Opština Pljevlja	Pješačka staza u okviru DUP-a Balibegovo brdo	2020	5,000.00	4,000.00	4,000.00		
	Opština Pljevlja	Izgradnja parking u gradu	2020	80,000.00	0.00	0.00		
	Opština Žabljak	Izgradnja javne garaže	2020-2021	400,000.00	606,653.10	606,653.10		
	Opština Žabljak	Uređenje trotoara u centru grada	2019-2020	150,000.00	161,155.09	161,155.09		
	Opština Žabljak	Asfaltiranje i rekonstrukcija asfaltnog zastora na seoskom području	2020	140,000.00	430,515.66	430,515.66		
	UJR, JLS	Opština Berane	2020	Nije bilo u AP	232,992.58	232,992.58		
	UJR, JLS	Opština Pljevlja	2020	Nije bilo u AP	48,833.28	48,833.28		

		UJR, JLS	Opština Šavnik	2020	Nije bilo u AP	199,590.23	199,590.23		
		UJR, JLS	Opština Gusinje	2020	Nije bilo u AP	55,603.36	55,603.36		
		UJR, JLS	Opština Plav	2020	Nije bilo u AP	33,892.57	33,892.57		
		UJR, JLS	Opština Andrijevica	2020	Nije bilo u AP	296,079.39	296,079.39		
		UJR, JLS	Opština Rožaje	2020	Nije bilo u AP	323,363.93	323,363.93		
		UJR, JLS	Opština Bijelo Polje	2020	Nije bilo u AP	764,730.16	764,730.16		
		UJR, JLS	Opština Petnjica	2020	Nije bilo u AP	521,087.92	521,087.92		
		UJR, JLS	Opština Mojkovac	2020	Nije bilo u AP	104,627.13	104,627.13		
		UJR, JLS	Opština Kolašin	2020	Nije bilo u AP	374,572.84	374,572.84		
		UJR, JLS	Opština Žabljak	2020	Nije bilo u AP	534,168.32	534,168.32		
		UJR, JLS	Opština Plužine	2020	Nije bilo u AP	199,991.54	199,991.54		
Unapređenje i razvoj putne infrastrukture					165,456,378.00	84,450,293.40	43,349,470.09	3,125,939.95	UKUPNO: 37974853.46 EU fondovi: 816177.9 Krediti: 37158675.56
Unapređenje željezničke infrastrukture	2.1 Projekat modernizacije željezničke infrastrukture	MSP, DŽŽ, ŽICG	Sanacija 5 prednapregnutih betonskih mostova (I grupa prioriteta)	2018-2020	2,830,000.00	2,871,273.50			UKUPNO: 2871273.5 Krediti: 2871273.5
		MSP, DŽŽ, ŽICG	Sanacija 6 betonskih mostova (II grupa prioriteta) od kojih se 5 nalazi u sjevernom dijelu, dionice Bijelo Polje do Kolašina	2019-2021	2,630,000.00	1,085,930.85			UKUPNO: 1085930.85 Krediti: 1085930.85
		MSP, DŽŽ, ŽICG	Sanacija 13 betonskih mostova (III grupa prioriteta) od kojih se 7 nalazi u sjevernom	2020-2022	2,500,000.00	346,810.24			UKUPNO: 346810.24 Krediti: 346810.24

bezbjednosti hrane		MPRR	Direktna plaćanja u biljnoj proizvodnji	2020	754,000.00	886,178.89	886,178.89		
		MPRR	Program unapređivanja pčelarstva	2020	183,500.00	142,593.14	142,593.14		
		MPRR	Program bezbjednosti hrane za 2020. godinu	2020	116,000.00	116,000.00	116,000.00		
	1.2 Poboljšanje uslova za povećanje potencijala za biljnu proizvodnju	MPRR	Program fitosanitarnih mjera za 2020. godinu	2020	72,000.00	72,000.00	72,000.00		
	1.3 Obavezne mjere zdravstvene zaštite životinja od naročito opasnih zaraznih bolesti i zoonaza	MPRR	Program obavezne zdravstvene zaštite životinja u 2020. godini	2020	1,005,000.00	1,005,000.00	1,005,000.00		
	1.4 Investicije u fizički kapital na poljoprivrednim gazdinstvima	MPRR	IPARD II program	2020	5,381,000.00	2,493,683.14	361,734.40	UKUPNO: 2131948.74 EU fondovi: 1085202.52 Privatni kapital: 1046746.22	
		MPRR	Podrška podizanju i modernizaciji/opremanju proizvodnih voćnih zasada	2020	100,000.00	49,810.09	24,973.89	UKUPNO: 24836.2 Privatni kapital: 24836.2	
		MPRR	Podrška povrtarskoj proizvodnji	2020	40,000.00	79,811.39	35,375.31	UKUPNO: 44436.08	

Stvaranje uslova za održivo upravljanje kroz modernizaciju proizvodnje povećanje kvaliteta proizvoda higijene i bezbjednosti hrane				14,344,189.00	11,774,636.97	8,475,869.97	0.00	UKUPNO: 3526720.98 Donacije: 227953.98 EU fondovi: 1085202.52 Privatni kapital: 2140015.73 Krediti: 73548.75
Unapređenje i razvoj infrastrukture i vodosnabdijevanja u urbanom i ruralnom području	3.1 Izgradnja vodovoda u ruralnim područjima	MORT, MPRR	Program podsticanja projekata u vodoprivredi za 2020. godinu	2020	510,000.00	/		
		MPRR	Obnova i razvoj sela i izgradnja infrastrukture (nasipanje i proboj puteva)	2020	4,765,560.11	2,401,000.00	1,304,000.00	408,000.00
	3.3 Analiza potreba i mogućnosti za izgradnju irigacionih sistema	UJR	Uređenje obala rijeka, izrada obaloutvrda i uređenje korita rijeka	2020	190,000.00	393,460.07	393,460.07	
	3.4 Izgradnja ostale seoske infrastrukture	UJR	Izgradnja vodovoda Krkovi u Andrijevici	Višegodišnji projekat	Nije bilo u AP	65,030.76	65,030.76	
		UJR	Izgradnja i unapređenje sistema vodosnabdijevanja Zaton u Bijelom Polju	Višegodišnji projekat	Nije bilo u AP	494,488.44	494,488.44	
		UJR	Izgradnja vodovoda u Šavniku	Višegodišnji projekat	Nije bilo u AP	177,806.26	177,806.26	
		UJR	Rekonstrukcija postrojenja za	Višegodišnji projekat	Nije bilo u AP	557,670.04	557,670.04	
UKUPNO: 689000 Donacije: 285000 Privatni kapital: 102000 Krediti: 302000								

			efikasnosti sektora slatkovodne akvakulture							Privatni kapital: 7160.2
		MPRR	Direktna plaćanja u akvakulturi	2020	33,500.00	18,988.90	18,988.90			
Razvoj poljoprivredne i prehrambene proizvodnje posebno proizvoda sa oznakom porijekla proizvoda sa geografskom oznakom proizvoda sa oznakom garantovano tradicionalnih specijaliteta organskim proizvodima kao i planinskim proizvodima					6,082,400.00	1,310,910.98	611,368.11	373,000.00	UKUPNO: 326542.87 EU fondovi: 15000 Privatni kapital: 16060.2 Krediti: 295482.67	
Poljoprivreda i ruralni razvoj					26,087,149.11	17,275,759.52	12,079,693.65	881,756.00	UKUPNO: 4542263.85 Donacije: 512953.98 EU fondovi: 1100202.52 Privatni kapital: 2258075.93 Krediti: 671031.42	
Prioritetna oblast 3 – Zaštita životne sredine										
Jačanje aktivnosti koje obezbeđuju razvoj zaštićenih područja uz ekološku održivost	1.1 Program razvoja zaštićenih područja	MORT	Uspostavljanje NATURA 2000 mreže	2020	250,000.00	/				
		Opština Petnjica	Realizacija projekta Ujedinjeni protiv zagađenja	2019-2020	310,950.00	0.00		0.00		
Jačanje aktivnosti koje obezbeđuju razvoj zaštićenih područja uz ekološku održivost					560,950.00	0.00	0.00	0.00		

Razvoj komunalne infrastrukture i upravljanja čvrstim otpadom i otpadnim vodama	2.1 Uspostavljanje sistema upravljanja čvrstim otpadom i izgradnja sanitarnih deponija	MORT, Opština Mojkovac, UJR	Izgradnja transfer stanice sa reciklažnim dvorištem u opštini Mojkovac	2018-2020	1,155,710.00	1,002,433.00	1,002,433.00		
		MORT, Opština Andrijevica, UJR	Izgradnja transfer stanice u opštini Andrijevica	2018-2020	532,714.00	177,877.25	177,877.25		
		MORT, Opština Berane, UJR	Izgradnja reciklažnog dvorišta sa sortirnicom u opštini Berane	2018-2021	700,000.00	4,900.00	4,900.00		
		MORT, Opština Pijevlja, UJR	Izgradnja reciklažnog dvorišta sa sortirnicom i transfer stanicom u opštini Pijevlja	2020-2022	30,000.00	0.00	0.00		
		MORT, Opština Bijelo Polje	Izgradnja Regionalnog centra za upravljanje otpadom u opštini Bijelo Polje	2019-2022	150,000.00	0.00	0.00		
		MORT, Opština Kolašin, UJR	Izgradnja reciklažnog dvorišta u Opštini Kolašin	2020	210,000.00	0.00	0.00		
		Opština Berane	Izgradnja "zelenih ostrva" u okviru prekograničnog projekta Crna Gora - Albanija	2020	40,000.00	200,599.64	0.00	UKUPNO: 200599.64 EU fondovi: 200599.64	
		Opština Bijelo Polje	Izgradnja podzemnih kontejnera u centru grada	2019-2020	50,000.00	/			

		UJR	Transfer stanica sa reciklažnim dvorištem u Mojkovcu	2020-2021	Nije bilo u AP	1,002,433.36	1,002,433.36		
		UJR	Reciklažno dvorište sa sortirnicom u opštini Berane	Višegodišnji projekat	Nije bilo u AP	4,900.00	4,900.00		
		UJR	Transfer stanica u Andrijevici	Višegodišnji projekat	Nije bilo u AP	175,877.25	175,877.25		
		UJR	Sanacija odlagališta Završnica	Višegodišnji projekat	Nije bilo u AP	11,616.00	11,616.00		
2.2 Uspostavljen sistem i izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i proširenja primarne i sekundarne kanalizacione mreže	JLS, MORT, "PROCON" DOO		Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih u Bijelom Polju kapaciteta 20.000 ES (1-faza)	2020-2023	900,000.00	0.00			
	JLS, MORT, UJR		Projektovanje i izgradnja biljnog sistema za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda iz naselja Andrijevica, uključujući i sistem za tretman kanalizacionog mulja	2018-2020	500,000.00	160,004.00	80,002.00	UKUPNO: 80002 Donacije: 80002	
	JLS, MORT, "PROCON" DOO		Izgradnja kanalizacione mreže u opštini Bijelo Polje (1 faza)	2015-2021	Nije bilo u AP	243,608.00		UKUPNO: 243608 EU fondovi: 243608	

	JLS, MORT, "PROCON" DOO	Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u opštini Pljevlja	2014-2021	Nije bilo u AP	45,242.65			UKUPNO: 45242.65 Krediti: 45242.65
	JLS,MORT,U JR	Projektovanje i izgradnja biljnog sistema za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda iz naselja Petnjica, uključujući i sitem za tretman kanalizacionog mulja (450 075 €)	2018-2020	400,000.00	26,088.00	13,044.00		UKUPNO: 13044 Donacije: 13044
	JLS,MORT,U JR	Izgradnja, rekonstrukcija i sanacija sistema za upravljanje otpadnim vodama	2020	400,000.00	/			
	Opština Bijelo Polje	Projektovanje i izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda (ukupna vrijednost projekta 5.900.000 EUR)	2017-2021	600,000.00	/			
	Opština Bijelo Polje	Izgradnja vodovoda Babića Brijeg	2020	50,000.00	/			
	Opština Kolašin	Rekonstrukcija vodovodne mreže gradskog vodoizvorista Mušovića rijeka	2020-2021	1,200,000.00	30,000.00			UKUPNO: 30000 EU fondovi: 30000
	Opština Pljevlja	Održivo upravljanje otpadnim komunalnim vodama u slivu rijeke Breznice	2020	32,400.00	32,400.00		3,680.00	UKUPNO: 28720 Donacije: 28720

	Opština Žabljak	Izgradnja fekalne kanalizacije u ulici Vučedolskoj	2020	29,400.00	25,746.67		2,324.84	UKUPNO: 23421.83 Donacije: 23421.83
	UJR	Izgradnja fekalne kanalizacije u naselju Kovačka dolina, opština Žabljak	Višegodišnji projekat	Nije bilo u AP	121,614.10	121,614.10		
	UJR	Izgradnja nedostajuće fekalne kanalizacije u centralnom dijelu grada u opštini Mojkovac	Višegodišnji projekat	Nije bilo u AP	73,371.04	73,371.04		
	UJR	Izgradnja nedostajuće kanalizacione mreže u opštini Šavnik	Višegodišnji projekat	Nije bilo u AP	223,834.77	223,834.77		
	UJR	Biljni sistem za prečišćavanje komunalnih voda Andrijevice	Višegodišnji projekat	Nije bilo u AP	82,345.44	82,345.44		
2.3 Unapređenje vodovodnog sistema	DJR, MORT, JLS	POV, kanalizaciona mreža i uređenje vodosnabdijevanja u Beranama	2016-2022	675,000.00	197,112.48	197,112.48		
	DJR, MORT, JLS	Izgradnja i rekonstrukcija sistema vodosnabdijevanja	2020	350,000.00	0.00	0.00		
	UJR	Izgradnja sanitarnih deponija, transfer stanica, reciklažnih centara i dvorišta kao i sanacija postojećih odlagališta komunalnog otpada	2020	380,000.00	0.00	0.00		
	UJR	Unapređenje u upravljanju i tretmanu otpadnih voda,	2020-2026	50,000.00	0.00	0.00		

kontaminirani h opasnim industrijskim otpadom	tzv. „crne ekološke tačke“, a to su TE Pljevlja i Rudnik Šuplja stijena									Kredit: 3160472.5
Sanacija i rekonstrukcija lokaliteta kontaminiranih opasnim industrijskim otpadom				12,569,476.00	3,160,472.50					UKUPNO: 3160472.5 Kredit: 3160472.5
Zaštita životne sredine				23,091,390.00	7,379,009.39	3,171,360.69	382,538.08			UKUPNO: 3825110.62 Donacije: 145187.83 EU fondovi: 474207.64 Kredit: 3205715.15
Prioritetna oblast 4 - Energetike										
Optimalno iskorišćavanje hidropotencij ala	1.1 Revitalizacija i modernizacija postojećih elektrana	MEK, EPCG	Projekat ekološke rekonstrukcije termoelektrane „Pljevlja“ – Blok I	2020-2023	10,150,000.00	10,150,000.00				UKUPNO: 10150000 Privatni kapital: 10150000
		MEK, EPCG (Zeta Energy doo)	Rekonstrukcija i modernizacija HE Piva Faza II	2018-2024	3,642,424.00	1,383,090.00				UKUPNO: 1383090 Privatni kapital: 6486 Kredit: 1376604
		MEK, EPCG (Zeta Energy doo)	Rekonstrukcija i modernizacija HE Perućica Faza II	2018-2024	8,089,093.00	884,403.00				UKUPNO: 884403 Privatni kapital: 98373 Kredit: 786030
		MEK, EPCG (Zeta Energy doo)	Izgradnja HE Komarnica	2020-2026	660,000.00	22,518.35				UKUPNO: 22518.35

	MEK, Investitori	Izgradnja mHE na sistemu za vodosnabdjevanje Miolje polje, Opština Berane	faza ekspoatacije	350,000.00	350,000.00	UKUPNO: 350000 Privatni kapital: 350000
	MEK, Investitori	Izgradnja mHE na vodotoku Bistrica, Opština Kolašin	faza ekspoatacije	65,000.00	122,178.81	UKUPNO: 122178.81 Privatni kapital: 122178.81
	MEK, Investitori	Izgradnja mHE na vodotoku Slatina, Opština Kolašin	faza projektovanj a	990,388,24	53,314.55	UKUPNO: 53314.55 Privatni kapital: 53314.55
	MEK, Investitori	Izgradnja mHE na vodotoku Poljevijska, Opština Kolašin	faza ekspoatacije	235,845.00	0.00	
	MEK, Investitori	Izgradnja mHE Raštak 1 na vodotoku Raštak, Opština Kolašin	faza izgradnje	350,000.00	/	
	MEK, Investitori	Izgradnja mHE Raštak 2 na vodotoku Raštak, Opština Kolašin	faza projektovanj a	20,000.00	/	
	MEK, Investitori	Izgradnja mHE na sistemu za vodosnabdjevanje Krkori, Opština Andrijevica	faza ekspoatacije	40,000.00	40,000.00	UKUPNO: 40000 Privatni kapital: 40000
	MEK, Investitori	Izgradnja mHE na vodotoku Mišnića potok, Opština Mojkovac	faza ekspoatacije	300,000.00	450,000.00	UKUPNO: 450000 Privatni kapital: 450000
	MEK, Investitori	Izgradnja mHE na vodotoku Skrbuša, Opština Kolašin	faza ekspoatacije	1,500,000.00	1,058,358.00	UKUPNO: 1058358 Privatni kapital: 1058358

	MEK, Investitori	Izgradnja mHE Bare Kraljske na vodotoku Vranještica, Opština Kolašin	faza projektovanj a	610,000.00	/				UKUPNO: 631638.18 Privatni kapital: 631638.18
	MEK, Investitori	Izgradnja mHE na vodotoku Umski potok, Opština Andrijevica	faza ekspoatacije	212,500.00	631,638.18				UKUPNO: 769992.82 Privatni kapital: 769992.82
	MEK, Investitori	Izgradnja mHE na vodotoku Štitska, Opština Andrijevica	faza ekspoatacije	343,500.00	769,992.82				UKUPNO: 769992.82 Privatni kapital: 769992.82
	MEK, Investitori	Izgradnja mHE na vodotoku Pecka, Opština Kolašin	faza ekspoatacije	75,000.00	75,000.00				UKUPNO: 75000 Privatni kapital: 75000
	MEK, Investitori	Izgradnja mHE na sistemu za vodosnabdjevanje Ržansko vrelo, Opština Berane	faza projektovanj a	1,500,000.00	/				
	MKI, Investitori	Izgradnja mHE na vodotoku Umski potok, Opština Andrijevica	faza ekspoatacije	212,500.00	631,638.18				UKUPNO: 631638.18 Privatni kapital: 631638.18
	MKI, Investitori	Izgradnja mHE na vodotoku Bukovića, Opština Kolašin	faza ekspoatacije	343,500.00	71,995.09				UKUPNO: 71995.09 Privatni kapital: 71995.09
	MKI, Investitori	Izgradnja mHE na vodotoku Kutska rijeka, Opština Andrijevica	faza ekspoatacije	75,000.00	393,605.00				UKUPNO: 393605 Privatni kapital: 393605
	MKI, Investitori	Izgradnja mHE na vodotoku Štitska rijeka, Opština Andrijevica	faza ekspoatacije	212,500.00	769,992.82				UKUPNO: 769992.82 Privatni kapital: 769992.82

Podsticanje razvoja i primjene obnovljivih izvora energije				11,063,930.00	9,045,557.30	0.00	0.00	UKUPNO: 9045557.3 Privatni kapital: 9045557.3
Razvoj ušteda u snabđivanju energijom poboljšanjem energetske efikasnosti	3.1	Obezbjedenje institucionalnih uslova i finansijskih podsticaja za unapređenje energetske efikasnosti	MEK					
				50,000.00	/			
				2020-2021				
				Projekat "Energetska efikasnost u Crnoj Gori - druga faza" poboljšanje energetskih karakteristika objekta Dom zdravlja Mojkovac				
				"Energetski efikasan dom"-program beskamatnih kredita za primjenu mjera energetske efikasnosti u domaćinstvu	40,000.00	64,282.00	64,282.00	
			MEK					
				2020-2021				
				Izrada studije o primjeni mjera energetske efikasnosti	9,280.00	9,280.00		UKUPNO: 9280 Donacije: 9280
			Opština Pljevlja	2020				
	3.2	Racionalno korišćenje energije u saobraćaju i promocija mjera energetske efikasnosti	Opština Plužine					
				2020				
				Zamjena postojeće rasvjete led rasvjetom	20,000.00	/		
			Opština Berane					
	3.3	Izgradnja trafostanica, dalekovoda i distributivne mreže	Opština Pljevlja					
				Izgradnja trafostanice za potrebe CITES centra	95,000.00	0.00		
				2020				
				Izgradnja elektro energetske	40,000.00	40,000.00	40,000.00	
			Opština Pljevlja	2020				

	MEK	Programska linija za unapređenje inovativnosti	2020	10,000.00	9,554.00	9,554.00		
	MEK	Programska linija za podršku direktnih investicija	2020	260,000.00	0.00	0.00		
	MEK	Programska linija za podšku digitalizacije	2020	6,600.00	8,840.00	8,840.00		
	MEK	Programska linija za podršku internacionalizaciji	2020	6,600.00	0.00	0.00		
	MEK	Programska linija za pružanje mentoring usluga	2020	11,600.00	/			
	MEK	Programska linija za razvoj preduzetništva	2020	5,000.00	1,997.00	1,997.00		
	Opština Petnjica	Unapređenje infrastrukture za razvoj malog biznisa u opštinama Plav i Petnjica	2020		26,588.00	3,482.00	UKUPNO: 23076 Donacije: 23076	
1.2 Program za podsticanje konkurentnosti MSP kroz uvođenje međunarodnih standarda poslovanja	MEK	Programska linija za uvođenje međunarodnih standarda	2020	28,000.00	28,020.00	28,020.00		
1.3 Finansijska podrška IRF-a	IRF	Podrška kroz kratkoročne i drugoročne kredite, odnosno faktoring (procjena: 25% od ukupno planiranih sredstava)	2020	50,000,000.00	18,358,234.00		UKUPNO: 18358234 Kredit: 18358234	

Uspostavljanje uslova koji će omogućiti podizanje konkurentnosti biznisa u regionu											UKUPNO: 18381310 Donacije: 23076 Krediti: 18358234
Obezbeđivanj e uslova za unaprijeđenje potrebne poslovne infrastrukture i jačanje kapaciteta JLS	2.1 Izrada prostorno- planske, strateške i druge dokumentacij e	Opština Petnjica	2020	80,000.00	39,177.00	48,411.00	3,482.00				
Obezbeđivanje uslova za unaprijeđenje potrebne poslovne infrastrukture i jačanje kapaciteta JLS			2020	60,000.00	41,903.16		41,903.16				
				140,000.00	81,080.16	0.00	81,080.16				
Stvoriti uslove za povezavanje privrede sa naučnim centrima u cilju podsticanja sarađnje naučnoistraži vačke zajednice s privredom posebno u prioritetnim sektorima drvoprerade poljoprivredn e i prehrambene	3.1 Program finansijske podrške jačanja mogućnosti istraživanja i razvoja i razvoju inovativnosti preduzeća i NVO, EUREKA projekata, patenata i realizaciju predpristupni h IPA programa za područje nauke kroz učesće MSP u istraživanjima	MN	2020	30,000.00	30,000.00	30,000.00					
			Učešće u Eureka Programu								

proizvodnje i turizma		MN	predikcije akcijski program za inovativne startapove	2020	43,333.00	0.00	0.00		
		MN	Konkurs za dodjelu grantova za naučnoistraživačke projekte 2018	2019-2021	57,075.00	/			
		MN	Konkurs za dodjelu grantova za naučnoistraživačke projekte 2020	2020-2022	166,666.00	/			
		MN	Konkurs za dodjelu grantova za inovativne projekte 2018	2019-2020	22,000.00	22,000.00	22,000.00		
					319,074.00	52,000.00	52,000.00	0.00	
Primjena savremenih informativnih i komunikacionih tehnologija	4.1 Stvaranje uslova za razvoj širokopolasne mreže i olakšavanje pristupa internetu svim građanima i preduzećima	Crnogorski Telekom	Planirana ulaganja u infrastrukturu (FTTX mreža, skraćanje bakarne petlje, mobilne bazne stanice, rekonstrukcije/prošire nja za unapređenje rada postojećih i za nove korisnike)	2020	370,000.00				
		Mtel	Planirana ulaganja u infrastrukturu (FTTX mreža, skraćanje bakarne petlje, mobilne bazne stanice, rekonstrukcije/prošire nja za unapređenje rada postojećih i za nove korisnike)	2020	1,433,572.00	/			
		Telenor	Planirana ulaganja u infrastrukturu (FTTX	2020	1,856,079.00	/			

		UJR	Nacionalni parkovi	2015-2022	50,000.00	126,925.10	126,925.10	
	1.5 Diversifikacija turističke ponude	UJR	Valorizacija Đalovića pećine, Bijelo Polje	2014-2020	1,550,000.00	4,889,227.16	4,889,227.16	
		UJR	Uređenje Alipašinih izvora u Gusinju	2017-2020	30,000.00	0.00	0.00	
		Opština Petnjica	Bihorsko kulturno ljetno	2020	4,600.00			
	Stvaranje uslova za ubrzaniji razvoj svih vrsta turizma vezanih za planinska područja				8,888,245.00	25,133,975.78	15,485,552.78	UKUPNO: 9648423 Krediti: 9648423
	2.1 Sanacija i adaptacija postojećih objekata kulture	MK	Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2020. godinu (sprovođenje konzervatorskih mjera)	2020	119,000.00	48,100.00	48,100.00	
		MK	Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2020. godinu (ostali projekti iz oblasti arheoloških, konzervatorskih istraživanja, edukacije, prezentacije i popularizacije kulturne baštine, tehničko- tehnološkog osavremenjavanja)	2020	119,000.00	92,000.00	92,000.00	
		MK, UNDP, JLS	Jačanje sistema upravljanja kulturnom baštinom	2017-2020	248,200.00	/		
		MK, UJR	Izvođenje radova, nabavka opreme i unapređenje objekata	2019-...	95,000.00	0.00	0.00	

	MORT	Projekat "Due Mari"	2019 - 2022	191,200.00	20,284.00	3,042.00	UKUPNO: 17242 EU fondovi: 17242
	MORT	Projekat SMARTMED	2019-2022		15,800.00		UKUPNO: 15800 EU fondovi: 15800
	Opština Petnjica	Razvoj turizma i kulture baštine	2020	7,000.00	/		
2.3 Bolja iskorišćenost kulturnih potencijala za privlačenje inostanih ulaganja, posebno u oblasti kreativnih industrija i filmske ponude	MK, UNDP	Kreativna Crna Gora – Ekonomska Valorizacija i Kreativne Industrije	2019-2020	45,000.00	50,000.00	50,000.00	
	MK, Filmski centar	Promocija potencijala na sjeveru za filmska snimanja inostanih producenta	2020	10,000.00	0.00	0.00	
	MK, UIR	Rekonstrukcija objekata za potrebe uspostavljanja "Creative Hubs"	2019-2021	38,333.00	0.00	0.00	
Promocija i prezentacija kulturnog naslijeđa i kulturnih potencijala				1,669,619.00	552,213.00	497,725.00	UKUPNO: 54488 EU fondovi: 54488
Razvoj turizma i valorizacija kulture baštine				10,557,864.00	25,686,188.78	15,983,277.78	UKUPNO: 9702911 EU fondovi: 54488 Krediti: 9648423

Prioritetna oblast 3 - Drvoprerađivačka industrija

Stvarnje uslova za smanjenje negativnog uticaja klimatskih promjena na postojeći šumski potencijal i njegovu kvalitetniju iskorišćenost	1.1 Izgradnja mreže šumskih puteva	MPRR, Uprava za šume, Koncesionar i	Plan izgradnje šumskih puteva	2020	511,820.00	/			
Stvarnje uslova za smanjenje negativnog uticaja klimatskih promjena na postojeći šumski potencijal i njegovu kvalitetniju iskorišćenost	1.2 Unapređenje održivosti gazdovanja šumama	MPRR, Uprava za šume	Izrada planova i programa gazdovanja šumama	2020	760,373.00	463.500,00	463.500,00		
		MPRR, Uprava za šume	Pošumljavanje	2020	144,627.00	249,530.73	249,530.73		
Drvoprerađivačka industrija					1,416,820.00	249,530.73	249,530.73	0.00	
PAMETAN RAST					66,641,209.00	44,502,032.67	16,333,219.51	84,562.16	UKUPNO: 28084221 Donacije: 23076 EU fondovi: 54488 Krediti: 28006657

INKLUZIVNI RAST

Prioritetna oblast 1 - Razvoj ljudskih resursa i zapošljavanje

Unapređenje kvaliteta obrazovanja na svim nivoima	1.1 Usaglašavanje obrazovnih programa sa potrebama tržišta rada	MP, MRSS	Razvoj kvalifikacija i obrazovnih programa u skladu sa potrebama tržišta rada (1/3 ukupnog iznosa)	2020	441,200.00	/			
Podsticanje nezapošljenih lica za sticanjem novih znanja i vještina u skladu sa potrebama privrede	2.1 Razvoj cjeloživotnog učenja i obrazovanja odraslih	MP, ZZZ	Priprema programa obrazovanja za odrasle i ispitnih kataloga za sticanje stručnih kvalifikacija (1/3 ukupnog iznosa)	2020	8,000.00	/			
	2.2 Programa osposobljavanja i obrazovanja nezapošljenih lica	MP, ZZZ, UZK, MRSS	Program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem	2020	1,575,000.00	/			
		ZZZ	Obrazovanje i osposobljavanje odraslih	2020	171,614.00	0.00	0.00		
		ZZZ	Osposobljavanje za rad kod poslodavca	2020	209,095.00	161,602.72	161,602.72		
	2.3 Program podsticanja preduzetništva i samozapošljavanja nezapošljenih lica	ZZZ	Osposobljavanje za samostalan rad	2020	362,559.00	321,839.95	321,839.95		
Grantovi za samozapošljavanje				2020	634,150.00	735,219.42	110,282.91		UKUPNO: 624936.51 EU fondovi: 624936.51

		ZZZ	Krediti za samozapošljavanje	2020	94,000.00	40,000.00	40,000.00		
		ZZZ	Obuke za preduzetnike koji započinju biznis	2020	2,345.00	2,345.00	2,345.00		
	2.4 Ostali programi aktivne politike zapošljavanja	ZZZ	Javni radovi	2020	379,600.00	432,453.44	432,453.44		
		ZZZ	Programi namijenjeni RE populaciji	2020	24,000.00	7,425.43	7,425.43		
		ZZZ	Druge mjere usmjerene na povećanje zaposlenosti	2020	413,767.00	413,034.31	413,034.31		
		ZZZ	Profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje OSI	2020	4,130,000.00	6,209,412.00	6,209,412.00		
		ZZZ	Novčana pomoć za nezaposlena lica za vrijeme obrazovanja, osposobljavanja i uključivanja u druge mjere usmjerene na povećanje zaposlenosti (1/3 ukupnog budžeta)	2020	81,670.00	0.00	0.00		
Podsticanje nezapošljenih lica za sticanjem novih znanja i vještina u skladu sa potrebama privrede					8,527,000.00	8,323,332.27	7,698,395.76	UKUPNO: 624936.51 EU fondovi: 624936.51	
Unapređenje obrazovne zdravstvene socijalne i sportske infrastrukture	1.1 Mjere poboljšanja zdravstvene i socijalne infrastrukture i usluga	MZ, UJR	Izgradnja Opšta bolnice u Pljevljima	2020-2024	50,000.00	0.00	0.00		
		UJR	Dom starih u Plavu	2019-2022	20,000.00	0.00	0.00		

	UJR	Domi starih u Rožajama	2019-2022	20,000.00	0.00	0.00	
	Opština Mojkovac	Izgradnja stambenog objekta u Rudnici za socijalno ugroženo stanovništvo - lamela III, prva faza	2020	Nije bilo u AP	256,000.00	256,000.00	
1.2	UJR	Vrtić u Pljevljima	2015-2020	705,000.00	892,089.31	892,089.31	
Unapređenje obrazovne infrastrukture	UJR	Vrtić u Bijelom Polju	2020-2022	10,000.00	0.00	0.00	
	UJR	Vrtić u Plavu	2020-2022	10,000.00	0.00	0.00	
	UJR	Vrtić u Beranama	2020-2022	10,000.00	0.00	0.00	
	UJR	Izgradnja objekta vrtića u Rožajama	2017-2021	20,000.00	892,089.31	892,089.31	
	UJR	Izgradnja Osnovne i muzičke škole "Dušan Korać" u Bijelom Polju	2016-2021	1,950,300.00	1,950,252.06	1,950,252.06	
	UJR	Izgradnja Osnovne škole u Rožajama	2017-2021	20,000.00	0.00	0.00	
	UJR	Fiskulturna sala OŠ "Pavle Žigic" u Njeguovu, opština Bijelo Polje	2019-2021	40,000.00	0.00	0.00	
1.3	UJR	Izgradnja sportskih terena i sala u Šavniku, Rožajama i Beranama i ostalim opštinama po prioritetima Ministarstva sporta	2017-2020	10,000.00	0.00	0.00	
Unapređenje sportske infrastrukture	UJR	Izgradnja sportske sale gimnazije i srednje stručne škole u Rožajama	2017-2021	210,000.00	1,111,067.71	1,111,067.71	

	UJR	Izgradnja školske sportske dvorane u Gusinju	2018-2023	10,000.00	0.00	0.00		
	Opština Bijelo Polje	Izgradnja trim staze Obrov	2019-2020	100,000.00				
	Opština Žabljak	Adaptacija školskog objekta u Virku	2020	29,600.00	29,788.41		29,788.41	
1.4 Izgradnja i rekonstrukcija administrativnih objekata	UJR	Rekonstrukcija objekata za potrebe Ministarstva unutrašnjih poslova i stanice Policijske u Gusinju	2016-2020	10,000.00	0.00	0.00		
	UJR	Izgradnja, rekonstrukcija i adaptacija objekata za potrebe pravosuđa	2020-2026	1,000.00	/			
	UJR	Objekti za potrebe Uprave za izvršenje krivičnih sankcija u Opštinama Danilovgrad i Mojkovac	2019-2023	130,000.00	/			
	Opština Bijelo Polje	Rekonstrukcija gornjeg gradskog parka	2019-2020	80,000.00	/			
	Opština Bijelo Polje	Izrada fasada u Ulici Slobode (pješačka zona)	2019-2021	120,000.00	/			
	Opština Plužine	Izgradnja ograde groblja u Plužinama	2020	30,000.00	/			
	Opština Žabljak	Uređenje centra grada-adaptacija potpornih zidova	2020	20,000.00	19,992.92		19,992.92	
Unapređenje obrazovne zdravstvene socijalne sportske i ostale društvene infrastrukture				3,605,900.00	5,151,279.72	4,845,498.39	305,781.33	

INKLUZIVNI RAST					12,132,900.00	13,474,611.99	12,543,894.15	305,781.33	UKUPNO: 624936.51 EU fondovi: 624936.51
SJEVERNI REGION - UKUPNO					341,507,253.11	198,892,736.87	87,541,920.09	4,820,577.52	UKUPNO: 106530179.362 Donacije: 1716809.60 EU fondovi: 3070012.57 Privatni kapital: 23813827.63 Krediti: 77929529.54

SREDIŠNJI REGION									
PAMETAN RAST									
Prioritetna oblast 1 – Konkurentnost i inovacije									
Prioritet	Mjera	Nadležna institucija	Naziv projekta / aktivnosti	Vremenski okvir realizacije projekta	Planirana investicija / ulaganje za 2020. godinu (u EUR)	Realizovana investicija/ ulaganja u 2020. godini (u EUR)	Budžet CG (u EUR)	Budžet JLS (u EUR)	Ostali izvori (u EUR)
Unaprijediti povezivanje privrede sa naučnim istraživačkim ustanovama	1.1 Uspostavljanje prvog Centra uspjehnosti u Podgorici	MN	Konkurs za program uspostavljanja centara izvrsnosti 2019-2021 (1/3)	2019-2021	613,500.00	/			
	1.2 Uspostavljanje Inovaciono-preduzetničkog centra „Tehnopolis“ u Nikšiću	MN, MPRR, MP, IRF, DJR, MORT, Opština Nikšić	Uspostavljanje i operamnje laboratorija u IPC „Tehnopolis“ u Nikšiću	2020	1,000,000.00	/			

	MN	Projekti prekogranične saradnje za inovativne biznise	2017-2020	750,000.00	/			
1.3 Uspostavljanje Naučno-tehnološkog parka u Podgorici	MN, Glavni grad	Usvajanje osnivačkog akta i početak radova	2020	310,000.00	/			
	MN	Angažovanje osoblja, ekspertske podrške, tekuće aktivnosti	2020	60,000.00				
1.4. Program finansijske podrške jačanja mogućnosti istraživanja i razvoja i razvoja inovativnosti kroz finansiranje velikih istraživačkih grantova, EUREKA projekata, patenata i realizaciju predpristupnih IPA programa za područje nauke	MN	Konkurs za dodjelu grantova za inovativne projekte 2018	2020	230,000.00		188,000.00		
	MN	Konkurs za dodjelu grantova za inovativne projekte 2019	2019-2021	140,000.00		87,355.00		
	MN	Predakcelacijski program za inovativne startapove	2020	43,333.00		124,000.00		

	MN	Konkurs za dodjelu grantova za naučnoistraživačke projekte 2018	2019-2021	443,000.00	/			
		Konkurs za dodjelu grantova za naučnoistraživačke projekte 2020	2020-2022	166,000.00	/			
	MN	Podrška učešću u EUREKA programu	2020	75,000.00	75,000.00			
	Glavni grad Podgorica	1.5 Program razvoja poslovnih zona	2020	3,300,000.00	3,346,045.22		3,346,045.22	
	Glavni grad Podgorica	Rješavanje imovinsko-pravnih odnosa	2020	3,170,000.00	4,272,931.37		4,272,931.37	
Unaprijediti povezivanje privrede sa naučnim istraživačkim ustanovama				10,300,833.00	8,093,331.59	474,355.00	7,618,976.59	
Uspostavljanje uslova koji će omogućiti podizanje konkurentnosti ti biznisa u regionu	MEK	2.1 Uvođenje dodatnih podsticaja za preduzeća koja povećavaju dodatu vrijednost u proizvodnji	2020	80,000.00	39,931.00			
	MEK	Programska linija za razvoj zanatstva	2020	15,000.00	2,870.00	2,870.00		
	Opština Danilovgrad	2.2 Podsticanje konkurentnosti MSP	2020-2023	20,000.00	17,834.17		17,834.17	
	MEK	Programska linija za unapređenje inovativnosti	2020	30,000.00	/			
	MEK	Programska linija za podsticaj direktnih investicija	2020	780,000.00	96,000.00	96,000.00		

	MEK	Programska linija za podšku digitalizacije	2020	6,600.00	144,150.00	144,150.00		
	MEK	Programska linija za podršku internacionalizaciji	2020	6,600.00	/			
	MEK	Programska linija za pružanje mentoring usluga	2020	11,600.00	/			
	MEK	Programska linija za razvoj preduzetništva	2020	5,000.00	86,445.00	86,445.00		
	MEK	Programska linija za razvoj klastera	2020	45,000.00	25,115.00	25,115.00		
2.3 Programi za podsticanje konkurentnosti MSP kroz uvođenje međunarodnih standarda poslovanja	JLS, MEK	Programska linija za uvođenje međunarodnih standarda	2020	84,000.00	419,517.00	419,517.00		
2.4 Finansijska podrška IRF-a	IRF	Podrška kroz kratkoročne i drugoročne kredite, odnosno faktoring (procjena: 45% od ukupno planiranih sredstava)	2020	90,000,000.00	190,645,496.00	/	UKUPNO: 190645496 Krediti: 190645496	
Uspostavljanje uslova koji će omogućiti podizanje konkurentnosti biznisa u regionu				91,083,800.00	191,477,358.17	814,028.00	UKUPNO: 190645496 Krediti: 190645496	
Obezbeđivanje uslova za jačanje kapaciteta manje	MORT, JLS	Prostorni plan Crne Gore	2017 - 2022	500,000.00	/			
3.1 Izrada prostorno-planske, strateške i druge dokumentacije								

Prioritetna oblast 2 - Turizam i valorizacija kulturnog bogatstva									
Stvaranje uslova za ubrzanji razvoj turizma	1.1 Unaprjeđenje razvoja raspoloživih turističkih kapaciteta i potencijala	Opština Danilovgrad	Realizacija projekta Srce Sinjajevina	2020	48,000.00	39,964.00			UKUPNO: 39964 EU fondovi: 39964
		Opština Tuzi	IPA program prekogranične saradnje Italija-Albanija-Crna Gora - P.A.S.T.4.FUTURE projekat	2020	Nije bilo u AP	209,630.00			UKUPNO: 209630 EU fondovi: 209630
	1.2 Privlačenje domaćih i stranih investitora u izgradnju visokokvalitet nih turističkih kapaciteta	MORT	Projekat izgradnje replike prve štamparije na Balkanu - Štamparije Crnojevića.	2018 - 2021	8,000.00	/			
		MORT	Projekat SMARTMED - (Poboljšanje održivosti turističkih aktivnosti u Mediteranskim zemljama (MED) i Jačanje/osnaživanje aktera u turističkom lancu, uključujući i kreatore politika) - iznos budžeta se odnosi na sva tri regiona	2019-2022	5,950.00	/			
	1.3 Diverzifikacija turističke ponude i podsticanje specijalizovani h turističkih projekata	MORT	Projekat izgradnje replike prve štamparije na Balkanu - Štamparije Crnojevića.	2018 - 2021	8,000.00	/			

1.4 Održivo korišćenje potencijala Skadarskog jezera	MORT	Projekat "Due Mari"	2019 - 2022	191,200.00	20,284.00	3,042.00	UKUPNO: 17242 EU fondovi: 17242
1.5 Uređenje i održavanje planinarskih i biciklističkih staza iz Nacionalne mreže staza; postavljanje signalizacije i skloništa na odabranim panoramskim rutama	MORT	Projekat "Razvoj panoramskih puteva"	2020	80,000.00	/		
Stvaranje uslova za ubrzanji razvoj turizma				341,150.00	269,878.00	3,042.00	UKUPNO: 266836 EU fondovi: 266836
Valorizacija kulturno istorijskih potencijala na održiv način	MK	Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2020. godinu (sprovođenje konzervatorskih mjera)	2020	198,000.00	172,000.00	172,000.00	
2.1 Realizacija projekata sa ciljem obnavljanja, revitalizacije, zaštite i promocije kulturno-istorijskog nasljeđa							

	Sanacije Spomenika poginulim lješjanima u borbama za slobodu (Barutana, Glavni grad Podgorica) i Spomen-kompleksa na Grahovu (Opština Nikšić)	2020	Nije bilo u AP	170,000.00	50,000.00	UKUPNO: 120000 Donacije: 120000
MK, CKB	Opština Danilovgrad	2020	10,000.00	0.00	0.00	
	Opština Danilovgrad	2020	40,000.00	0.00	0.00	
2.2 Projekti valorizacije kulturnog i istorijskog nasleđa na Cetinju	MK, UJR	2019-2023	20,000.00	0.00	0.00	
	UJR	2019-2021	50,000.00	/		
	UJR	2017-2021	10,000.00	0.00	0.00	
	UJR	2020		105,480.00	105,480.00	
	Glavni grad Podgorica	2020	900,000.00	831,097.38		831,097.38
	Glavni grad Podgorica	2020	1,700,000.00	0.00		0.00

2.3	Pretvaranje starih fortifikacija u objekte mješovitog karaktera sa održivim načinom funkcionisanja	MK, UJR	Revitalizacija Gradskih bedema – ostaci Onogošta, Opština Nikšić	2019-2020	10,000.00	2,624,940.09	0.00	2,624,940.09	UKUPNO: 141446 Donacije: 120000 EU fondovi: 21446
Valorizacija kulturno istorijskih potencijala na održiv način					4,718,252.00	4,354,028.32	756,544.85	3,456,037.47	UKUPNO: 408282 Donacije: 120000 EU fondovi: 288282
Turizam i valorizacija kulturnog bogatstva					5,059,402.00	4,623,906.32	759,586.85	3,456,037.47	UKUPNO: 191053778 Donacije: 120000 EU fondovi: 288282 Krediti: 190645496
PAMETAN RAST					124,934,638.00	205,009,710.97	2,047,969.85	11,907,963.12	

ODRŽIVI RAST

Prioritetna oblast 1 - Energetika

Podsticanje razvoja korišćenja obnovljivih izvora energije	1.1. Projekat izgradnje vjetroelektrana	MEK, Investitori	rekonstrukcija mHE "Glava Zete", Danilovgrad	probni rad	30,000.00	1,836,951.27	1,836,951.27		
	1.2. Revitalizacija i modernizacija postojećih elektrana	MKI, Zeta Energy doo Danilovgrad	rekonstrukcija mHE "Slap Zete", Danilovgrad	faza rekonstrukcije - izgradnje	100,000.00	10,456.80	10,456.80		
Razvoj ušteda u snabdevanju energijom poboljšanjem energetske efikasnosti	2.1. Obezbeđenje institucionalnih uslova i finansijskih podsticaja za unapređenje energetske efikasnosti	MEK, MZ	Projekat "Energetika efikasnost u Crnoj Gori - druga faza" poboljšanje energetskih karakteristika objekata: Opšta bolnica Nikšić i Dom zdravlja Podgorica-Golubovci	2020-2021	300,000.00	0.00	0.00		
		MEK, MP, M RSS, Uprava za imovinu	"Program energetske efikasnosti u javnim zgradama" - faza II Primjena mjera energetske efikasnosti u objektima državne uprave	2016-2021	4,800,000.00	4,015,679.77		UKUPNO: 4015679.77 Kredit: 4015679.77	
		MEK	"Energetski efikasan dom"-program beskamatnih kredita za primjenu mjera energetske efikasnosti u domaćinstvu	2020-2021	40,000.00	38,569.00	38,569.00		

2.2 Izgradnja trafostanica, dalekovoda i distributivne mreže - NOVA MJERA	CGES	Projekat podmorskog kabla za povezivanje sa Italijom i sa njim vezani projekti izgradnje novih trafostanica i dalekovoda	2011-2024	1,488,898.36	1,488,898.36			UKUPNO: 1488898.36 Privatni kapital: 656269.03 Krediti: 832629.32
	CGES	Projekti izgradnje novih 110 kV dalekovoda	2013-2024	12,409.94	12,409.94			UKUPNO: 12409.94 Privatni kapital: 10023.413 Krediti: 2386.52
	CGES	Projekti rekonstrukcija prenosnih objekata	2012-2023	2,750,954.23	2,750,954.23			UKUPNO: 2750954.23 Donacije: 1193720.85 Privatni kapital: 1557233.37
	CGES	Projekti sekundarnih sistema (NDC, zaštita, upravljanje, komunikacije)	2014-2023	2,827,672.74	2,827,672.74			UKUPNO: 2827672.73 Donacije: 1455476.83 Privatni kapital: 994947.40 Krediti: 377248.49
	Energetika			12,349,935.27	12,981,592.11	12,349,935.27	0.00	UKUPNO: 11095615.03 Donacije: 2649197.68 Privatni kapital: 3218473.23 Krediti: 5227944.11

Prioritetna oblast 2 – Sobračaj									
Dalje unapređenje putne infrastrukture	1.1 Redovno i investiciono održavanje	Glavni grad Podgorica	Investiciono održavanje opštinskih i nekategorisanih puteva	2020	1,350,000.00	2,624,940.09		2,624,940.09	
		Glavni grad Podgorica	Invest. održavanje opštinskih i nekategorisanih puteva u MZ na području grada	2020	450,000.00	649,727.33		649,727.33	
		UZS	Redovno održavanje i zaštita mreže državnih puteva	2020	4,100,000.00	4,060,576.00	4,060,576.00		
		UZS	Investiciono presvlačenje državnih puteva	2020	1,400,000.00	1,336,020.58	1,336,020.58		
		UZS	Investiciono održavanje, projektovanje, revizija i hitna intervencija	2020-2022	736,000.00	1,035,341.51	1,035,341.51		
		UZS	Sanacije objekata	2020-2021	250,000.00	27,181.00	27,181.00		
	1.2 Projekat unapređenja lokalne putne infrastrukture	Opština Danilovgrad	Asfaltiranje puta u dužini 1.5 km od Šarene ploče do Ržišta	2020	75,000.00	5,000.00		5000.00	
		Opština Danilovgrad	Asfaltiranje lokalnih i nekategorisanih puteva	2020	150,000.00	147,317.50		147,317.50	
		Glavni grad Podgorica	Izgradnja saobraćajnica i mostova	2020	3,300,000.00	3,831,173.21		3,831,173.21	
		Glavni grad Podgorica	Rekonstrukcija i sanacija saobraćajnica na području Opštine u okviru GG – Golubovci	2020	100,000.00	129,983.43		129,983.43	
		Glavni grad Podgorica	Izgradnja saobraćajnice Golubovci – Mataguži	2020	1,100,000.00	1,029,751.94		1,029,751.94	

	Glavni grad Podgorica	Jugozapadna obilaznica	2020	6,500,000.00	3,985,163.29			UKUPNO: 3985163.29 Kredit: 3985163.29
	Prijestonica Cetinje	Rekonstrukcija Mojčkovačke i Bajičke ulice kao dijela regionalnog puta Cetinje-Njeguši-Kotor	2020	750,000.00	350,477.73			UKUPNO: 350477.73 Kredit: 350477.73
	Prijestonica Cetinje	Unapređenje gradskih, lokalnih i nekategorisanih puteva	2020	500,000.00	563,000.00	563,000.00		
	Opština Tuzi	Izgradnja puta Dinoša-pikalja-Zatrijebač	2020	200,000.00	/			
	UJR	Lokalni putevi - Prijestonica Cetinje	2020	Nije bilo u AP	563,000.00	563,000.00		
	UJR	Lokalni putevi - Opština Danilovgrad	2020	Nije bilo u AP	202,523.60	202,523.60		
	UJR	Lokalni putevi - Glavni grad Podgorica	2020	Nije bilo u AP	400,000.00	400,000.00		
	UJR	Lokalni putevi - Gradska Opština Golubovci	2020	Nije bilo u AP	154,757.63	154,757.63		
	UJR	Lokalni putevi - Opština Tuzi	2020	Nije bilo u AP	173,551.60	173,551.60		
	Opština Tuzi	Presvlačenje, održavanje i rekonstrukcija putnih pravaca, Vuksanekaj-Sukuruc, Vuksanekaj-Podhum, pravac prema Kočima, Rogame-Milješ, ulica Dinoša, pikalja, Lofke, Priften	2020	Nije bilo u AP	748,978.84	748,978.84	748,978.84	

1.3 Rješavanje uskih grla na državnim putevima	UZS	Rekonstrukcija magistralnog puta M-3, od Kormanskog mоста do razlanske sa M-10 i izgradnja zapadne obilaznice Podgorice	2020-2021	700,000.00	0.00	0.00		
1.4 Rekonstrukcij a postojeće putne mreže	UZS	Izgradnja Bulevara Vilija Branta od ukrštanja sa ulicom Mosorskom do kružnog toka – skretanja za autoput	2020-2021	900,000.00	89,715.67	89,715.67		
	UZS	Rekonstrukcija puta Podgorica-Tuzi	2019-2021	700,000.00	1,603,591.94	1,603,591.94		
	UZS	Rekonstrukcija magistralnog puta M-3 Danilovgrad – Podgorica od km 114+500 do km 129+500	2020-2021	110,000.00	6,883,774.79	0.00		UKUPNO: 6883774.79 Krediti: 6883774.79
	UZS	Rekonstrukcija puta Nikšić – Vilusi, dionica Trubjela – Vilusi	2020	1,000,000.00	1,653,624.00	1,653,624.00		
	UZS	Rekonstrukcija magistralnih puteva M-7 dionica Kuside – petlja u Nikšiću, 5,0 km i M-3 dionica Jasenovo polje – Vidrovan, 5,5 km	2020-2021	500,000.00	0.00	0.00		
	UZS	Rekonstrukcija regionalnog puta R-1 Cetinje-Njeguši, dionica od supermarketa Voli do Bajčke crkve	2020	500,000.00	0.00	0.00		
	UZS	Rekonstrukcija puta R-23 Podgorica – Danilovgrad, dionica Rogami - Spuž	2019-2020	200,000.00	1,992,924.52	1,992,924.52		

		UZS	Rekonstrukcija puta Krstac – raskrsnica za Lovćen-Ivanova Korita- Cetinje	2019-2020	500,000.00	1,952,420.54	1,952,420.54	
		UZS	Izgradnja magistralnog puta Cetinje – Čevo – Nikšić, dionica Cetinje- Čevo 23km	2020-2021	4,000,000.00	5,408,412.36	5,408,412.36	
		UZS	Rekonstrukcija puta Dinoša – Cijevna Zatrijebačka	2019-2020	3,000,000.00	4,941,286.56	4,941,286.56	
		UZS	Nadzor nad izvođenjem radova za projekte rekonstrukcije magistralnog puta M.2, dionica Rožaje-Špiljani, Danilovgrad- Podgorica i Tivat-jaz	2020	Nije bilo u AP	200,662.00	200,662.00	
1.5 Unapređenje ostale saobraćajne infrastrukture		UJR	Izrada tehničke dokumentacije za uređenje gradskih ulica, naselja i nedostajuće infrastrukture grada - Cetinje	2018-2021	200,000.00	174,035.05	174,035.05	
		UJR	Rekonstrukcija Jabučke ulice i izgradnja II faze saobraćajnice kroz Univerzitetski kompleks - Cetinje	2018-2020	200,000.00	85,070.63	85,070.63	
		UJR	Rekonstrukcija ul. Aleksandra Puškina i izgradnja priključaka sa parking prostorima za naselje "Gipos" - Cetinje	2018-2020	500,000.00	541,409.77	541,409.77	

	Opština Danilovgrad	Održavanje i izgradnja rasvjete u zahvatu GUR-a i seoskih područja za Danilovgrad	2020	60,000.00	37,427.00	37,427.00	
	Opština Danilovgrad	Uređenje užeg dijela Spvža	2020	10,000.00	0.00	0.00	
	Opština Danilovgrad	Adaptacija objekta mestovske stanice	2020	10,000.00	0.00	0.00	
	Opština Danilovgrad	Izgradnja podvoznjaka „Pažići“	2020	660,000.00	17,322.50	17,322.50	
	Opština Danilovgrad	Postavljanje vertikalne i horizontalne signalizacije	2020	20,000.00	18,258.60	18,258.60	
	Opština Danilovgrad	Nasipanje i održavanje opštinskih nekategorisanih puteva	2020	105,000.00	19,998.88	19,998.88	
	Opština Danilovgrad	IPA program prekogranične saradnje Italija-Albanija-Crna Gora - FLAT projekat	2020	262,000.00	110,000.00	16,500.00	UKUPNO: 93500 EU fondovi: 93500
	Glavni grad Podgorica	Most i nadvoznjak na Ribnici	2020	1,020,000.00	1,019,048.00		UKUPNO: 1019048 Krediti: 1019048
	Glavni grad Podgorica	Izgradnja parking prostora	2020	50,000.00	49,544.67	49,544.67	
	Glavni grad Podgorica	Sistem za centralno upravljanje parkinzima	2020	60,000.00	59,895.00	59,895.00	
Dalje unapređenje putne infrastrukture				60,927,870.54	74,835,071.98	30,931,059.10	9,380,818.99
							UKUPNO: 34523193.88 Donacije: 5298395.37 EU fondovi: 93500 Privatni kapital: 6436946.47 Krediti: 22694352.03

Unaprijeđenje željezničke infrastrukture	2.1 Projekat elektrifikacije pruge do Albanije	MSP, DŽ, ŽICG	Sanacija 13 betonskih mostova od kojih se 4 betonska mosta (I grupa prioriteta) nalaze na dionici Kolašin-Podgorica	2020	2,500,000.00	198,177.28			UKUPNO: 198177.28 Krediti: 198177.28
		MSP, DŽ, ŽICG	Sanacija 4 Tunela (I grupa prioriteta) koji se nalaza na srednjem dijelu, Kolašin - Podgorica;	2020-2023	Nije bilo u AP	1,009,708.28			UKUPNO: 1009708.28 Krediti: 1009708.28
	2.2 Poboljšanje pruge Beograd Bar	DŽ, ŽICG	Zamjena skretница br. 3 i br. 22 u stanici Podgorica	2020-2020	28,800.00	0.00	0.00		
		DŽ, ŽICG	Izgradnja pristupnog puta uz prugu Nikšić - Podgorica od putnog prelaza Sekulići do putnog prelaza Ždrebaonik	2019-2020	465,500.00	0.00	0.00		
		DŽ, ŽICG	Izrada Glavnog projekta podvoznjaka Patiči	2020-2020	17,400.00	0.00	0.00		
Unaprijeđenje željezničke infrastrukture	2.3 Izgradnja nove i rekonstrukcija postojeće željezničke infrastrukture	MSP, DŽ, ŽICG	Sanacija prioriteta kosina na pruzi Nikšić - Podgorica	2020-2021	700,000.00	323,483.36			UKUPNO: 323483.36 Krediti: 323483.36
		UJR	Rekonstrukcija željezničke pruge Podgorica-Golubovci	2020-2026	10,000.00	0.00	0.00		
Unaprijeđenje željezničke infrastrukture					3,721,700.00	1,531,368.92	0.00	0.00	UKUPNO: 1531368.92

												Kredit: 1531368.92
Saobraćaj								64,649,570.54	76,366,440.90	30,931,059.10	9,380,818.99	UKUPNO: 36054562.80 Donacije: 5298395.37 EU fondovi: 93500 Privatni kapital: 6436946.47 Kredit: 24225720.95
Prioritetna oblast 3 – Zaštita životne sredine												
Unapređenje sistema odlaganja čvrstog otpada	1.1 Izgradnja regionalnih centara za obradu otpada i sanacija neuređenih odlagališta.	UJR	Sanacija odlagališta Vrtijeljka - Cetinje	2020	10,000.00	57,947.87	57,947.87					
		Opština Danilovgrad	Nabavka i ugradnja komunalnog mobilijera i ograde	2020	18,000.00	0.00	0.00				0.00	
		Opština Danilovgrad	Nabavka sadnica za zelene površine	2020	12,000.00	1,559.00	1,559.00				1,559.00	
		Opština Danilovgrad	Uređenje i održavanje javnih površina i zelenila sa odvozom i deponovanjem komunalnog otpada	2020	380,000.00	380,000.00	380,000.00				380,000.00	
		Opština Danilovgrad	Opremanje reciklažnog centra	2020	54,000.00	0.00	0.00				0.00	
		Glavni grad Podgorica	Izgradnja objekta za kompostiranje bio otpada	2020	300,000.00	0.00	0.00				0.00	

		Glavni grad Podgorica	Oprema za sanaciju biljnog otpada	2020	200,000.00	174,240.00		174,240.00	
		MORT	Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje	2014-2020	979,091.00	/			
		Opština Tuzi	Ugradnja komunalnog mobilijara	2020	Nije bilo u AP	10,000.00		10,000.00	
Unapređenje sistema odlaganja čvrstog otpada					1,953,091.00	613,746.87	57,947.87	555,799.00	0
Unapređenje sistema odlaganja otpadnih voda i fekalnog otpada	2.1 Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i segmenata kanalizacione infrastrukture	MORT, JLS	Izgradnja PPOV-a u Podgorici, kolektorskog sistema i sistema za tertman kanalizacionog mulja	2017-2023	23,720,000.00	6,658,398.39		0.00	UKUPNO: 6658398.39 40425.75 Krediti: 6617972.64
		MORT, "PROCON"D OO	Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih i kanalizacione mreže	2018-2023	1,791,000.00	/			
		MORT, UJR	Sanacija pomora na Cetinju	2020	36,000.00	57,947.00	57,947.00		
		MORT,UJR	Rekonstrukcija vodovodne mreže u Prijestonici Cetinje	2020	1,400,000.00	377,377.00	0.00		UKUPNO: 377377 Krediti: 377377
		UJR	Glavni projekat kanalisanja i tretmana otpadnih i atmosferskih voda iz Cetinjskog polja	višegodišnji	Nije bilo u AP	106,654.84	106,654.84		

	Opština Danilovgrad	Postupak obezbeđivanja za potrebu izgradnje kanalizacione mreže	2020	50,000.00	0.00	0.00	
	Opština Danilovgrad	Revizija idejnog projekta za PPOV	2020	12,000.00	9,990.00	9,990.00	
	Opština Danilovgrad	Izrada Glavnog projekta izmiještanja dalekovoda sa revizijom zbog izgradnje Postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda	2020	10,000.00	10,000.00	10,000.00	
	Opština Danilovgrad	Izrada projektne dokumentacije za uspostavljanje zona sanitarno-tehničke zaštite na svim vodoizvorima (Oraška Jama, Milojevića vrelo, Viško vrelo, Žarića Jama, Brajkovića Jama i Slatinski izvori)	2020	40,000.00	26,440.64	26,440.64	
	Opština Danilovgrad	IPA program prekogranične saradnje Italija-Albanija-Crna Gora - FIAT projekat	2019-2023	750,000.00	0.00		
	Glavni grad Podgorica	Izvođački projekat za primarnu, sekundarnu mrežu i idejni projekat i tenderska dokumentacija za most	2020-2023	1,032,000.00	657,955.27	29,161.00	UKUPNO: 628794.27 571698.05 Krediti: 57096.22
	Glavni grad Podgorica	Izgradnja primarne kan. mreže za PPOV	2020-2023	4,650,000.00	3,606,922.74		UKUPNO: 3606922.74 Krediti: 3606922.74

	Glavni grad Podgorica	Izgradnja sekundarne kan. mreže za PPOV	2020-2024	2,925,000.00	1,405,171.97			UKUPNO: 1405171.97 1262265.99 Kredit: 142905.98
	Glavni grad Podgorica	Izgradnja mosta za PPOV	2020-2025	860,000.00	1,044,459.91			UKUPNO: 1044459.91 938238.32 Kredit: 106221.59
	Glavni grad Podgorica	Uredbe za podizavanje otpadnih voda PPOV	2020-2026	11,526,000.00	0.00			
	Glavni grad Podgorica	Izgradnja fekalne kanalizacije na području Glavnog grada	2020	100,000.00	160,993.54			UKUPNO: 160993.54 160993.54
	Glavni grad Podgorica	Izgradnja hidrotehničkih instalacija na području Opštine u okviru GG – Golubovci	2020	200,000.00	245,870.54			UKUPNO: 245870.54 245870.54
Unapređenje sistema odlaganja otpadnih voda i fekalnog otpada				49,102,000.00	14,368,181.84	164,601.84	75,591.64	UKUPNO: 14127988.36 3219492.19 Kredit: 10908496.17
Unapređenje sistema vodosnabdjevanja	3.1 Izgradnja i rekonstrukcija vodovoda u urbanim i ruralnim područjima	MPRR	2020	460,000.00	460,000.00	460,000.00		
		MPRR	2020	1,300,000.00	1,243,018.86	725,843.43	195,330.87	UKUPNO: 321844.56 125768.05 Privatni kapital: 48808.79 Kredit: 147267.72

	UJR	Rekonstrukcija vodovodne mreže u Prijestonici Cetinje	2019-2020	1,340,000.00	133,327.00	133,327.00		
	Opština Danilovgrad	Izrada Glavnog projekta za rekonstrukciju cjevovoda u Slatini	2020	5,000.00	0.00	0.00	0.00	
	Opština Danilovgrad	Izrada Glavnog projekta za rekonstrukciju cjevovoda u Slatini	2020	2,000.00	0.00	0.00	0.00	
	Opština Danilovgrad	Izrada Glavnog projekta izmještanja hidrotehničkih instalacija u sklopu rekonstrukcije magistralnog puta M18 Podgorica – Danilovgrad	2020	7,000.00	7,000.00	7,000.00	7,000.00	
	Opština Danilovgrad	Rekonstrukcija vodovodne mreže u gradskom području Glavna ulica od prostorija Urbanizma do šahta ispred Galerije	2020	130,000.00	0.00	0.00	0.00	
	Opština Danilovgrad	Rekonstrukcija cjevovoda za seoska naselja Krivaja – Sušica, II faza, Daljam - II faza, Velje Brdo - I faza i za vodoizvorište Slatina	2020	271,000.00	12,926.22	12,926.22	12,926.22	
	Opština Danilovgrad	Nabavka i ugradnja hidrne pumpe za vodovod Zagreba i za naselje Rova	2020	8,000.00	0.00	0.00	0.00	
	Glavni grad Podgorica	Izgradnja primarne i sekundarne vodovodn. mreže na području Glavnog grada	2020	200,000.00	556,033.09	556,033.09	556,033.09	

	Glavni grad Podgorica	Rekons. Vodovodne mreže na seoskom području Lješaanske nahije	2020	200,000.00	362,647.13	362,647.13	
	Glavni grad Podgorica	Izvođenje radova na izgradnji nove vodovodne mreže u prigradskim naseljima Glavnog grada (Kakarička gora)	2020	200,000.00	194,935.91	194,935.91	
	Glavni grad Podgorica	Rekonstrukcija pumpnih agregata za CS "Mareza 2"	2020	160,000.00	159,985.71	159,985.71	
	UJR	Vodovod u selu Ponari, Gradska opština Golubovci, Donja Zeta	2020	Nije bilo u AP	66,348.67	66,348.67	
	UJR	Kanalizaciona mreža na Vranjini	2020	Nije bilo u AP	12,705.00	12,705.00	
Unapređenje sistema vodosnabdijevanja				4,283,000.00	3,129,873.92	1,319,170.43	UKUPNO: 321844.56 Donacije: 125768.05 Privatni kapital: 48808.79 Krediti: 147267.72
Životna sredina				55,338,091.00	18,111,802.63	1,541,720.14	UKUPNO: 14449832.92 Donacije: 3345260.24 Privatni kapital: 48808.79 Krediti: 11055763.89

Prioritetna oblast 4 – Poljoprivreda i ruralni razvoj

Povećanje konkurentnosti poljoprivrede i stvaranje uslova za održivo upravljanje kroz modernizaciju proizvodnje povećanje kvaliteta proizvoda higijene i bezbjednosti hrane	1.1 Mjere tržišno-cjenovne politike	MPRR	Direktna plaćanja u stočarskoj proizvodnji	2020	1,072,285.00	1,231,216.40	1,231,216.40		
		MPRR	Podrška razvoju tržišne proizvodnje mlijeka	2020	1,040,521.00	1,327,622.76	1,327,622.76		
		MPRR	Podrška jačanju otkupne mreže mlijeka	2020	345,712.00	368,453.98	368,453.98		
		MPRR	Podrška preradi mlijeka na gazdinstvu	2020	250,000.00	307,656.77	307,656.77		
		MPRR	Direktna plaćanja u biljnoj proizvodnji	2020	595,000.00	756,399.92	756,399.92		
		MPRR	Direktna plaćanja za proizvodnju duvana	2020	50,000.00	20,770.00	20,770.00		
		MPRR	Program unapređivanja pčelarstva	2020	136,000.00	105,717.78	105,717.78		
		MPRR	Program bezbjednosti hrane za 2019. godinu	2020	116,000.00	116,000.00	116,000.00		
	1.2 Poboljšanje uslova za povećanje potencijala za biljnu proizvodnju	MPRR	Program fitosanitarnih mjera za 2019. godinu	2020	72,000.00	72,000.00	72,000.00		
		UJR	Uspostavljanje karantinske jedinice za zdravlje bilja (Podgorica, Tuzi, Bar)	2020	1,100.00	0.00			

	Opština Danilovgrad	Program podrške u poljoprivrednoj proizvodnji	2020-2023	100,000.00	78,137.22	78,137.22	
1.3 Obavezne mjere zdravstvene zaštite životinja od naročito opasnih zaraznih bolesti	MPRR	Program obavezne zdravstvene zaštite životinja u 2019. godini	2020	300,000.00	300,000.00	300,000.00	
1.4 Razvoj slatkovodnog ribarstva sa značajnim potencijalom za ulov, prerađivanje i prodaju ribe iz Skadarskog jezera	MPRR	IPARD II program	2020	7,871,000.00	3,920,593.80	525,625.18	UKUPNO: 3394967.19 EU fondovi: 1576875.27 Privatni kapital: 1818091.92
Povećanje konkurentnosti poljoprivrede i stvaranje uslova za održivo upravljanje kroz modernizaciju proizvodnje povećanje kvaliteta proizvoda higijene i bezbjednosti hrane				11,949,618.00	8,604,568.63	5,131,462.79	UKUPNO: 3394967.19 EU fondovi: 1576875.27 Privatni kapital: 1818091.92
2.1 Podrška investicijama u adaptaciju planinskih katuna	MPRR	Adaptacija planinskih katuna	2020	80,000.00	4,013.00	2,266.00	UKUPNO: 1747 Privatni kapital: 1747
	Opština Danilovgrad	Nabavka i instaliranje solarnih uređaja na katunima	2020	3,000.00	0.00	0.00	
Razvoj poljoprivredn e i prehrambene proizvodnje posebno proizvoda sa oznakom	MPRR	IPARD II program	2020	2,768,587.75	1,109,587.75	114,693.58	UKUPNO: 994894.17 Privatni kapital: 994894.17

porijekla proizvoda sa geografskom oznacom i proizvoda sa oznacom garantovano	MPRR	Podrška razvoju vinogradarstva i vinarstva	2020	200,000.00	165,914.06	83,228.50	UKUPNO: 82685.56 Privatni kapital: 82685.56
	MPRR	Podrška podizanju i modernizaciji/opreman ju proizvodnih voćnih zasada	2020	240,000.00	209,391.54	100,764.59	UKUPNO: 108626.95 Privatni kapital: 108626.95
	MPRR	Podrška razvoju maslinarstva	2020	180,000.00	52,164.75	24,831.61	UKUPNO: 27333.14 Privatni kapital: 27333.14
	MPRR	Podrška povrtarskoj proizvodnji	2020	720,000.00	839,173.12	354,782.54	UKUPNO: 484390.58 Privatni kapital: 484390.58
Razvoj poljoprivredn e i prehrambene proizvodnje posebno proizvoda sa oznacom porijekla proizvoda sa geografskom oznacom i proizvoda sa oznacom garantovano	MPRR	Podrška uzgoju ljeovitog i aromatičnog bilja	2020	40,000.00	1,470.00	730.00	UKUPNO: 740 Privatni kapital: 740
	MPRR	Podrška dostizanju standarda dobroti životinja u stočarstvu	2020	60,000.00	5,632.00	2,816.00	UKUPNO: 2816 Privatni kapital: 2816
	MPRR	Podrška unapređenja stočnog fonda	2020	360,000.00	9,650.00	4,825.00	UKUPNO: 4825 Privatni kapital: 4825
	MPRR	Podrška unapređenju kvaliteta sirovog mlijeka	2020	98,000.00	73,996.00	46,777.00	UKUPNO: 27219 Privatni kapital: 27219
	MPRR	Podrška za nabavku mehanizacije, priklijučaka i opreme u funkciji primarne proizvodnje	2020	450,000.00	513,920.31	245,007.09	UKUPNO: 268913.22 Privatni kapital: 268913.22
	MPRR	Podrška investicijama u navodnjavanje	2020	400,000.00	186,876.81	89,141.20	UKUPNO: 97735.61 Privatni kapital: 97735.61
	MPRR	Podrška pokretanju poslovanja mladih poljoprivrednika	2020	100,000.00	39,446.00	39,446.00	

	MPRR	Podrška razvoju klastera u oblasti poljoprivrede	2020	250,000.00	140,461.11	19,471.60	UKUPNO: 120989.51 38887.06 Privatni kapital: 67483.27 Krediti: 14619.18
	MPRR	Mjere posebne podrške za vino	2020	70,000.00	64,507.00	64,507.00	
2.3 Razvoj prehrambene proizvodnje sa organskim i zaštićenim geografskim porijeklom	MPRR	Očuvanje autohtonih genetičkih resursa u poljoprivredi	2020	15,000.00	20,868.00	20,868.00	
	MPRR	Podrška organskoj proizvodnji	2020	70,000.00	112,849.14		UKUPNO: 112849.14 Krediti: 112849.14
	MPRR	Podrška unapređivanju kvaliteta proizvoda (razvoj oznaka porijekla geografskih oznaka i oznaka garantovano tradicionalnog specijaliteta)	2020	30,000.00	/	/	
	MPRR	Uvođenje standarda kvaliteta i bezbjednosti hrane	2020	10,000.00	/	/	
	MPRR	Održivo korišćenje planinskih pašnjaka	2020	110,000.00	58,832.40	58,832.40	
	MPRR	Podrška upravljanju stajskim đubrivom	2020	52,000.00	16,020.00	9,421.00	UKUPNO: 6599 Privatni kapital: 6599
Razvoj sektora slatkovodnog	MPRR	Održivo upravljanje slatkovodnim ribarstvom	2020	32,500.00	32,500.00	32,500.00	

ribarstva i akvakulture		MPRR	Poboljšanje konkurentnosti i efikasnosti sektora slatkovodne akvakulture	2020	60,000.00	64,891.50	28,580.25	UKUPNO: 36580.25 Privatni kapital: 36580.25
		MPRR	Direktna plaćanja u akvakulturi	2020	33,500.00	20,463.00	20,463.00	
Razvoj poljoprivredne i prehrambene proizvodnje posebno proizvoda sa oznakom porijekla proizvoda sa geografskom oznakom i proizvoda sa oznakom garantovano					6,432,587.75	3,742,627.49	1,363,952.36	UKUPNO: 2378944.13 Donacije: 38887.06 Privatni kapital: 2212588.75 Krediti: 127468.32
Poljoprivreda i ruralni razvoj					18,382,205.75	12,347,196.12	6,495,415.15	UKUPNO: 5773911.32 38887.06 EU fondovi: 1576875.27 Privatni kapital: 4030680.67 Krediti: 127468.32
ODRŽIVI RAST					150,719,802.57	119,807,031.76	40,854,171.46	UKUPNO: 67373922.08 Donacije: 11331740.36 EU fondovi: 1670375.27 Privatni kapital: 13734909.17 Krediti: 40636897.27

INKLUZIVNI RAST									
Prioritetna oblast 1 – Razvoj ljudskih resursa i zapošljavanje									
Jačanje veza obrazovnog sistema i privrede u cilju prevazilaženja disbalansa u potrebnim i raspoloživim profilima na tržištu rada	1.1 Usaglašavanje obrazovnih programa sa potrebama tržišta rada	MP, MRSS	Razvoj kvalifikacija i obrazovnih programa u skladu sa potrebama tržišta rada (1/3 ukupnog iznosa)	2020	441,200.00	/			
	2.1 Razvoj cjeloživotnog učenja i obrazovanja odraslih	MP, MRSS, ZZZ	Priprema programa obrazovanja za odrasle i ispitnih kataloga za sticanje stručnih kvalifikacija (1/3 ukupnog iznosa)	2020	8,000.00	/			
	2.2 Program osposobljavanja lica za sticanje novih znanja i vještina u skladu sa potrebama privrede	MP, ZZZ, UZK, MRSS	Program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem	2020	4,425,000.00	/			
		ZZZ	Obrazovanje i osposobljavanje odraslih	2020	157,501.00	0.00	0.00		
		ZZZ	Osposobljavanje za rad kod poslodavca	2020	60,628.00	82,985.18	82,985.18		
Podsticanje nezapošljenih lica za sticanje novih znanja i vještina u skladu sa potrebama privrede	2.3 Program podsticanja preduzetništva i samozapošljavanja nezapošljenih lica	ZZZ	Osposobljavanje za samostalan rad	2020	157,235.00	148,005.74	148,005.74		
		ZZZ	Grantovi za samozapošljavanje	2020	871,957.00	679,246.51	101,886.98	UKUPNO: 577359.53 EU fondovi: 577359.53	

	UJR	Nabavka opreme za unapređenje rada javnih službi Prijestonice - Cetinje	2020	400,000.00	450,593.97	450,593.97	
	UJR	Izgradnja i rekonstrukcija objekata od lokalnog značaja - Cetinje	2018-2021	1,700,000.00	1,803,789.73	1,803,789.73	
	UJR	Kupovina nekretnina i učešće u izgradnji objekata za potrebe socijalnog stanovanja - Cetinje	2019-2021	500,000.00	258,980.00	258,980.00	
	UJR	Prihvatilište za napuštene kućne ljubimce (azil) - Cetinje	2018-2020	50,000.00	48,273.01	48,273.01	
	UJR	Kupovina lokacije za Lokandu - Cetinje	2020-2022	750,000.00	750,000.00	750,000.00	
	UJR	Rekonstrukcija objekta nekadašnje "Dječije bolnice" na Cetinju	2019-2022	100,000.00	140,000.00	140,000.00	
	UJR	Izgradnja Doma starih u Podgorici	2015-2020	20,000.00	3,165,096.25	3,165,096.25	
	UJR	Izgradnja Doma starih u Nikšiću	2017-2020	20,000.00	1,414,981.06	1,414,981.06	
	UJR	Sportska hala na Ivanovim koritima u okviru JU "Lovćen Bečić", opština Cetinje	2019-2021	20,000.00	0.00	0.00	

			2018-2020	510,000.00	0.00	0.00		
	UJR	Rekonstrukcija energetskog bloka trafo-stanice i pomoćnih izlaza napajanja Kliničkog centra Crne Gore u Podgorici						
	UJR	Rekonstrukcija i adaptacija objekata Dom zdravlja „Nova Varoš“ i Dom zdravlja „Stara Varoš“ u Podgorici	2018-2021	405,000.00	111,177.61	111,177.61		
	UJR	Klinika za mentalno zdravlje u Podgorici	2019-2022	20,000.00	0.00	0.00		
	UJR	Izgradnja Urgentnog bloka i rekonstrukcija dijela objekta Kliničkog centra Crne Gore u Podgorici	2019-2024	20,000.00	70,786.55	70,786.55		
	UJR	Dom zdravlja u City kvartu, Podgorica	2020-2024	20,000.00	0.00	0.00		
	UJR	Rekonstrukcija objekta stare bolnice "Danilo I" na Cetinju	2020-2024	20,000.00	0.00	0.00		
	UJR	Izgradnja klinike za infektivne bolesti i Klinike za dermatovenerologiju Kliničkog centra Crne Gore u Podgorici	2020	35,000.00	/			
	Glavni grad Podgorica	Projekat poboljšanja uslova stanovanja	2020	400,000.00	549,889.69	549,889.69		
1.2 Unapređenje obrazovne infrastrukture	UJR	Vrtić u Bloku VI, Podgorica	2015-2020	105,000.00	704,214.93	104,396.00		UKUPNO: 599818.22 Kredit: 599818.22

	UJR	Vrtić na Zlatici, Podgorica	2020-2022	10,000.00	0.00			
	UJR	Vrtić u City kvartu, Podgorica	2017-2022	10,000.00	0.00			
	UJR	Vrtić na Toškom putu, Podgorica	2020-2022	10,000.00	0.00			
	UJR	Vrtić na Starom aerodromu, Podgorica	2020-2022	10,000.00	0.00			
	UJR	Rekonstrukcija objekta Tehničkog fakulteta Univerziteta Crne Gore, Podgorica	2015-2025	15,000.00	0.00	0.00		
	UJR	Izrada projektne dokumentacije i izgradnja objekta O.Š. u Tološima, Podgorica	2017-2022	60,000.00	31,333.13	31,333.33		
	UJR	Rekonstrukcija toplane Univerziteta Crne Gore na prostoru DUP-a "Univerzitetski centar", Podgorica	2017-2020	8,660.00	8,620.00	8,620.00		
	UJR	OŠ "Lovčenski partizanski odred" na Cetinju	2019-2021	10,000.00	0.00	0.00		
	UJR	Naučno-tehnološki park u Podgorici	2019-2022	60,000.00	1,639,689.59	1,639,689.59		
	UJR	Izgradnja kompleksa objekata Akademije umjetnosti na Cetinju	2009-2025	20,000.00	141,100.57	141,100.57		
	UJR	Druga Gimnazija u Podgorici	2020-2025	20,000.00	0.00			
	UJR	Osnovna škola u City kvartu, Podgorica	2020-2025	20,000.00	0.00			

	UJR	Rekonstrukcija i nadograđivanje vrtića na Zabjelu u Podgorici	2020-2025	20,000.00	0.00			
	UJR	Rekonstrukcija i nadograđivanje vrtića u naselju Momići u Podgorici	2020-2025	20,000.00	0.00			
	UJR	Osnovna škola na Zabjelu u Podgorici	2020-2025	20,000.00	0.00			
	UJR	Osnovna škola u Kaniškom polju, Tuzi	2020-2025	20,000.00	0.00			
	UJR	Sprovođenje Javnih Poslova, Izrada i revizija tehničke dokumentacije i izvođenja i rekonstrukcija predškolskih ustanova	2017-2023	20,000.00	0.00			
1.3 Unapređenje sportske infrastrukture	MSM	Unapređenje sportske infrastrukture - Izvođenje radova na adaptaciji sportskog terena u Podgorici	2020	29,900.00	/			
	MSM	Unapređenje sportske infrastrukture - Izvođenje radova na adaptaciji sportske sale u JU O.Š. „Ratko Žarić“, Nikšić	2020	29,900.00	/			
	MSM	Unapređenje sportske infrastrukture - Izvođenje radova u sportskoj sali JU OŠ „Sutjeska“, Podgorica	2019-2020	60,000.00	/			
	UJR	Fiskulturna dvorana Fakulteta za sport i fizičko vaspitanje u Nikšiću	2017-2021	17,087.23	8,379.00	8,379.00		

				2019-2022	20,000.00	430,560.07	430,560.07		
	UJR	Rekonstrukcija zapadne tribine stadiona FK Sutjeska u Nikšiću		2019-2020	50,000.00	988,635.21	988,635.21		
	UJR	Izgradnja fudbalskog stadion na Cetinju		2018-2022	20,000.00	12,890.73	12,890.73		
	UJR	Sanacija sportskih sala SRC Cetinje		2020-2022	200,000.00	0.00	0.00		
	UJR	Izgradnja sportske hale na Obiliću poljana - Cetinje							
	Opština Danilovgrad	Izgradnja pomoćnog terena FK Iskra (kupovina zemljišta za proširenje i uređenje terena		2020	60,000.00	15,136.00	15,136.00		
	Glavni grad Podgorica	Sportski objekti doo Podgorica za lokalnu infrastrukturu		2020	25,000.00	23,715.60	23,715.60		
	Glavni grad Podgorica	Rekonstrukcija Stadiona malih sportova		2020	300,000.00	494,075.85	494,075.85		
	Opština Tuzi	Uređenje sportskog poligona u Milješu		2020	Nije bilo u AP	14,949.00	14,949.00		
	UJR	Izgradnja dodatnih i adaptacija postojećih kapaciteta za tražioce međunarodne zaštite u Tuzima		2020-2026	10,000.00	0.00	0.00		
		2.1 Izgradnja i rekonstrukcija administrativn ih objekata							
		Unapređenje društvene poslovne i ostale infrastrukture							

	Izgradnja objekta za potrebe Državne revizorske institucije - Podgorica	2019-2023	10,000.00	6,650.00	6,650.00		
UJR	Izgradnja objekta za potrebe MONSTAT-a - Podgorica	2019-2023	49,000.00	0.00	0.00		
UJR	Objekti za potrebe Uprave za izvršenje krivičnih sankcija u Opštinama Danilovgrad i Mojkovac	2019-2023	110,000.00	107,509.55	107,509.55		
UJR	Kompleks UJKS (specijalna zbirališna ustanova, multikontejnerski objekat, objekat zatvora otvorenog tipa i prijavnica) u Danilovgradu	2020-2026	10,000.00	0.00	0.00		
UJR	Uspostavljanje graničnih kontrolnih punkтова za unapređenje veterinarske i fitosanitarne kontrole (Podgorica, Tuzi, Bar)	2020	23,500.00	0.00	0.00		
Opština Danilovgrad	Održavanje fasade na stambenim zgradama	2020	30,000.00	0.00	0.00	0.00	
Opština Danilovgrad	Adaptacija objekata mjesnih zajednica	2020	20,000.00	0.00	0.00	0.00	
Opština Danilovgrad	Rekonstrukcija i nadgradnja objekta Crvenog krsta	2020	15,000.00	30,000.00	15,000.00	UKUPNO: 15000 15000	
Opština Danilovgrad	Investiciono održavanje opštinskih objekata	2020	42,000.00	0.00	0.00	0.00	
Opština Danilovgrad	Rekonstrukcija i sanacija poslovne zgrade JU "Umjetnička kolonija" Danilovgrad – I faza	2020	60,000.00	81,253.73	57,722.73	UKUPNO: 23531 23531	

	Opština Danilovgrad	Oprema za podršku ovamiranja Centra za kulturu i Umjetničke kolonije	2020	63,600.00	0.00		0.00	
	Glavni grad Podgorica	Realizacija projekta Micro 020	2020	200,000.00	271,376.68		271,376.68	
	Glavni grad Podgorica	Uređenje zelenih površina, dječjih igrališta i hidrosistemi, čišćenje i održavanje korita rijeka	2020	510,000.00	1,170,815.05		1,170,815.05	
	Glavni grad Podgorica	Izgradnja i rekonstrukcija javne rasvjete	2020	1,126,000.00	2,059,095.81		2,059,095.81	
	Glavni grad Podgorica	Izgradnja objekta u Zagorju	2020	300,000.00	0.00		0.00	
	Glavni grad Podgorica	Izgradnja kapele u Golubovcima	2020	400,000.00	489,840.17		489,840.17	
Unapređenje obrazovne zdravstvene socijalne sportske i ostale društvene infrastrukture				15,242,647.23	27,117,838.64	21,317,872.33	5,161,616.58	UKUPNO: 638349.22 38531 Krediti: 599818.22
INKLUZIVNI RAST				24,981,475.23	32,959,947.80	26,582,621.96	5,161,616.58	UKUPNO: 1215708.75 38531 EU fondovi: 577359.53 Krediti: 599818.22

SREDIŠNJI REGION - UKUPNO					300,635,915.80	357,776,690.53	69,484,763.27	28,648,785.48	UKUPNO: 259643408.83 Donacije: 11490271.36 EU fondovi: 2536016.8 Privatni kapital: 13734909.17 Krediti: 231882211.49
----------------------------------	--	--	--	--	----------------	----------------	---------------	---------------	---

PRIMORSKI REGION									
PAMETAN RAST									
Prioritetna oblast 1 – Konkurentnost i inovacije									
Prioritet	Mjera	Nadležna institucija	Naziv projekta / aktivnosti	Vremenski okvir realizacije projekta	Planirana investicija / ulaganje za 2020. godinu (u EUR)	Realizovana investicija/ ulaganja u 2020. godini (u EUR)	Budžet CG (u EUR)	Budžet JLS (u EUR)	Ostali izvori (u EUR)
Razvoj MSP i komplementarnih djelatnosti vezanih za turizam	1.1 Uvođenje dodatnih podsticaja za preduzeća koja povećavaju dodatu vrijednost u proizvodnji	MEK	Programska linija za modernizaciju preradivačke industrije	2020	80,000.00	0.00	0.00		
		MEK	Programska linija za razvoj zanatstva	2020	10,000.00	0.00	0.00		
		Opština Kotor	Program podsticajnih mjera za razvoj preduzetništva	2020-2024	60,000.00	/			

	Opština Kotor	Prekogranična saradnja i konkurentnost malih i srednjih preduzeća – 3C4SME	2918-2020	60,000.00	/			
1.2	Podsticanje konkurentnost i MSP	Programska linija za unapređenje inovativnosti	2020	10,000.00	/			
		Programska linija za podsticaj direktnih investicija	2020	260,000.00	0.00	0.00		
		Programska linija za podšku digitalizacije	2020	6,600.00	21,014.00	21,014.00		
		Programska linija za razvoj preduzetništva	2020	5,000.00	914.00	914.00		
		Programska linija za uvođenje međunarodnih standarda	2020	28,000.00	45,825.00	45,825.00		
	Opština Bar	PODRŠKA RAZVOJU PREDUZETNIŠTVA	2020	Nije bilo u AP	208,551.16	208,551.16		
	Opština Bar	PODRŠKA ŽENSKOM PREDUZETNIŠTVU	2020	Nije bilo u AP	35,000.00	35,000.00		
1.3	Finansijska podrška Investiciono-razvojnog fonda	Podrška kroz kratkoročne i drugoročne kredite, odnosno faktoring (procjena: 30% od ukupno planiranih sredstava)	2020	60,000,000.00	75,658,269.00		UKUPNO: 75658269 Krediti: 75658269	
Razvoj MSP i komplementarnih djelatnosti vezanih za turizam				60,537,800.00	75,969,573.16	67,753.00	UKUPNO: 75658269 Krediti: 75658269	
Jačanje veze MSP sa naučnoistraživačkim ustanovama i kapacitetima	Opština Kotor	Nabavka i ugradnja IT opreme za marinski dio	2020	50,000.00	/			

razvoja turizma		Opština Kotor	Razvoj digitalnih inovacijskih centara – Development through DIHs	2020-2022	30,000.00	/			
		Opština Kotor	Map of Cultural Routes	2020	16,000.00	/			
		Opština Kotor	Zaštita podvodnog nasleđa kroz digitalizaciju i valorizaciju savremene turističke ponude	2020-2022	20,000.00	/			
		Opština Bar	REKONSTRUKCIJA OBALNE ZONE U SUTOMORU – FAZA II: UREĐENJE FUNKCIONALNOG ZALEĐA PLAŽE	2020	Nije bilo u AP	343,737.03		343,737.03	
		Opština Bar	IZRADA PROGRAMA (STRATEGIJE) RAZVOJA TURIZMA OPŠTINE BAR DO 2026. GODINE	2020	Nije bilo u AP	13,965.00		13,965.00	
		Opština Bar	DIGITALIZACIJA STAROG BARA – projekat FORTITUDE Historic Fortresses Intensifying Cross- Border Tourism Development	2020	Nije bilo u AP	40,610.02		40,610.02	
	2.2 Uspostavljanje Impulsnog centra u Baru (dio Naučno- tehnološkog parka	MN	Konkurs za program uspostavljanja centara izvršnosti 2019-2021	2019-2021	204,500.00	844.88		844.88	

2.3 Program finansijske podrške jačanja mogućnosti istraživanja i razvoja i razvoja inovativnosti kroz finansiranje krupnih istraživačkih grantova, EUREKA projekata, patenata i realizaciju predpristupni h IPA programa za područje nauke	MN	Konkurs za dodjelu grantova za inovativne projekte 2019	2019-2021	44,000.00	44,000.00	44,000.00		
	MN	Predakcelacijski program za inovativne startapove	2020	43,333.00	0.00	0.00		
	MN	Konkurs za inovativne startapove	2020	40,000.00	0.00	0.00		
	MN	Konkurs za dodjelu grantova za naučnoistraživačke projekte 2020	2020-2022	166,666.00	/			
	MN	Podrška učešću u EUREKA programu	2020	15,000.00	15,000.00	15,000.00		
Jačanje veze MSP sa naučnoistraživačkim ustanovama i kapacitetima razvoja turizma				629,499.00	458,156.93	59,844.88	398,312.05	

Obezbeđivanje uslova za jačanje kapaciteta jedinica lokalne samouprave koje su ispod prosjeka razvijenosti	3.1 Izrada prostorno-planske dokumentacije, idejnih rješenja i projekata	Opština Tivat	Studija zaštite za plažu Pržno	2020	10,000.00	/			
		Opština Herceg Novi	Izrada projektne dokumentacije	2020-2021	100,000.00	/			
		Opština Herceg Novi	Izrada Strategije razvoja kulture	2020-2022	10,000.00	/			
	Obezbeđivanje uslova za jačanje kapaciteta jedinica lokalne samouprave koje su ispod prosjeka razvijenosti				120,000.00	0.00	0.00	0.00	
Primjena savremenih informacionih i komunikacionih tehnologija	3.2 Stvaranje uslova za razvoj širokopojasne mreže i olakšavanje pristupa internetu svim građanima i preduzećima	Crnogorski Telekom	Planirana ulaganja u infrastrukturu (FTTX mreža, skraćanje bakarne petlje, mobilne bazne stanice, rekonstrukcije/proširenja za unapređenje rada postojećih i za nove korisnike)	2020	560,000.00	/			
		Mtel	Planirana ulaganja u infrastrukturu (FTTX mreža, skraćanje bakarne petlje, mobilne bazne stanice, rekonstrukcije/proširenja za unapređenje rada postojećih i za nove korisnike)	2020	939,319.00	/			

	Telenor	Planirana ulaganja u infrastrukturu (FTTX mreža, skraćanje bakarne petlje, mobilne bazne stanice, rekonstrukcije/proširenja za unapređenje rada postojećih i za nove korisnike)	2020	1,894,676.00	/				
3.3 Razvoj sistema podsticaja u primorskom regionu za zapošljavanje u MSP, naročito u oblasti turizma	MORT	Subvencija kamatne stope na kredite IRF (iznos budžeta se odnosi na sva tri regiona)	2020	100,000.00	/				
Primjena savremenih informacionih i komunikacionih tehnologija				3,493,995.00	0.00	0.00	0.00	0.00	UKUPNO: 75658269 Krediti: 75658269
Konkurentnost i inovacije									
Prioritetna oblast 2 – Turizam i kulturno iskorijsko naslijeđe									
Razvoj nedovoljno iskorišćenih turističkih potencijala	1.1 Diversifikacija ponude zdravstvenog i wellness, kongresnog, sportskog, kulturnog, nautičkog turizma uz unapređenje lokacija pogodnih za	MORT	2019-2022	5,950.00	/				
		Projekat SMARTMED - (Poboljšanje održivosti turističkih aktivnosti u Mediteranskim zemljama (MED) i jačanje/osnaživanje aktera u turističkom lancu, uključujući i kreatora politika) - iznos budžeta projekta se odnosi na sva tri regiona							

		Opština Tivat	Turistička signalizacija	2020	45,000.00	10,000.00	10,000.00	
Razvoj nedovoljno iskorištenih turističkih potencijala					190,950.00	10,000.00	0.00	10,000.00
Unapređenje valorizacije i zaštite kulturne i prirodne baštine	2.1 Evidentiranje, dokumentova nje, valorizacija i prezentacija kulturne i prirodne baštine	Opština Kotor	Izrada programa razvoja kulture opštine Kotor 2020-2024	2020	10,000.00	/		
		Opština Kotor	Studija zaštite Vrmca	2020	8,500.00	/		
	2.2 Investiranje u obnavljanje, zaštitu i revitalizaciju kulturno- istorijskog naslijeđa	UJR	Izrada tehničke dokumentacije za izgradnju i rekonstrukciju objekata kulture- izradu i reviziju tehničke rekonstrukcije Crnogorskog narodnog pozorišta, Prirodnjačkog muzeja, Biblioteke za slijepe, Centralnog depoa JU Narodni muzej Crne Gore, Francuskog poslanstva na Cetinju i palate "Drago" u Kotoru	2017-2020	45,000.00	/		
		UJR	Izrada projekta rekonstrukcije Kanli Kule u Herceg Novom	2017-2020	250,000.00	0.00	0.00	
		UJR	Rekonstrukcija objekata za potrebe uspostavljanja "Creativ Hubs" u Baru	2019-2021	120,000.00	157,393.32	157,393.32	
		Opština Herceg Novi	Izrada spomenika Mirku Komnenoviću	2020	70,000.00	/		

	Opština Herceg Novi	Adaptacija kuće Iva Andrića	2020-2021	190,000.00	/		
	MK	Sanacija Spomenika slobodi, Ulicin	2020	Nije bilo u AP	15,000.00		
	Opština Bar	UMJETNIČKI ATELJEI U STAROM BARU – (OBJEKAT 85) - CREATIVE HUB	2020	Nije bilo u AP	281,630.83	281,630.83	
	Opština Bar	ARHEOLOŠKI MUZEJ GRADA BARA – ARHIEPISKOPSKA PALATA (OBJEKAT 194)	2020	Nije bilo u AP	31,702.00	31,702.00	
	Opština Bar	RESTAURACIJA I KONZERVACIJA OTOMANSKOG GROBLJA I MESDŽIDA (OBJEKTI 150-153)	2020	Nije bilo u AP	18,242.00	18,242.00	
2.3 Integralna zaštita kulturne i prirodne baštine kroz konstantnu kontrolu lokalnog urbanog razvoja	MK	Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2020. godinu (sprovođenje konzervatorskih mjera)	2020	Nije bilo u AP	77,000.00	77,000.00	
	MK	Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2020. godinu (ostali projekti)	2020	Nije bilo u AP	50,100.00	50,100.00	
	MK	Rekonstrukcija Zgrade zatvora u Starom gradu Kotoru u cilju uspostavljanja Kreativnog haba 3C – "Cross-border exchange for the development of Cultural and Creative Industries"	2019-2020	Nije bilo u AP	1,020,700.00	153,105.00	UKUPNO: 867595 Donacije: 867595

	MK	HAMLET- "Highlighting Artisanal Manufacturing, culture and Eco Tourism"	2018-2020	Nije bilo u AP	19,237.00	2,885.00	UKUPNO: 16352 EU fondovi: 16352
	MK	MONET- "Culture in Motion in Adriatic Networks of Museums"	2018-2020	Nije bilo u AP	5,992.00	898.00	UKUPNO: 5094 EU fondovi: 5094
2.4 Povezivanje kulture i turizma radi cjelovitijeg korišćenja resursa i razvoja kreativnih industrija, posebno u oblasti filmske industrije	MK	Realizacija kulturno-umjetničkih manifestacija i festivala	2020	250,000.00	173,000.00	173,000.00	
	MK	Podrška razvoju kulture sufinansiranjem programa i projekata iz oblasti kulturno umjetničkog stvaralaštva na javnom konkursu	2020	120,000.00	69,700.00	69,700.00	
	MK, UNDP	Kreativna Crna Gora - Ekonomska valorizacija i kreativne industrije	2019-2020	22,230.00	50,000.00	50,000.00	
	MK, UJR	Rekonstrukcija objekata za potrebe uspostavljanja "Creative Hubs"	2019-2021	38,333.00	157,393.32	157,393.32	
	Opština Kotor	Otkrivanje, izlaganje i korišćenje i Jevrejske baštine u Dunavskom regionu - REDISCOVER	2020	50,000.00	/		

		Projekat "Due Mari"	2019-2022	Nije bilo u AP	20,284.00	3,042.00	UKUPNO: 17242 EU fondovi: 17242
	Unapređenje valorizacije i zaštite kulturne i prirodne baštine			1,174,063.00	2,147,374.47	909,516.64	UKUPNO: 906283 Donacije: 867595 EU fondovi: 38688
	Turizam i kulturno istorijsko nasljeđe			1,365,013.00	2,157,374.47	909,516.64	UKUPNO: 906283 Donacije: 867595 EU fondovi: 38688
	PAMETAN RAST			66,146,307.00	78,585,104.56	1,037,114.52	UKUPNO: 76564552 Donacije: 867595 EU fondovi: 38688 Krediti: 75658269
ODDRŽIVI RAST							
Prioritetna oblast 1 – Saobraćajna infrastruktura							
Unapređenje putne infrastrukture	1.1 Redovno i investiciono održavanje	UZS	Redovno održavanje i zaštita državnih puteva	2020	2,500,000.00	2,475,961.00	
		UZS	Investiciono presvlačenje državnih puteva	2020	500,000.00	499,996.48	
		UZS	Investiciono održavanje, projektovanje, revizija i hitna intervencija	2020	447,000.00	297,000.00	

1.2 Rekonstrukcija i sanacija kritičnih tačaka na državnim putevima	UZS	Rekonstrukcija puta M-1, Debeli brijeg-Herceg Novi, lokalitet Tatarbašča	2020	200,000.00	1,078,970.26	1,078,970.26		
	UZS	Rekonstrukcija magistralnog puta M-1 Tivat – Jaz 100 km, 200+500 do km 200+600, Izgradnja bulevara	2020-2023	1,100,000.00	0.00	0.00		
	UZS	Rekonstrukcija i magistralnog puta M-1 dionica Kamenovo – Petrovac - Bar, L=30,0 km	2020-2023	1,100,000.00	0.00	0.00		
	UZS	Rekonstrukcija puta Krtac – Trejčica – Kotor, L= 21,00 km.	2020-2021	500,000.00	0.00	0.00		
	UJR	Rekonstrukcija gradskih saobraćajnica u Tivtu	2020	10,000.00	0.00	0.00		
	UJR	Putni pravac Monte-Rose - Herceg Novi	2019-2021	20,000.00	0.00	0.00		
	Opština Bar	Izgradnja saobraćajnice Ulice 13a, Ulice 12, Ulice 2, Ulice 1, Ulice 3, između nekoliko zona po DUP-u ilino	2020	1,784,858.00	0.00	0.00		
	Opština Bar	Asfaltiranje po mjesnim zajednicama	2020	660,000.00	0.00	0.00		

Opština Bar	Izvođenje radova na izgradnji saobraćajnice - važi pjlasek	2020	325,605.00	0.00	0.00	
Opština Bar	Izvođenje radova na izgradnji saobraćajnice - Topolica IV	2020	79,870.00	0.00	0.00	
Opština Bar	Izgradnja saobraćajnice A27-A6-A7-A8 po DUP-u Sušakovac - Tivat	2020	508,531.00	0.00	0.00	
Opština Kotor	Rekonstrukcija saobraćajnice od ulaza u ulicu Tabčina do ulaza u parking Benovo	2020	100,000.00	/		
Opština Tivat	Izgradnja kružnih tokova Centar, Seljanovo, Gradišnica	2019-2020	1,000,000.00	/		
Opština Tivat	Saobraćajnica u Cacovu III faza	2019-2020	365,000.00	90,500.00	90,500.00	
Opština Tivat	Saobraćajnica Donje Seljanovo – ispod Hotela Tivat	2020-2021	100,000.00			
Opština Tivat	Saobraćajnica Gornje Seljanovo	2019-2020	180,000.00	113,225.00	113,225.00	
Opština Herceg Novi	Saobraćajnica Kumbor	2020-2025	60,000.00	/		
Opština Herceg Novi	Saobraćajnica UP Žager, KP1569/2,1570,1571, 1572, I 1718/2 KO Bijela	2020-2021	60,000.00	/		

	Opština Herceg Novi	Saobraćajnica Kumbor dijelovi KP 350,352,34,347/2,347/ 1,345/1 KO. Kumbor koji formiraju UP 137	2020-2022	67,200.00	/			
	Opština Herceg Novi	Saobraćajnica Igalo, KP 74/3 KO Topla	2020-2023	53,000.00	/			
	Opština Herceg Novi	Saobraćajnica Meljine, KP 61/15 KO Podi	2020-2024	4,000.00	/			
	Opština Bar	IZGRADNJA SAOBRAĆAJNICE CKLA – GRANIČNI PRELAZ SA REPUBLIKOM ALBANIJOM	2020	Nije bilo u AP	18,697.80		18,697.80	
	Opština Bar	UNAPREĐENJE SAOBRAĆAJNE I TURISTIČKE SIGNALIZACIJE	2020	Nije bilo u AP	52,551.24		52,551.24	
1.4 Unapređenje ostale saobraćajne infrastrukture	UJR	Izgradnja trga i šetališta u Sutomoru, Opština Bar	2019-2021	250,000.00	715.96	715.96		
	UJR	Rekonstrukcija na željezničkoj pruzi Virpazar - Sutomore u tunelu Sozina	2020	14,000.00	13,826.00	13,826.00		
	UJR	Lokalni put Ckla - granica Albanije, opština Bar	2018-2021	50,000.00	69,022.67	69,022.67		
	Opština Bar	Izgradnja nadvožnjaka preko željezničke pruge u naselju Bjelšići	2020	1,610,000.00	1,655,511.90		1,655,511.90	

	Opština Bar	Izgradnja podzemnog pješačkog prelaza ispod magistralnog puta Bar-Petrovac u naselju Sušanj	2020	231,063.00	14,762.00	14,762.00	
	Opština Kotor	Izgradnja pothodnika	2020	1,650,000.00	/	/	
	Opština Kotor	Saobraćajnica Školski cenar – Treći put	2020	155,000.00	/	/	
	Opština Kotor	Saobraćajnica Rakite-zatvoreni plivački bazen	2020	450,000.00	/	/	
	Opština Kotor	Izgradnje saobraćajnice naselje Bigova-turističko naselje Bigova Bay	2020	2,000,000.00	/	/	
	Opština Kotor	Rekonstrukcija puta Stara Forteca - Lastva Grbaljska	2020	200,000.00	/	/	
	Opština Kotor	Rekonstrukcija šetne staze Gurdić - Ljeta pozornica	2020	235,000.00	/	/	
	Opština Kotor	Izgradnja fontane	2020	80,000.00	/	/	
	Opština Tivat	Rekonstrukcija trotoara i modernizacija lokalnih puteva	2019-2020	379,000.00	/	/	
	Opština Tivat	Autobuska stajališta nova, izmjena postojećih	2020	25,000.00	/	/	
	Opština Tivat	Parking kod hotela „Plavi horizont“	2020	20,000.00	/	/	

	Opština Tivat	Obnavljanje i modernizacija vertikalne saobraćajne signalizacije	2020	10,000.00	/		
	Opština Tivat	Postavljanje nove rasvjete na postojećim putevima gdje nedostaje	2020	20,000.00	/		
	Opština Tivat	Izgradnja šetališta Belani I faza	2020	110,000.00	120,940.00	120,940.00	
	Opština Tivat	Trg u Radovićima III faza	2020	20,000.00	/		
	Opština Herceg Novi	Podzemna garaža i trg ispred zgrade Opštine Herceg Novi	2020-2021	700,000.00	/		
	Opština Herceg Novi	Izgradnja autobuske stanice u Igalu	2020-2022	5,000,000.00	/		
	Opština Herceg Novi	Izdaci za javnu rasvjetu Podi, od kružnog toka do odvajanja za zaseok Rusmani	2020-2021	150,000.00	/		
	Opština Herceg Novi	Put Oblatno – Mardari Luštica	2020-2022	60,000.00	/		
	Opština Herceg Novi	Pasarela Bijela i pasarela Zelenika	2020-2023	100,000.00	/		
	Opština Herceg Novi	Trotoar duž magistrale	2020-2024	100,000.00	/		
	Opština Herceg Novi	Rekonstrukcija Njegoševe ulice od zgrade parka Leopolda do Gradske kafane	2020-2021	100,000.00	/		
	Opština Herceg Novi	Saobraćajnica Topla T5,B4, I4	2020-2023	200,000.00	/		

	Opština Herceg Novi	Kružna biciklistička staza	2020-2021	100,000.00	/				
1.5 Projekat modernizacije željezničke infrastrukture	MSP, DŽŽ, ŽICG	Sanacija 6 betonskih mostova (II grupa prioriteta) od kojih se 1 nalazi u opštini Bar	2019-2021	2,630,000.00	80,207.90			UKUPNO: 80207.9 Krediti: 80207.9	
	MSP, DŽŽ, ŽICG	Sanacija 13 betonskih mostova (III grupa prioriteta) od kojih se 2 nalaze u opštini Bar	2020-2022	2,500,000.00	99,088.64			UKUPNO: 99088.64 Krediti: 99088.64	
	DŽŽ, ŽICG	Čišćenje kanala, propustivost u proljetnom periodu na dionici Virpazar – Sutomore	2020-2020	30,000.00	0.00	0.00			
Unapređenje putne infrastrukture				30,904,127.00	6,680,976.85	4,435,492.37	2,066,187.94	UKUPNO: 179296.54 Krediti: 179296.54	
Stvaranje uslova za unapređenje pomorskog saobraćaja	Opština Kotor, Luka Kotor	Postavka pilona za privez kružera cijelom dužinom	2020	1,540,000.00	/				
	Opština Kotor, Luka Kotor	Nabavka i ugradnja pontona u marinskom dijelu – II faza	2020	500,000.00	/				
Stvaranje uslova za unapređenje pomorskog saobraćaja				2,040,000.00	0.00	0.00	0.00		
Saobraćaj				32,944,127.00	6,680,976.85	4,435,492.37	2,066,187.94	UKUPNO: 179296.54 Krediti: 179296.54	

Prioritetna oblast 2 – Zaštita životne sredine									
Stvaranje uslova za potpuno rješavanje pitanja vodosnabdijevanja	1.1 Realizacija projekta izgradnje vodovodnih sistema	UJR	Sanacija i rekonstrukcija hidrotehničkog tunela u Mojdežu, Herceg Novi	2014-2020	100,000.00	47,181.40	47,181.40		
		UJR	Izgradnja i rekonstrukcija sistema vodosnabdijevanja- izvođenje radova na projektima: sistem vodosnabdijevanja u opštinama Tivat, Rožaje, Bijelo Polje, Danilovgrad, Petnjica, Mojkovac, Kolašin, Bar, Andrijevica, Pljevlja, Gusinje i Šavnik kao i II faza rekonstrukcije vodovodnog sistema na Žabljaku	višegodišnji	350,000.00	32,004.50	32,004.50		
		Opština Bar	Pumpna stanica Volujica	2020	1,684,312.00	0.00			
		Opština Kotor	Vodosnabdijevanje Pobrđa, Vranovića, Lješevića I Bigova, Donjeg Grblja i Lastve Grbaljske – I faza	2020-2024	585,000.00	/			
		Opština Kotor	Povezivanje rezervoara Stara Forteca sa cjevovodom u Privrednoj zoni sa priključenjem na Regionalni vodovod	2020	120,000.00	/			

	Opština Kotor	Unapređenje vodovodnog sistema kroz zoniranje, detekciju gubitka na mreži i sanaciju	2020-2021	120,000.00	/				
	Opština Kotor	Vodosnabdijevanje i odvođenje otpadnih voda na Jadranskoj obali – Bokokotorski zaliv	2019-2024	500,000.00	/				
	Opština Ulcinj	Vodosnabdijevanje i odvođenje otpadnih voda u Opštini Ulcinj	2014-2021	1,000,000.00	/				
	Opština Herceg Novi	Izgradnja vodovodne infrastrukture na Luštici	2020-2025	3,000,000.00	/				
Unaprijeđenje sistema odlaganja otpadnih voda i fekalnog otpada	MORT	Izgradnja kanalizacione mreže u naseljima Kodre, Bijela Gora, Totoši i Donja Bratica	2019-2021	2,000,000.00	741,244.17			UKUPNO: 741244.17 Krediti: 741244.17	
	MORT	"Vodosnabdijevanje i odvođenje otpadnih voda na Jadranskoj obali, Faza III – Bar"	2018-2021	1,600,000.00	547,922.27			UKUPNO: 541219.95 Krediti: 541219.95	
	Opština Bar	Izvođenje radova na priključku objekta na fekalnu kanalizaciju u naselju Polje	2020	26,710.00	26,702.72			26,702.72	
	Opština Bar	Izgradnja fekalne kanalizacije u zoni D DUP Ilino	2020	50,000.00	0.00			0.00	
	Opština Kotor	Kanalizacioni sistem Radanovići	2020-2024	30,000.00	/				

	Opština Tivat	Odvodjenje otpadnih voda za naselja Gornji Kaliman i Gornje Seljanovo	2020	800,000.00	181,892.64			UKUPNO: 181892.64 Krediti: 181892.64
	Opština Ulcinj, d.o.o. Procon	Izgradnja kanalizacione mreže za naselja Kodre, Bjela Gora, Totosi i Bratica	2019-2021	3,600,000.00	/			
	Opština Herceg Novi	Kanalizacioni kolektor i uređenje ulice Obale Nikole Kovačević	2020-2021	3,000,000.00	/			
	Opština Herceg Novi	Kanalizacioni kolektori - Kutsko polje, Kumbor - Olimpja, Amaro	2020-2021	225,000.00	/			
	Opština Herceg Novi	Poboljšanje kanalizacione infrastrukture - Sima Matavulja, Boka M3 Podi, Igalo-Bare,	2020-2021	398,500.00	/			
3.1 Izgradnja lokalnih i regionalnog centra za obradu otpada	MORT, Opština Bar, UJR	Sanacija neuređenog odlagališta „Čađe“ u opštini Bar	2016-2021	2,270,000.00	0.00	0.00		
Unaprijeđenje sistema odlaganja čvrstog otpada	Opština Herceg Novi	Izgradnja podzemnih kontejnera	2020-2021	100,000.00	/			
	Opština Bar	POSTAVLJANJE POLUPODZEMNIH KONTEJNERA U GRADSKOM JEZGRU BARA I NABAVKA SPECIJALIZOVANIH VOZILA	2020	Nije bilo u AP	355,632.66		355,632.66	

Sanacija i reaktivacija lokaliteta kontaminiranih opasnim industrijskim otpadom	4.1 Sanacija i remedijacija 1 identifikovane tzv. „crne ekološke tačke“, a to je Brodogradilište Bijela	MORT	Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje	2014-2020	16,016,121.00	2,367,335.17		UKUPNO: 2367335.17 Krediti: 2367335.17
Zaštita životne sredine					37,575,643.00	4,299,915.53	79,185.90	UKUPNO: 3831691.93 Krediti: 3831691.93
Prioritetna oblast 3 - Energetika								
Razvoj ušteda u snabdevanju energijom poboljšanjem energetske efikasnosti	1.1 Obezbeđenje institucionalnih uslova i finansijskih podsticaja za unapređenje energetske efikasnosti	MEK, MZ	Projekat "Energetska efikasnost u Crnoj Gori - druga faza" poboljšanje energetskih karakteristika objekata: Specijalna bolnica Dobrota, Specijalna bolnica Risan, Opšta bolnica Bar, Dom zdravlja Ulcinj i Dom zdravlja Tivat	2019-2021	2,800,000.00	1,765,166.60		UKUPNO: 1765166.6 Krediti: 1765166.6
		MEK, MP, MRS, Uprava za imovinu	"Program energetske efikasnosti u javnim zgradama" - faza II (Rekonstrukcija JPU "Naša radost", Herceg Novi)	2016-2021	2,200,000.00	795,212.83	0.00	UKUPNO: 795212.83 Krediti: 795212.83

	MEK	"Energetski efikasan dom"-program beskamatnih kredita za primjenu mjera energetske efikasnosti u domaćinstvu	2020-2021	40,000.00	25,713.00	25,713.00		
	Opština Tivat	Fotonaponska elektrana na krovu zgrade Opštine	2020	56,500.00	/			
1.2 Izgradnja trafostanica, dalekovoda i distributivne mreže - NOVA MJERA	Opština Tivat	Izmiještanje dalekovoda u Gradiošnici	2020	90,000.00	/			
	CGES	Projekat podmorskog kabla za povezivanje sa Italijom i sa njim vezani projekti izgradnje novih trafostanica i dalekovoda	2011-2024	2,191,000.00	889,230.38			UKUPNO: 889230.37 Privatni kapital: 391950.43 Krediti: 497279.93
	CGES	Projekti izgradnje novih TS 110/x kV	2012-2023	250,000.00	229,458.15			UKUPNO: 229458.15 Privatni kapital: 181571.2 Krediti: 47886.91
	CGES	Projekti izgradnje novih 110 kV dalekovoda	2013-2024	80,000.00	48,845.46			UKUPNO: 48845.46 Privatni kapital: 39452.10 Krediti: 9393.35

		CGES	Projekti rekonstrukcija prenosnih objekata	2012-2023	2,291,300.00	1,662,292.90			UKUPNO: 1662292.89 Donacije: 634330.27 Privatni kapital: 827496.87 Krediti: 200465.74
		CGES	Projekti sekundarnih sistema (NDC, zaštita, upravljanje, komunikacije)	2014-2023	650,900.00	820,152.10			UKUPNO: 820152.09 Donacije: 487145.18 Privatni kapital: 333006.90
	Energetika		25,713.00		10,649,700.00	6,236,071.41	25,713.00	0.00	UKUPNO: 6210358.41 Donacije: 1121475.46 Privatni kapital: 1773477.55 Krediti: 3315405.39
Prioritetna oblast 4 – Poljoprivreda i ruralni razvoj									
Povećanje konkurentnosti poljoprivrede i stvaranje uslova za održivo upravljanje kroz modernizaciju proizvodnje povećanje kvaliteta	1.1 Mjere tržišno-cjenovne politike	MPRR	Direktna plaćanja u stočarskoj proizvodnji	2020	144,771.00	179,422.40	179,422.40		
			Podrška razvoju tržišne proizvodnje mlijeka	2020	93,022.00	125,710.03	125,710.03		
			Podrška preradi mlijeka na gazdinstvu	2020	8,000.00	9,574.58	9,574.58		

proizvoda higijene i bezbjednosti hrane		MPRR	Direktna plaćanja u biljnoj proizvodnji	2020	101,000.00	116,994.58	116,994.58		
		MPRR	Program unapređivanja pčelarstva	2020	80,500.00	62,675.54	62,675.54		
		MPRR	Program bezbjednosti hrane za 2020. godinu	2020	116,000.00	116,000.00	116,000.00		
Povećanje konkurentnos ti poljoprivrede i stvaranje uslova za održivo upravljanje	1.2 Poboljšanje uslova za povećanje potencijala za biljnu proizvodnju	MPRR	Program fitosanitarnih mjera za 2020. godinu	2020	72,000.00	72,000.00	72,000.00		
	1.3 Obavezne mjere zdravstvene zaštite životinja od naročito opasnih zaraznih bolesti	MPRR	Program obavezne zdravstvene zaštite životinja u 2020. godini	2020	75,000.00	75,000.00	75,000.00		
		MPRR	Obnova i razvoj sela i izgradnja infrastrukture (naspavanje i proboj puteva)	2020	38,000.00	10,000.00	10,000.00		
Povećanje konkurentnos ti poljoprivrede i stvaranje uslova za održivo upravljanje kroz	1.4 Investicije u fizički kapital na poljoprivredni m gazdinstvima	MPRR	IPARD II program	2020	1,855,000.00	1,163,406.49	150,533.47	UKUPNO: 1012873.02 EU fondovi: 451600.42 Privatni kapital: 561272.6	
	modernizaciju proizvodnje povećanje kvaliteta proizvoda higijene i bezbjednosti hrane	MPRR	Podrška podizanju i modernizaciji/opreman ju proizvodnih voćnih zasada	2020	40,000.00	25,530.54	11,443.47	UKUPNO: 14087.07 Privatni kapital: 14087.07	

Stvaranje uslova za održivo upravljanje kroz modernizaciju produktivne povećanje kvaliteta proizvoda higijene i bezbednosti hrane	MPRR	Podrška razvoju maslinarstva	2020	100,000.00	57,253.58	26,581.62	UKUPNO: 30671.96 Privatni kapital: 30671.96
	MPRR	Podrška povrtarskoj proizvodnji	2020	40,000.00	67,893.86	28,879.82	UKUPNO: 39014.04 Privatni kapital: 39014.04
	MPRR	Podrška ugoju lječovitog i aromatičnog bilja	2020	20,000.00	0.00	0.00	
	MPRR	Podrška dostizanju standarda dobrotiti životinja u stočarstvu	2020	10,000.00	0.00	0.00	
	MPRR	Podrška unapređenja stočnog fonda	2020	40,000.00	10,000.00	5,000.00	UKUPNO: 5000 Privatni kapital: 5000
	MPRR	Podrška unapređenju kvaliteta sirovog mlijeka	2020	14,000.00	6,193.00	4,190.00	UKUPNO: 2003 Privatni kapital: 2003
	MPRR	Podrška za nabavku mekanizacije, prikjučaka i opreme u funkciji primarne proizvodnje	2020	75,000.00	76,116.45	37,878.23	UKUPNO: 38238.22 Privatni kapital: 38238.22
	MPRR	Podrška investicijama u navodnjavanje	2020	25,000.00	22,174.26	11,022.61	UKUPNO: 11151.65 Privatni kapital: 11151.65
	MPRR	Podrška pokretanju poslovanja mladih poljoprivrednika	2020	20,000.00	9,650.00	9,650.00	
	MPRR	Mjera posebne podrške za vino	2020	30,000.00	21,277.70	21,277.70	

Razvoj poljoprivredne i prehrambene proizvodnje posebno proizvoda sa oznakom porijekla proizvoda sa geografskom oznakom i proizvoda sa oznakom garantovano	2.1 Investicije u fizički kapital koje se odnose na preradu i marketing poljoprivrednih proizvoda	Opština Bar	IPARD II program	2020	Nije bilo u AP	34,133.10	1,978.96	UKUPNO: 32154.14 EU fondovi: 32154.14
		Opština Bar	PODRŠKA RAZVOJU VINOGRADARSTVA I VINARSTVA ECOVINEGOALS ECOLOGICAL VINEYARDS Governance Activities for Landscape's Strategies	2020	Nije bilo u AP	52,604.11	52,604.11	
	2.2 Razvoj prehrambene proizvodnje sa organskim i zaštićenim geografskim porijeklom	MPRR	PODRŠKA RAZVOJU POLJOPRIVREDE U OPŠTINI BAR	2020	5,000.00	4,086.00	4,086.00	
		MPRR	Očuvanje autohtonih genetičkih resursa u poljoprivredi	2020	10,000.00	3,190.29		UKUPNO: 3190.29 Krediti: 3190.29
		MPRR	Organska proizvodnja	2020	25,000.00	/		
		MPRR	Podrška unapređivanju kvaliteta proizvoda (razvoj oznaka porijekla geografskih oznaka i oznaka garantovano	2020	10,000.00	/		

3.4 Mjere održivog upravljanja i očuvanja resursa ribe i drugih morskih organizama	MPRR	Modernizacija i unapređivanje konkurentnosti sektora ribarstva	2020	122,000.00	122,000.00	122,000.00		
	MPRR	Održivo upravljanje i očuvanje resursa ribe i drugih vodenih organizama	2020	114,000.00	144,000.00	114,000.00		
Poljoprivreda i ruralni razvoj					5,075,386.76	2,547,369.79	54,583.07	UKUPNO: 2443432.9 EU fondovi: 483754.56 Privatni kapital: 1007832.05 Krediti: 951846.29
ODRŽIVI RAST				87,193,263.00	22,292,350.55	7,087,761.06	2,509,818.71	UKUPNO: 12664779.78 Donacije: 1121475.46 EU fondovi: 483754.56 Privatni kapital: 2781309.60 Krediti: 8278240.15

INKLUZIVNI RAST									
Prioritetna oblast 1 - Razvoj ljudskih resursa i zapošljavanje									
Uspostaviti sistemske veze između privrede i sistema obrazovanja i primjena instrumenata za analizu praćenje i predviđanja potreba tržišta	1.1	Usaglašavanje obrazovnih programa sa potrebama tržišta rada	MP, MRSS	Razvoj kvalifikacija i obrazovnih programa u skladu sa potrebama tržišta rada (1/3 ukupnog iznosa)	2020	441,200.00	/		
	1.2	Povezivanje visokog obrazovanja i tržišta rada i podizanje preduzetničko -inovativnog karaktera obrazovanja	MP, MRSS, ZZZ	Program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem		1,500,000.00	/		
	2.1	Razvoj cjeloživotnog učenja i obrazovanja odraslih	MP, MRSS	Priprema programa obrazovanja za odrasle i ispitnih kataloga za sticanje stručnih kvalifikacija (1/3 ukupnog iznosa)	2020	8,000.00	/		
	2.2	Program osposobljavanja i obrazovanja nezapošljenih lica	ZZZ	Obrazovanje i osposobljavanje odraslih	2020	20,884.00	0.00	0.00	
			ZZZ	Oposobljavanje za rad kod poslodavca	2020	3,275.00	24,899.28	24,899.28	

Podsticanje nezapošljenih lica za sticanjem novih znanja i vještina u skladu sa potrebama privrede	2.3 Program podsticanja preduzetništva i samozapošljavanja nezapošljenih lica	MRSS, IRF, MEK/Direkcija za MSP	IRF u svom kreditnom portfolu ima 10 programa za podsticaj preduzetništva i samozapošljavanja nezapošljenih lica. Procjena je da će 1,5% kreditne aktivnosti biti iskorišteno po ovom osnovu za primorski region.	2020	3,000,000.00	/			
		ZZZ	Osposobljavanje za samostalan rad	2020	26,205.00	19,470.39	19,470.39		
		ZZZ	Grantovi za samozapošljavanje	2020	79,268.00	185,491.70	27,823.76		UKUPNO: 157667.95 EU fondovi: 157667.95
		ZZZ	Kreditni za samozapošljavanje	2020	46,000.00	5,000.00	5,000.00		
		ZZZ	Obuke za preduzetnike koji započinju biznis	2020	1,147.00	1,147.00	1,147.00		
	2.4 Ostali programi aktivne politike zapošljavanja	ZZZ	Javni radovi	2020	87,600.00	60,235.56	60,235.56		
		ZZZ	Programi namijenjeni RE populaciji	2020	7,000.00	6,045.88	6,045.88		
		ZZZ	Druge mjere usmjerene na povećanje zaposlenosti	2020	94,892.00	90,736.21	90,736.21		
		ZZZ	Profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje OSI	2020	1,270,000.00	1,862,821.00	1,862,821.00		

		ZZZ	Novčana pomoć za nezaposlena lica za vrijeme obrazovanja, osposobljavanja i uključivanja u druge mjere usmjerene na povećanje zaposlenosti (1/3 ukupnog budžeta)	2020	81,670.00	0.00	2,098,179.08	0.00	UKUPNO: 157667.95 EU fondovi: 157667.95
Razvoj ljudskih resursa i zapošljavanje					6,667,141.00	2,255,847.02		0.00	
Unapređenje obrazovne zdravstvene i socijalne i sportske infrastrukture	1.1 Mjere poboljšanja zdravstvene i socijalne infrastrukture i usluga	MZ	Rekonstrukcija i adaptacija JZU SB "Vaso Čuković" Risan	2020-2024	70,000.00	/			
		UIR	Rekonstrukcija i adaptacije JZU Specijalna bolnica "Vaso Čuković" u Risanu	2020-2022	70,000.00	0.00	0.00		
		Opština Bar	Izvođenje radova na uređenju parka Topolica III	2020	315,290.00	0.00		0.00	
		Opština Kotor	Dnevni boravak za odrasla i stara lica I lica sa invaliditetom	2020	30,000.00	/			
		Opština Tivat	Dnevni centar za djecu	2019-2020	130,000.00	101,000.00		101,000.00	
		Opština Bar	DNEVNI CENTAR ZA STARE OSOBE – BAR (DAY CARE CENTER FOR ELDERLY – BAR)	2020	Nije bilo u AP	94,496.07			UKUPNO: 94496.07 EU fondovi: 94496.07
		Opština Bar	IZGRADNJA OBJEKTA ZA DJECU SA SMETNUTIMA U	2020	Nije bilo u AP	10,384.00		10,384.00	

	Opština Kotor	Izgradnja sportske dvorane Škaljari	2020-2022	400,000.00	/				
	Opština Kotor	Rekonstrukcija zatvorenog plivačkog bazena "Nikša Bućin"	2020	400,000.00	/				
	Opština Herceg Novi	Rekonstrukcija sportse dvorane Igalo	2020	150,000.00	/				
	Opština Herceg Novi	Sportski tereni i dječija igrališta	2020-2021	70,000.00	/				
Unapređenje društvene poslovne i ostale infrastrukture	2.1 Izgradnja i rekonstrukcija administrativnih objekata	Uređenje gradske pijace	2020-2021	55,000.00	/				
		Privremeni objekti, vidikovci, kiosci i aut. stajališta	2020-2021	90,000.00	/				
Unapređenje obrazovne zdravstvene socijalne sportske i ostale društvene ifrastrukture				3,127,440.00	2,431,374.27	2,245,494.20	111,384.00	UKUPNO: 94496.07 EU fondovi: 94496.07	
Inkluzivan rast				9,794,581.00	4,687,221.29	4,343,673.28	111,384.00	UKUPNO: 252164.02 EU fondovi: 252164.02	
PRIMORSKI REGION - UKUPNO				163,134,151.00	105,564,676.40	12,468,548.86	3,604,640.75	UKUPNO: 89481495.80 Donacije: 1989070.46 EU fondovi: 774606.58 Privatni kapital: 2781309.60 Krediti: 83936509.15	

IV NALAZI EVALUACIJE

Kao što je već navedeno, Strategija regionalnog razvoja za period 2014-2020. godine nije rađena u skladu s važećom Metodologijom za izradu strateških dokumenata Vlade Crne Gore jer je predmetna Metodologija usvojena nakon donošenja ove Strategije. Stoga, postojećom Strategijom nije predviđena evaluacija.

Međutim, u sklopu procesa izrade nove Strategije regionalnog razvoja za period 2022-2027. godine, koji Ministarstvo ekonomskog razvoja sprovodi uz podršku Programa Ujedinjenih nacija za razvoj i Generalnog sekretarijata Vlade, u okviru projekta "Podsticanje saradnje sa akademijom u razvoju Strategije regionalnog razvoja 2022-2027", realizovano je istraživanje, odnosno konsultovanje svih jedinica lokalne samouprave. Ovo istraživanje o stavovima lokalnih zajednica o dosadašnjoj i budućoj politici regionalnog razvoja Crne Gore, sadrži i naučene lekcije i preporuke za naredni razvojni period, sa osvrtom relevantnost, efektivnost, efikasnost i uticaj. Predmetno istraživanje je sprovedeno u periodu jun-jul 2021. godine i obuhvatilo je 108 ispitanika iz sve 24 crnogorske opštine. Ono će biti sastavni dio Strategije za naredni period, ali isto je korisno sada navesti u okviru predmetnog Izvještaja. U nastavku su date prikazane ocjene u okviru sprovedenog istraživanja koje predstavljaju svojevrsan vid evaluacije koji nije u potpunosti usklađen sa Metodologijom za izradu strateških dokumenata Vlade Crne Gore.

- Relevantnost – Nalazi istraživanja pokazuju relativno visok stepen usklađenosti ciljeva SRR sa razvojem JLS kojoj pripadaju. Mjere i aktivnosti SRR 2014-2020. su u velikoj mjeri usklađene sa postavljenim strateškim ciljevima dokumenta, a sama Strategija je jasno definisala mehanizme za sprovođenje i upravljanje. Ocjena je da su Akcioni planovi pružili jasno definisane indikatore realizacije (ostvarenosti) po pojedinim aktivnostima, koji se mogu koristiti za mehanizam monitoringa i evaluacije.
- Efektivnost – Ocjena aktera je da su se rezultati politike regionalnog razvoja za period 2014-2020. godine najviše ostvareni u okviru strateškog cilja za Primorski region i Središnji region. Ocjena ispitanika je da su realizovane mjere najmanje doprinijele ostvarenju strateškog cilja postavljenog za Sjeverni region, a slična ocjena data za strateški cilj postavljen na nivou Crne Gore kojim je predviđeno smanjenje regionalnih razlika. Na ispunjenost postavljenih strateških ciljeva negativno je uticala pandemija COVID-19 i njen negativni uticaj na ekonomski rasta u Crnoj Gori u 2020. godini. Kao najvažnij faktor koji je opredjeljivao ispunjenje strateških ciljeva prepoznat je budžet, dok se kao značajniji navode još i: administrativni kapaciteti; procedure i mehanizmi upravljanja; kvalitet komunikacije i povratna informacija, kao i koordinacija i izvještavanje. Kada je u pitanju uključenost jedinica lokalnih samouprava u proces pripremanja i sprovođenja SRR mišljenja su podijeljena gdje su podjednako zastupljeni stavovi da su lokalni akteri u značajnoj mjeri uključeni u proces i da su samo djelimično uključeni. Manji broj JLS smatra da je uključenost lokalnih aktera u samom procesu nije zadovoljavajuća.
- Efikasnost – Mišljenje lokalnih aktera o odnosu između troškova odnosno ulaganja u mjere Strategije regionalnog razvoja, do izbijanja pandemije COVID-19, sa postignutim rezultatima je podijeljeno. Podjednako zastupljeni stavovi da su troškovi srazmjerni postignutim rezultatima i da

su troškovi djelimično srazmjerni rezultatima, ukazujući na mogućnost efikasnijeg korišćenja resursa u cilju postizanja boljih rezultata. Kvalitet komunikacije sa potencijalnim korisnicima i drugim relevantnim nosiocima je ocjenjen kao dobar. Prema mišljenju najvećeg broja lokalnih aktera mehanizam za sprovođenje SRR je bio učinkovit u postojećim okolnostima. Pojava pandemije COVID-19 uticala je na realokaciju budžetskih sredstava u korist zdravstvene zaštite, uz smanjenje i/ili ograničavanje ekonomske aktivnosti i ukupnih investicija, što je uticalo na izuzetno smanjena efikasnost u sprovođenju projekata.

- Uticaj – Prema ocjenama JLS samo djelimično su ostvareni postavljeni ciljevi SRR, odnosno ostvaren uticaj na ravnomjerniji regionalni razvoj jedinica lokalne samouprave i regiona. Na osnovu stavova može se zaključiti da su očekivanja od SRR i mjera iz akcionih planova bila veća od realizovanih, kao i da je očekivan veći uticaj realizovanih mjera na ukupan razvoj lokalnih zajednica. Značajan broj lokalnih aktera pozitivno percipira rast administrativnih kapaciteta direktnih korisnika kroz sprovođenje programa i mjera SRR.

Strategijom regionalnog razvoja za period 2022-2027. godina će biti predviđeno sprovođenje evaulacije, u smislu da će ista biti sprovedena ex post i od strane eksternih eksperata zbog obezbjeđivanja većeg stepena objektivnosti. Sredstva za sprovođenje biće obezbijedena budžetom. Planirano je da ovaj proces otpočne u posljednog godini, kako bi se pravovremeno obezbijedili nalazi evaluacije, koji će biti predstavljeni u završnom izvještaju, ali i u cilju obezbjeđivanja adekvatnih osnova za kreiranje narednog strateškog dokumenta.

Nalazi evaluacije daće jasan i precizan prikaz uspješnosti razvijanja politike regionalog razvoja, kao i da li se postižu planirani efekti zajedničkim djelovanjem svih nadležnih institucija, odnosno da li sprovedene aktivnosti vode ka smanjenju regionalnih razlika.

V OSVRT NA PLANIRANA I UTROŠENA SREDSTVA

Finansiranje regionalnog razvoja, a time i realizacije Strategije regionalnog razvoja, definisano je Zakonom o regionalnom razvoju gdje se navodi da će se podsticanje regionalnog razvoja bazirati na "udruživanju finansijskih sredstava iz različitih izvora za sprovođenje strategije regionalnog razvoja i strateških planova razvoja jedinica lokalne samouprave". Strategijom regionalnog razvoja za period 2014-2020. za finansiranje ključnih strateških ciljeva i prioritetnih oblasti kao izvori finansiranja predviđeni su: budžet Crne Gore, budžeti jedinica lokalne samouprave, EU fondovi, donacije i krediti.

Finansijski nacrt Strategije regionalnog razvoja za 2014–2020. godine se zasnivao na tri scenarija finansiranja koji su bili utemeljeni na realnim pretpostavkama, a razlika je u ambicioznosti i prioritetima, koje će Crna Gora dodijeliti regionalnom razvoju u posmatranom periodu. U nastavku su prikazani scenariji i visina predviđenih sredstava koja ne obuhvataju ulaganja projekta auto-puta i to:

- Pozitivan scenario – najmanje 200,5 miliona EUR na godišnjem nivou
- Realni scenario – 191,6 miliona EUR na godišnjem nivou
- Pesimistički scenario - oko 160 miliona EUR godišnje

U skladu sa navedenim scenarijima (u projekciji bez auto-puta), okvirna procjena za period 2014–2020. godina je da bi za regionalni razvoj u Crnoj Gori trebalo imati na raspolaganju ukupno između 1,1 milijarde EUR po pesimističkom scenariju, do 1,3 milijarde EUR po realnom i 1,4 milijarde EUR po pozitivnom scenariju.

Predložena struktura finansiranja Strategije regionalnog razvoja (u opciji bez izgradnje auto-puta) predviđala je izdvajanja od 19% za pametan rast, 73% za održivi rast i 8% finansijskih sredstava za inkluzivan rast.

5.1 Pregled planiranih i utrošenih sredstava za period 2015-2020. godina

Konkretno aktivnosti za realizaciju Strategije regionalnog razvoja planirane su kroz jednogodišnje akcione planove za referentne godine 2015-2020. godine. Analiza planiranih i utrošenih finansijskih sredstava za cjelokupan period sprovođenja Strategije je napravljen na osnovu šest Akcionih planova i pet Izvještaja o realizaciji akcionih planova, koji sadrže godišnje i višegodišnje projekte, strukturirane po prioritetnim oblastima, prioritetima i mjerama. U okviru analize napravljene su dodatne kontrole podataka o realizovanim aktivnostima i visini utrošenih finansijskih sredstava i izvršene određene korekcije novijim/potpunijim podacima, zbog čega se podaci u završnom izvještaju i godišnjim izvještajima o realizaciji razlikuju.

U nastavku je prikazan pregled realizovanih aktivnosti i utrošenih finansijskih sredstava prema podacima iz izvještaja o realizaciji Strategije regionalnog razvoja za šestogodišnji period 2015-2020. godina, koji je uključio i aktivnosti koje prvobitno nijesu planirane akcionim planovima, ali su realizovane od strane

privatnih investitora i kao takve uključene u izvještaje o realizaciji. Ovim su značajno nadmašena prvobitno projektovana finansijska sredstva za realizaciju Strategije.

Prema dostupnim podacima u periodu od 2015. do 2020. godine predviđeno je 4239 aktivnosti, od čega najviše u Sjevernom regionu 1669 (39%), zatim Središnjem regionu 1536 (36%), dok je najmanje aktivnosti planirano za Primorski region 1034 (25%). Od ukupnog broja predviđenih aktivnosti, u okviru kojih spadaju i godišnje aktivnosti višegodišnjih projekata ili programa, svega 36% aktivnosti je u potpunosti realizovano, dok je oko 30% aktivnosti djelimično realizovano. Treba naglasiti i da postoji visok procenat aktivnosti za koje nijesu dostupni podaci o statusu realizacije. Ovo je posebno izraženo za 2020. godinu gdje do izrade finalnog izvještaja nijesu bile dostupne informacije za 166 aktivnosti i pored uloženog napora da se prikupe ovi podaci od strane nadležnih institucija. Takođe, treba napomenuti da je broj realizovanih (u potpunosti ili djelimično) aktivnosti do 2019. godine bio u konstantnom porastu. Pojava pandemije COVID19 u 2020. godini uticala je na smanjenje realizacije aktivnosti.

Grafik 6: Stepen realizacije aktivnosti za period 2015-2020

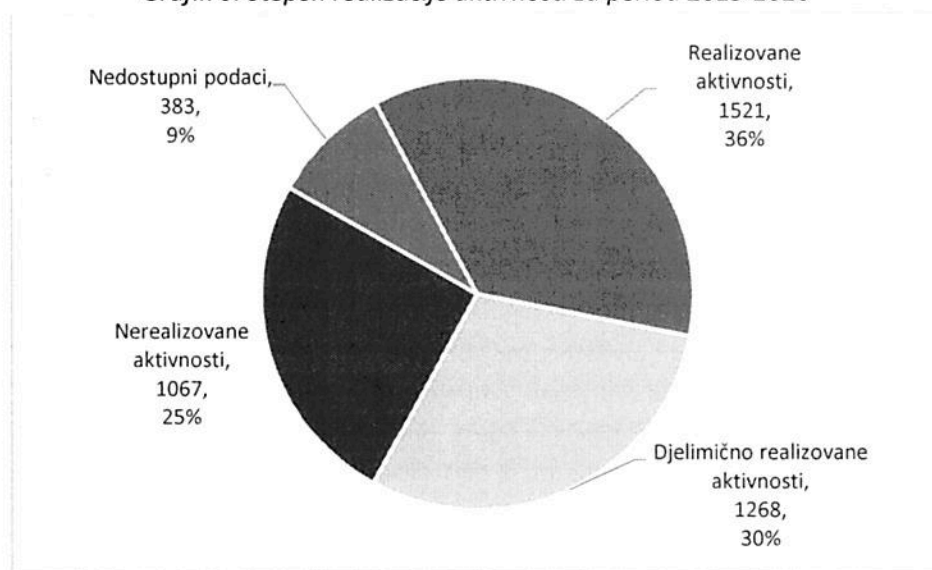


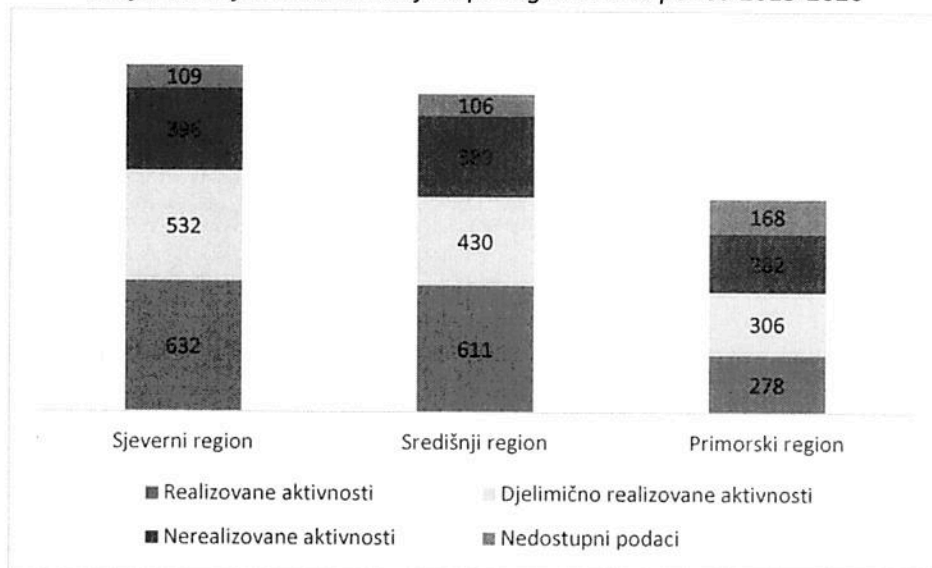
Tabela 16: Broj realizovanih i djelimično realizovanih aktivnosti po godinama i regionima

	Sjeverni region	Središnji region	Primorski region	UKUPNO
2015	157	118	80	355
2016	188	168	108	464
2017	212	173	86	471
2018	206	179	88	473
2019	212	207	140	559
2020	189	196	82	467

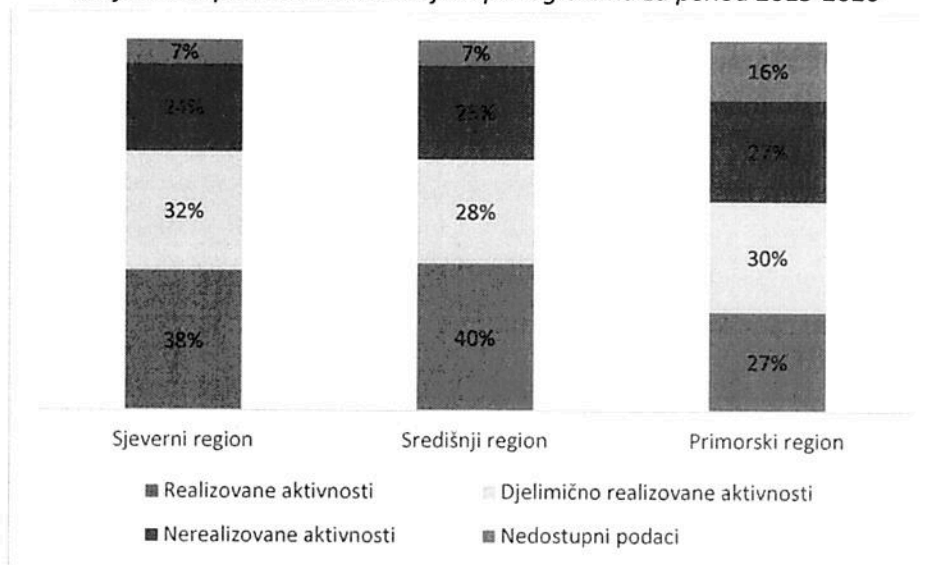
Sa ciljem smanjivanja regionalnih razlika za svaki region su predviđene određene mjere u skladu sa strateškim opredjeljenima i potencijalima razvoja. U skladu sa navedenim najveći broj projekata je planiran za najmanje razvijeniji i najmanje konkurentan Sjeverni region, nešto manje za Središnji, dok je

najmanji broj projekata bio planiran za Primorski region. Posmatrano po regionima u najveći broj realizovanih i djelimično projekata u šestogodišnjem periodu je realizovan u Sjevernom regionu (1164), zatim Središnjem regionu (1041), dok je u Primorskom regionu realizovano u potpunosti ili djelimično 584 projekta. Posmatrajući stepen realizacije aktivnosti u odnosu na planirane projekte može se uočiti da su Sjeverni i Središnji region na sličnom nivou, dok je stepen realizacije aktivnosti, prema trenutno dostupnim podacima, u Primorskom regionu na značajno nižem nivou.

Grafik 7: Broj realizovanih mjera po regionima za period 2015-2020



Grafik 8: Stepen realizovanih mjera po regionima za period 2015-2020



Najčešći razlozi koji su uticali na stepen realizacije mjera su: nekompletna dokumentacija i neriješena vlasnička pitanja; duge tenderske procedure za pojedine infrastrukturne projekte; procedure izdavanja različitih dozvola i saglasnosti; promjena obima i strukture ulaganja; složene procedure odobravanja i sprovođenja programa koje podržava EU i drugi donatori; kao i pandemija COVID-19 i sprovedene mjere zaštite u 2020.

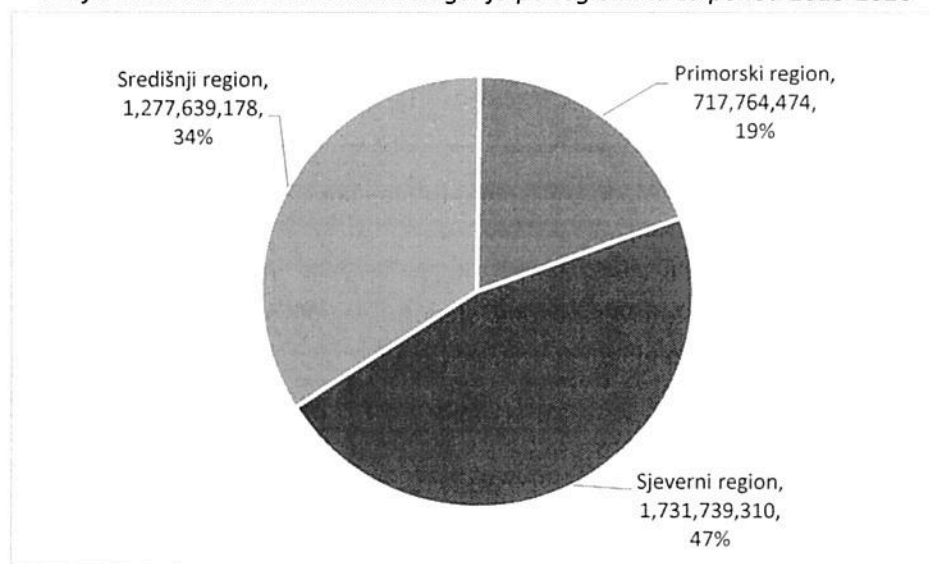
Za realizaciju Strategije regionalnog razvoja 2014-2020, akcionim planovima i dodatnim projektima, koji prvobitno nijesu bili planirani, ali su realizovani u službi ostvarivanja ciljeva Strategije, u periodu od 2015-2020. godine planirana je realizacija projekata, programa i aktivnosti ukupne vrijednosti 4,7 milijardi EUR, od čega je realizovano 3,7 milijardi EUR (stepen realizacije ulaganja 79%). Neophodno je naglasiti da 2014. godina nije obuhvaćena izvještavanjem jer je ista obuhvaćena Akcionim planom u okviru Strategije regionalnog razvoja Crne gore za period 2010-2014. godine.

Posmatrano po regionima u referentnom periodu najveći stepen realizacije u odnosu na planirana sredstva je ostvaren u Središnjem regionu gdje su premašena planirana ulaganja sa stepenom realizacije 107%, dok je stepen realizovanih sredstava u Sjevernom regionu i Primorskom regionu 70%. Od ukupnih ulaganja, 47% ulaganja se odnosi na Sjeverni region, 34% na Središnji region, a 19% na Primorski region. Imajući u vidu značaj izgradnje prve dionice autoputa Smokovac-Mateševu za sjever, prilikom analize ovaj projekat je uračunat u okviru Sjevernog regiona, iako se jednim djelom realizuje na području Središnjeg regiona.

Tabela 17: Odnos planiranih i realizovanih ulaganja za period 2015-2020

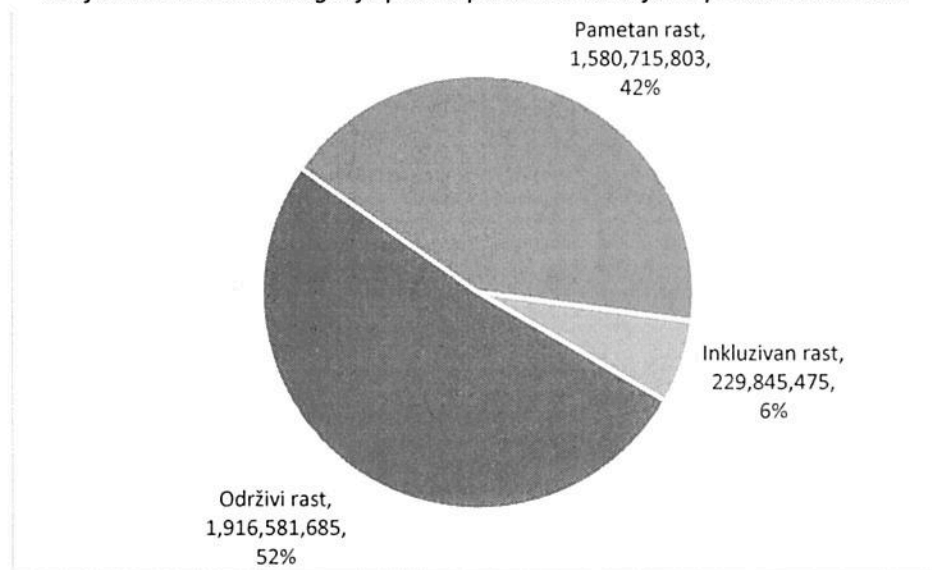
	Sjeverni region	Središnji region	Primorski region	UKUPNO
Ukupno planirana ulaganja (u eur)	2487827333	1190995399	1023668865	4702491596
Ukupno realizovana ulaganja (u eur)	1731739310	1277639177	717764474	3727142962
Stepen realizacije (finansijska sredstva) u %	70%	107%	70%	79%

Grafik 9: Struktura realizovanih ulaganja po regionima za period 2015-2020



U periodu 2015-2020. godina najveća ulaganja su realizovana u okviru održivog rasta u vrijednosti od 1,9 milijardi EUR (52%), zatim pametnog rasta oko 1,6 milijardi EUR (42%), dok je u inkluzivan rast uloženo nepune 0,3 milijarde EUR (6%).

Grafik 10: Struktura ulaganja prema pravcima razvoja za period 2015-2020



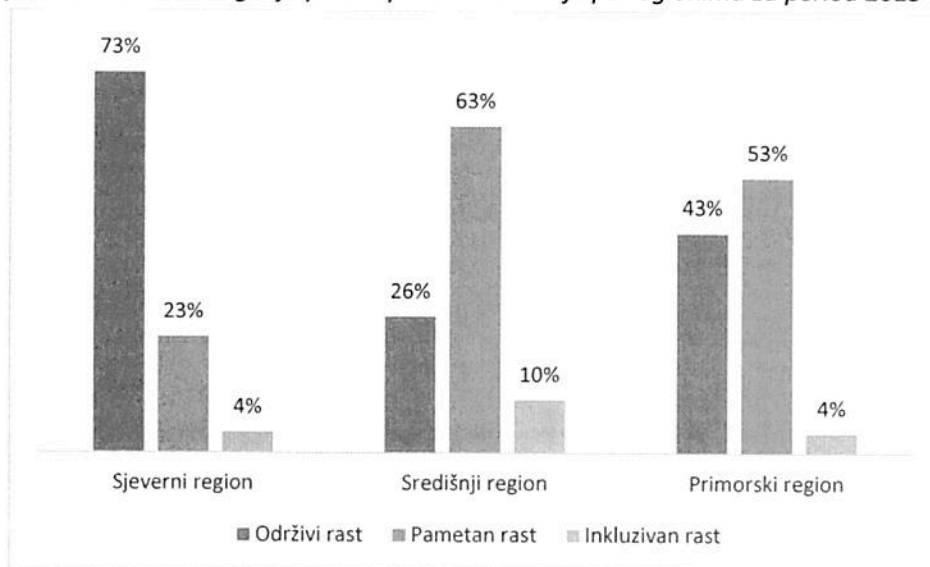
Posmatrano po regionima struktura ulaganja prema pravcima razvoja se značajno razlikuje. U nastavku je data struktura ulaganja po regionima:

- U Sjevernom regionu, najviše ulaganja čine projekti održivog rasta, oko 73%, pametni rast 23%, dok inkluzivan rast predstavlja 3% ulaganja.
- U Središnjem regionu najviše ulaganja čine projekti pametnog rasta – 63%, dok održivi rast čini 26%, a inkluzivni rast 10% ulaganja.
- U Primorskom regionu najviše ulaganja takođe čine projekti pametnog rasta (53%), ali uz visoko učešće i održivog rasta (43%), dok inkluzivni rast čini svega 4% ulaganja.

Tabela 18: Ulaganja prema pravcima razvoja po regionima za period 2015-2020

	Održivi rast	Pametnan rast	Inkluzivan rast	UKUPNO
Sjeverni region	1,272,003,394	389,748,271	69,987,642	1,731,739,310
Središnji region	337,987,001	807,638,297	132,013,877	1,277,639,178
Primorski region	306,591,289	383,329,232	27,843,952	717,764,474
Crna Gora	1,916,581,685	1,580,715,803	229,845,475	3,727,142,962

Grafik 11: Struktura ulaganja prema pravcima razvoja po regionima za period 2015-2020



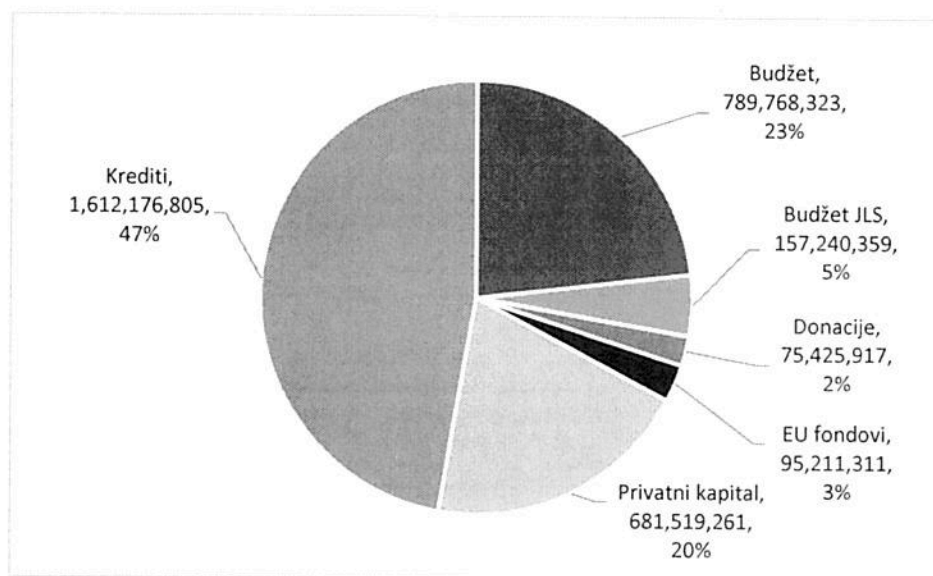
Kada je u pitanju struktura ulaganja po prioritetnim oblastima, najveća ulaganja realizovana su u oblasti konkurentnosti i inovacija (36,9%), zatim u oblasti saobraćajne infrastrukture (30,7%) i oblasti energetike (11,7%). U Sjevernom regionu najviše je procentualno uloženo u oblast saobraćajne infrastrukture (51,3%), dok je u Središnjem i Primorskom regionu najviše uloženo u oblast konkurentnost i inovacije (59,0% i 48,9%).

Tabela 19: Ulaganja prema oblastima po regionima za period 2015-2020

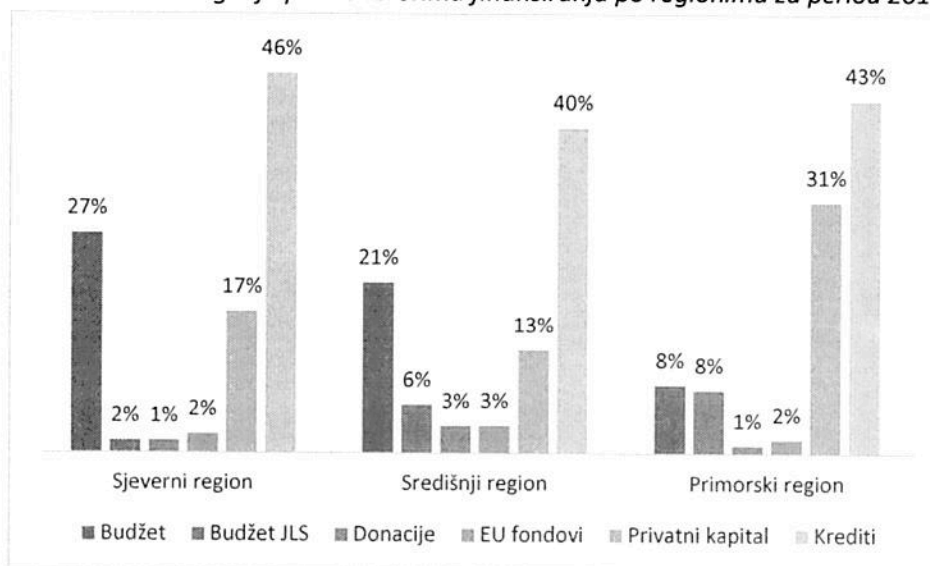
	Sjeverni region	Središnji region	Primorski region	Crna Gora
Saobraćajna infrastruktura	888639975	182946346	73731549	1145317870
Poljoprivreda i ruralni razvoj	89473903	71579516	15315448	176368867
Životna sredina	46367650	44416767	67902736	158687152
Energetika	247521867	39044372	149641557	436207796
Konkurentnost i inovacije	270570155	754099700	350665696	1375335551
Turizam i kultura	103776047	37244763	32663536	173684346
Industrija	15402070	16293835	0	31695905
Razvoj ljudskih resursa	34297722	44093865	19392049	97783636
Društvena infrastruktura	35689922	87920013	8451904	132061840
Ukupno	1731739310	1277639178	717764474	3727142962

Kada su u pitanju izvori finansiranja s obzirom da se radi o velikim infrastrukturnim ulaganjima, najznačajni izvor predstavljaju krediti (47%), Budžet (23%) i privatni kapital (20%). Budžeti jedinica lokalnih samouprava su činile 5% ulaganja, dok su sredstva EU fondova činila svega 3% uložених sredstava za finansiranje realizacije Strategije regionalnog razvoja. Polazeći od finansijski projekcija datih Strategijom regionalnog razvoja 2014-2020. uočava se da je iznos sredstva EU fondova značajno manji od projektovanog što ukazuje na nedostatak kapaciteta za korišćenje EU fondova.

Grafik 12: Struktura ulaganja prema izvorima finansiranja za period 2015-2020



Grafik 13: Struktura ulaganja prema izvorima finansiranja po regionima za period 2015-2020



5.2 Pregled planiranih i utrošenih sredstava u 2020. godinu

Ukupna planirana ulaganja 805,277,319 EUR	Ukupna realizovana ulaganja 662,234,103
Procenat realizacije 82%	

Planirani broj projekata, programa i aktivnosti oko 706	Realizovani broj projekata, programa i aktivnosti (djelimično, u potpunosti, preko planirane vrijednosti) oko 467
Procenat realizacije 66%	
Dodatno novih 75 realizovanih projekata u službi realizacije Akcionog plana	
Procenat realizacije uz nove projekte 77%	

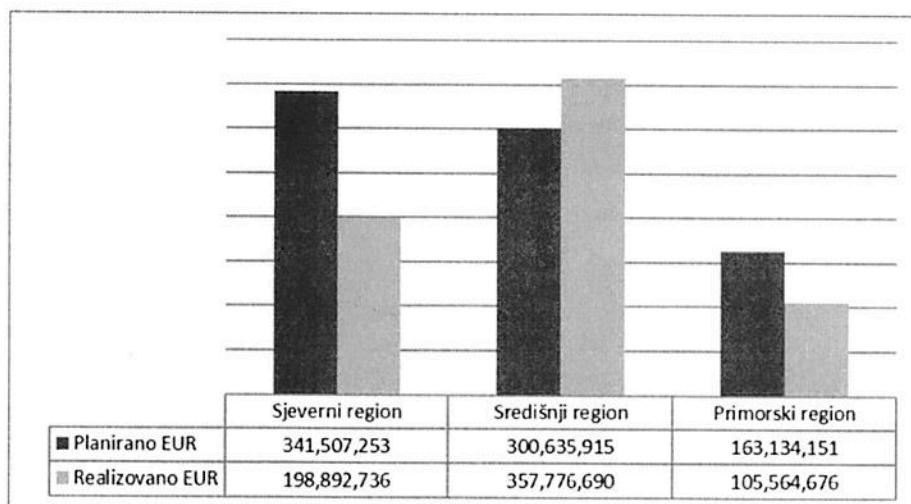
STEPEN REALIZACIJE UKUPNIH ULAGANJA

Akcionim planom za realizaciju Strategije regionalnog razvoja Crne Gore 2014-2020. godina, za 2020. godinu, na državnom nivou planirana je realizacija projekata, programa i aktivnosti ukupne vrijednosti 805,227,319 EUR.

Analiza ostvarenih ulaganja integriše podatke o realizaciji projekata koji su bili predviđeni Akcionim planom za 2020. godinu i dodatno 75 projekata čija realizacija nije bila predviđena Akcionim planom, ali su isti realizovani i u službi su postizanja ciljeva Strategije regionalnog razvoja Crne Gore. U pitanju su projekti o kojima su podaci uglavnom dobijeni od strane jedinica lokalne samouprave i Uprave javnih radova, a isti su realizovani u okviru implementacije Strateških planova razvoja na lokalnom nivou. Na drugoj strani, značajno ograničenje u izradi Izvještaja jeste što za 166 planiranih projekata nije bilo moguće obezbijediti podatke.

Stoga, prema raspoloživim podacima ukupno realizovana ulaganja na nivou Crne Gore u 2020. godini, u funkciji spovođenja Akcionog plana, odnosno Strategije regionalnog razvoja Crne Gore, iznose 662,234,103 EUR. U skladu sa tim, procenat realizacije Akcionog plana iz ugla ukupnih ulaganja na nivou Crne Gore je 82%.

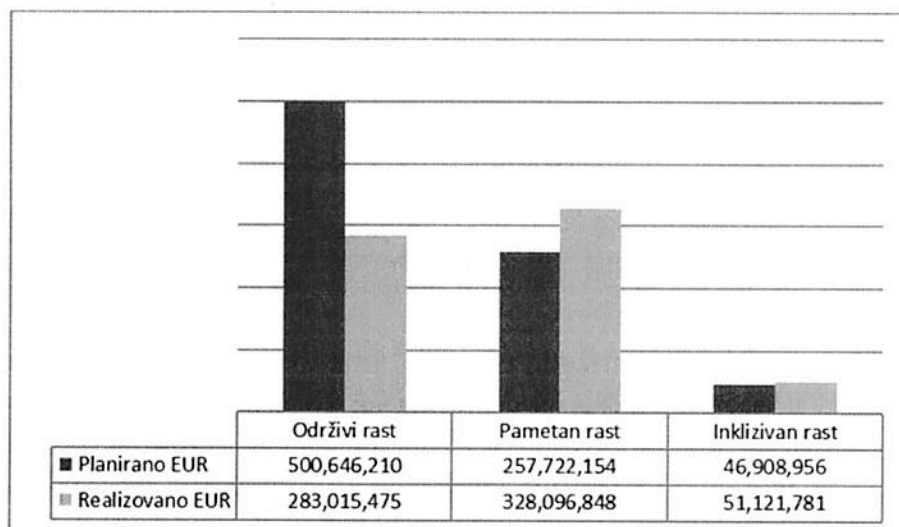
Grafik 14: Odnos planiranih i realizovanih ulaganja u 2020. godini na nivou regiona



Na nivou regiona stepen realizacije planiran ulaganja je sljedeća: u Sjevernom regionu realizovano je 58% ulaganja, u Središnjem regionu realizacija je premašila plan, tako da je procenat 119% i u Primorskom regionu 65%.

Posljednjih godina zabilježena je značajno manja realizacija projekata održivog rasta u odnosu na plan, što je slučaj i sa 2020. godinom. Iz ugla pravaca razvoja stepen realizacije ulaganja u odnosu na planirana sredstva je sljedeći: Održivi rast 56%, Pametan rast 127% i Inkluzivan rast 109%.

Grafik 15: Odnos planiranih i realizovanih ulaganja prema Pravcima razvoja



STEPEN REALIZACIJE BROJA PROJEKATA, PROGRAMA I AKTIVNOSTI

Akcionom planom za 2020. godinu planirana je realizacija oko 706 projekata, programa i aktivnosti. Podatke o realizaciji bilo je moguće obezbijediti za 540 projekata/ programa/ aktivnosti, što znači da za njih 166 nije poznat status realizacije. Na osnovu prikazanog statusa realizacije u tabelarnom dijelu Izvještaja tj. kroz semafor pristup, od 706 projekata u potpunosti (90-100% planirane vrijednosti) je realizovano njih 193, čemu se dodaje 75 projekata koji nijesu bili predviđeni Akcionim planom, a čija realizaciji doprinosi postizanju definisanih ciljeva Strategije, što je 268 u potpunosti realizovanih projekata. Djelimično realizovani projekat je 199, a broj nerealizovanih je 148. Kao što je prethodno navedeno, za 166 projekata nije poznat status realizacije. Grafički prikaz statusa realizacije projekata dat je u nastavku:

Grafik 16: Status realizacije projekata u 2020. godini



→ Razlozi nerealizacije projekata:

Polazeći od izazova u kojima je izrađen Akcioni plan, u godini pandemije COVID 19, kada je bilo teško planirati razvojne projekte, a takođe i komunikacija sa institucijama i opštinama na ovom zadatku je bila otežana, slični problemi odnose se i na period izvještavanja, tj. na tekuću godinu. Dakle, u ograničenim finansijskim okvirima, kada je politike i kompletan ambijen trebalo usmjeriti na mjere borbe protiv virusa COVID 19, realizacija projekata je bila vrlo ograničena. To se odrazilo na visok stepen nerealizacije projekata. Pored toga i dalje su aktuelni neki od sljedećih razloga, koji su notirani i prethodnih godina: ograničenja u sprovođenju tenderskih procedura, zbog čega se vremenski okvir projekta produžava, zatim nepripremljenost za realizaciju projekata finansiranih iz EU sredstava, neregulisana imovinska pitanja, a takođe u slučaju projekata čija je realizacija planirana sredstvima jedinica lokalne samouprave i sredstvima privatnih investitora, prisutan je problem nemogućnosti obezbjeđivanja finansijskih sredstava.

ANALIZA STRUKTURE IZVORA FINANSIRANJA

Kao što je navedeno, ukupna ulaganja na nivou Crne Gore tokom 2020. godine, planirana Akcionim planom iznosila su 805,227,319 EUR, dok realizacija ulaganja iznosi 662,234,103 EUR. U strukturi izvora finansiranja prisutni su: državni budžet, budžet jedinica lokalne samouprave, donacije, EU sredstva, privatni kapital i krediti.

U nastavku je dat prikaz planiranih iznosa prema izvorima finansiranja u poređenju sa realizovanim sredstvima iz istih izvora.

Grafik 17: Odnos planiranih i realizovanih sredstava prema izvorima finansiranja

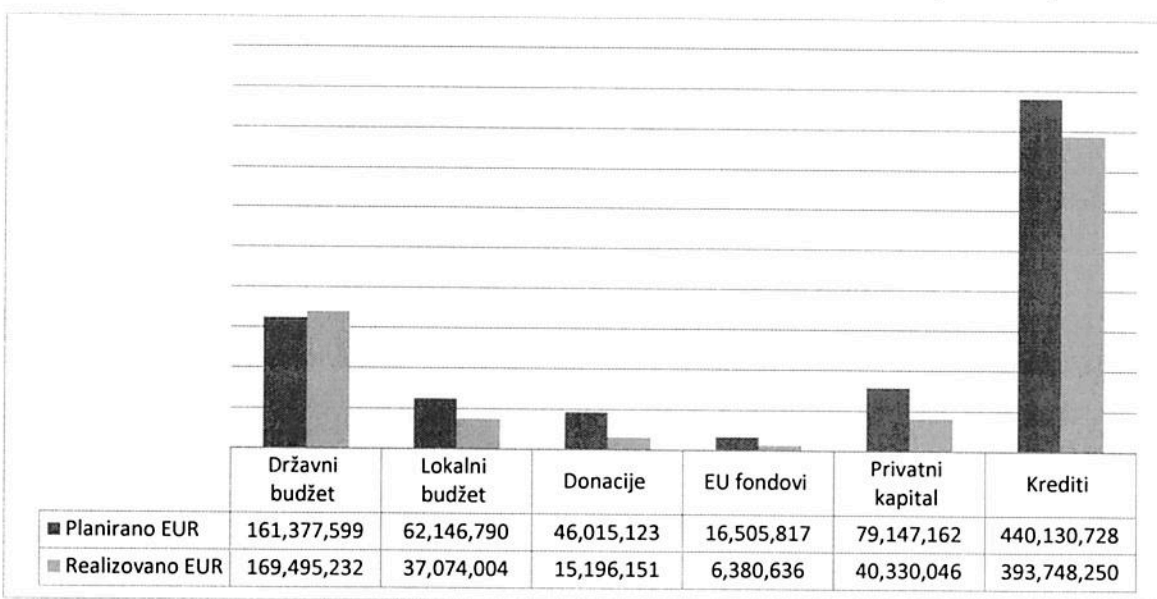


Tabela 20: Stepen realizacije sredstava prema izvorima finansiranja

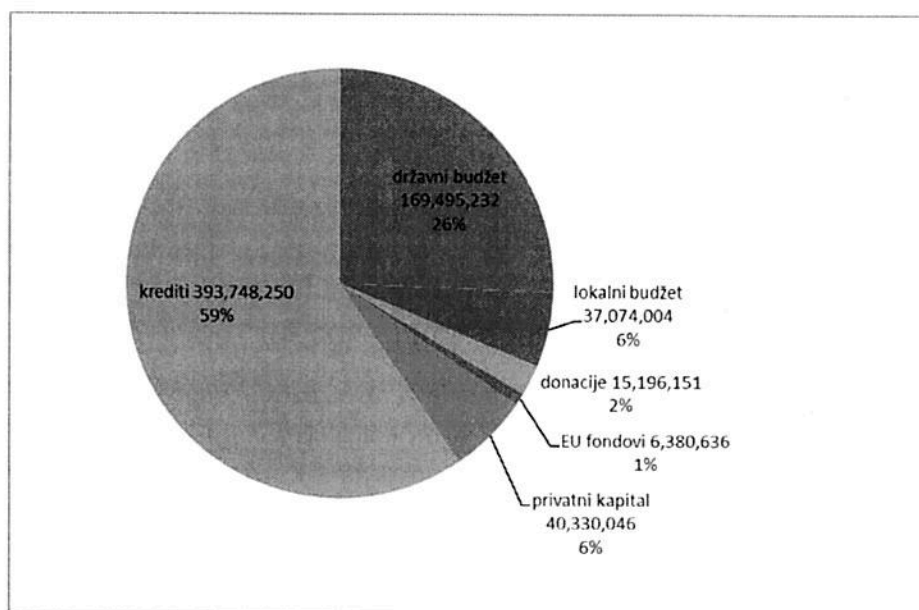
Izvor finansiranja	Stepen realizacije
Državni budžet	105%
Lokalni budžet	59%
Donacije	33%
EU fondovi	38%
Privatni kapital	51%
Krediti	89%

Kao što je predstavljeno, a u skladu sa odnosom planiranih i realizovanih ulaganja, iznos realizovanih sredstava u odnosu na plan bilježi različit procenat u slučaju pojedinačnih izvora finansiranja. Pregled procenata je prikazan u tabeli.

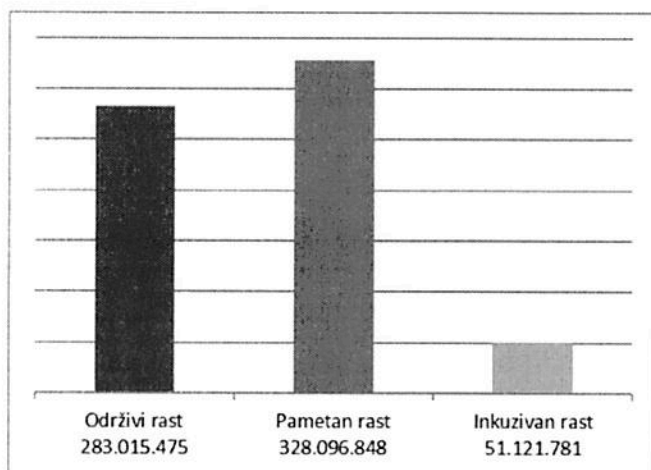
ANALIZA ULAGANJA NA NIVOU CRNE GORE U 2020. GODINI

Kao što je prethodno navedeno, u toku 2020. godine u cilju implementacije politike regionalnog razvoja, u Crnoj Gori realizovan je u potpunosti i djelimično ukupno 467 projekata, ukupne vrijednosti 662,234,103 EUR. Kada je u pitanju struktura izvora finansiranja, najveće učešće bilježe ulaganja iz kreditnih sredstava, a zatim iz državnog budžeta. Značajna su i ulaganja privatnog kapitala, dok su sredstva lokalnih samouprava, donacija i EU fondova prisutna sa prilično manjim učešćem u ukupnim ulaganjima. Struktura realizovanih ulaganja prema izvorima finansiranja i procentualno učešće predstavljena je grafički u nastavku:

Grafik 18: Struktura izvora finansiranja realizovanih ulaganja u 2020. godini



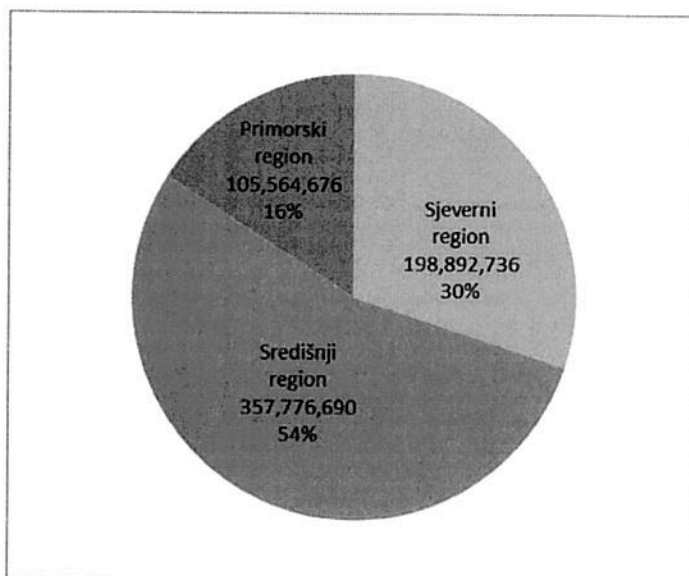
Grafik 19: Struktura ulaganja prema pravcima razvoja u 2020. godini na nivou Crne Gore



Posmatrajući strukturu izvora finansiranja, važno je pomenuti da se kreditna sredstva, kao dominantan izvor, najvećim dijelom odnose na aktivnosti Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore, a zatim i na ulaganja u oblasti saobraćaja, primarno za autoput Bar-Boljare - dionica Smokovac-Uvač-Mateševo, a takođe u oblasti energetike i zaštite životne sredine. Sredstva državnog budžeta, najviše su bila usmjerena na unapređenje saobraćajne infrastrukture, u slučaju sva tri regiona

Struktura ulaganja prema pravcima razvoja, ukazuje da je najviše sredstava na nivou Crne Gore uloženo za realizaciju aktivnosti u okviru pametnog rasta 49%, zatim za aktivnosti održivog rasta 43%, a najmanje za inkluzivan rast 8%. Poslednjih godina povećava se procenat ulaganja u okviru pametnog rasta, što je pozitivan pomak, u skladu sa preporukama u cilju postizanja većih efekata i ciljeva Strategije.

Grafik 20: Struktura realizovanih ulaganja u 2020. godini prema regionima

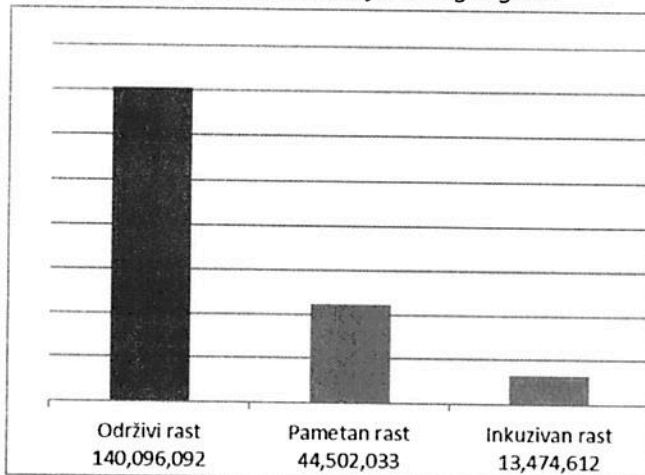


Iz ugla alokacije sredstava po regionima Crne Gore, za razliku od prethodnih godina, kada su ulaganja u Sjevernom regionu bila najveća, u 2020. godini u prednosti je Središnji region. Značajno manja ulaganja u izradnju autoputa u 2020. godini, dijelom predstavljaju razlog ove promjene, jer su ista u godinama 2017-2019. iznosila prosječno 164 mil. EUR na godišnjem nivou, dok su u 2020. godini ova ulaganja 45 mil. EUR. Takođe, već navedena ograničenja u izradi Izvještaja u smislu nedostupnosti podataka, odrazila su se na zbirno predstavljanje podataka.

ANALIZA ULAGANJA U SJEVERNOM REGIONU

Za realizaciju aktivnosti u okviru sva tri pravca razvoja i njima pripadajućih prioritetnih oblasti i mjera u Sjevernom regionu u toku 2020. godine uloženo je ukupno 198,892,736 EUR. Najviše sredstava realizovano je za održivi rast 71%, zatim za pametan rast 22% i 7% za inkluzivan rast.

Grafik 21: Struktura ulaganja prema pravcima razvoja u 2020. god. na nivou Sjevernog regiona

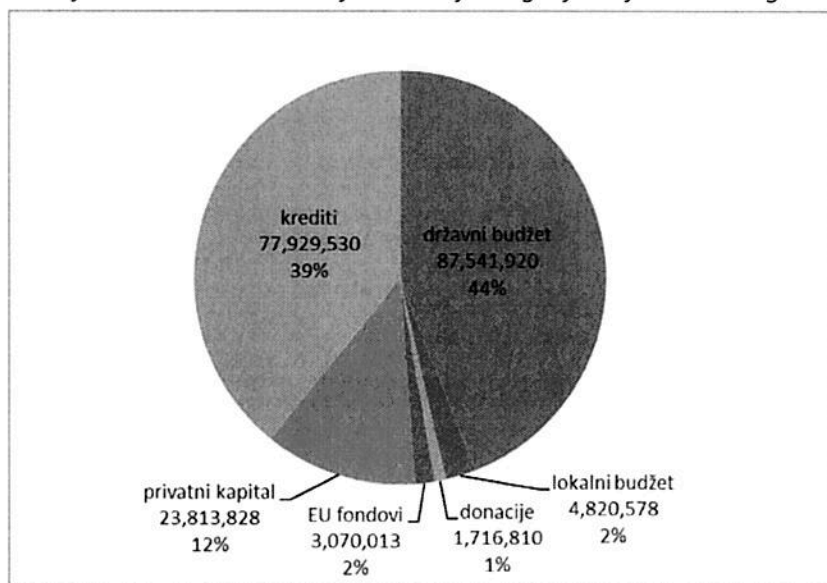


Održivi rast - U okviru održivog rasta u Sjevernom regionu najviše sredstava uloženo je u prioritetnu oblast saobraćajna infrastruktura - 64%, pri čemu se 51% ovog iznosa odnosi na izgradnju dionice Smokovac-Uvač-Mataševo autoputa Bar-Boljare. Ova investicija razlog je značajno manjeg procenta ulaganja u ostale prioritete održivog rasta, pa je tako 18% sredstava uloženo za unapređenje sektora energetike, 13% u pravcu unapređenja poljoprivrede i za zaštitu životne sredine 5% sredstava opredijeljenih za ovaj pravac razvoja.

Pametan rast – Prema raspoloživim podacima, u okviru pametnog rasta, 58% ulaganja realizovano je za projekte u oblasti turizma, 42% za unapređenje konkurentnosti i inovacija, što znači da su ulaganja za drvoprerađivačku industriju bila na veoma niskom nivou, ispod 1%.

Inkluzivni rast – U okviru inkluzivnog rasta 62% uložених sredstava realizovano je za razvoj ljudskih resursa i zapošljavanje, gdje su značajna sredstva opredijeljena za Profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje OSI, kao i Program stručnog osposobljavanja, dok je 38% sredstava uloženo za unapređenje obrazovne, zdravstvene, socijalne, sportske i administrativne infrastrukture, gdje je uloženo skoro duplo više sredstava u odnosu na plan.

Grafik 22: Struktura izvora finansiranja ulaganja u Sjevernom regionu

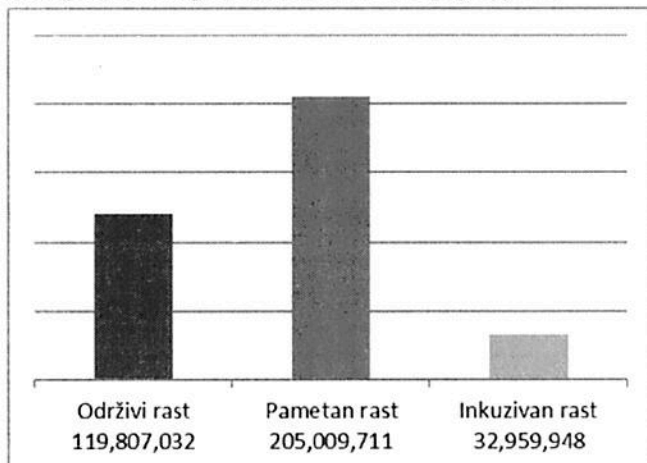


U strukturi finansiranja aktivnosti u Sjevernom regionu dominantno učeše imaju sredstva državnog budžeta i krediti, dok su ostali izvori finansiranja bili prisutni sa znatno manjim procentualnim učešćem, kao što je i predstavljeno na grafiku iznad.

ANALIZA ULAGANJA U SREDIŠNJEM REGIONU

Iznos ukupnih sredstava uložen za realizaciju aktivnosti u Središnjem regionu u cilju posticanja pametnog, održivog i inkluzivnog rasta u 2020. godini je 357,776,690 EUR. Procentualno učešće ulaganja prema pravcima razvoja razlikuje se u odnosu na ovu strukturu ulaganja u Sjevernom regionu, jer je nastavljen trend najvećih ulaganja za pametan rast 57%, zatim za realizaciju projekata u okviru održivog rasta 34% i najmanje za inkluzivan rast, 9%.

Grafik 23: Struktura ulaganja prema pravcima razvoja u 2020. god. na nivou Središnjeg regiona

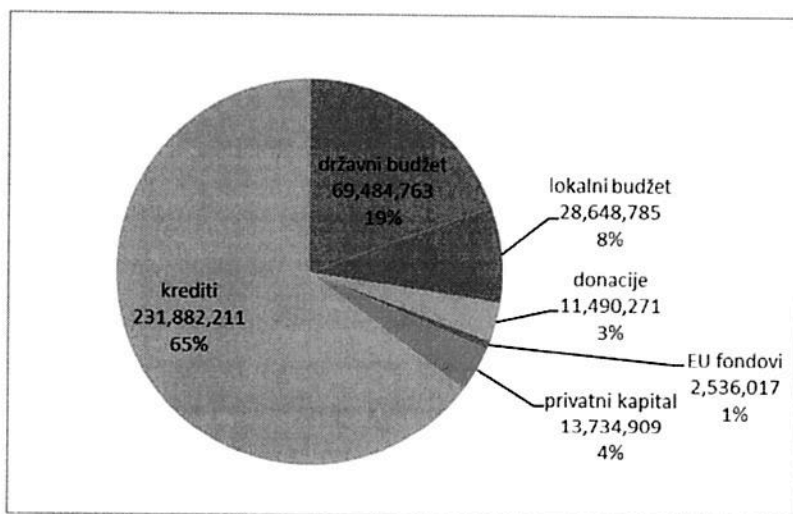


Odživi rast – Struktura ulaganja u Središnjem regionu u okviru održivog rasta nešto je drugačija u odnosu na Sjeverni region: najviše ulaganja realizovano je za unapređenje saobraćajne infrastrukture 64%, zatim 15% za projekte u oblasti unapređenja životne sredine, za energetiku 11% i najmanje tj. 10% sredstava za unapređenje poljoprivrede i ruralni razvoj.

Pametani rast – Konkurentnost i inovacije je prioritetna oblast u okviru koje je realizovan najveći dio ulaganja pametnog rasta u Središnjem region – 98%, što znači da je preostalih 2%, uloženo za realizaciju projekata u okviru oblasti turizma i valorizaciju kulturnog bogatstva. Projekti konkurentnosti najvećim dijelom su finansirani iz kreditnih sredstava Investiciono-razvojnog fonda.

Inkluzivni rast – Za razliku od prethodnog perioda, u 2020. godini u okviru ovog rasta veći dio sredstava opredijeljen je i realizovan za projekata u funkciji unapređenja obrazovne, zdravstvene, socijalne, sportske i administrativne infrastrukture, 82%, dok se 18% ulaganja odnosi na projekte u cilju razvoja ljudskih resursa.

Grafik 24: Struktura izvora finansiranja ulaganja u Središnjem regionu

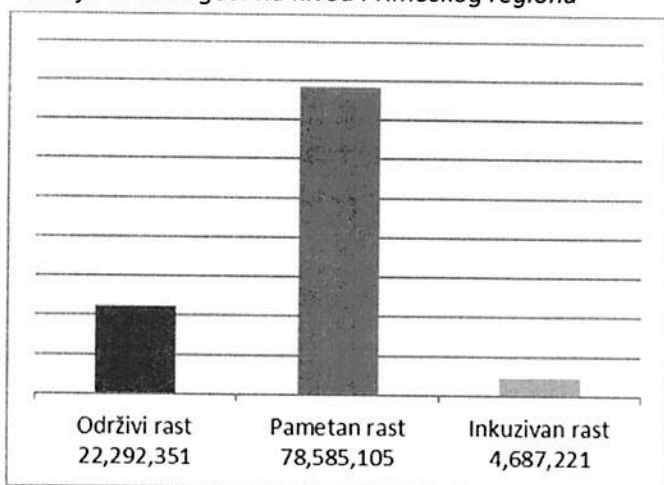


U slučaju Središnjeg regiona finansijska sredstava za realizaciju aktivnosti najvećim dijelom obezbijeđena su putem kredita 65%, primarno sredstvima Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore, a zatim iz državnog budžeta. Grafik daje detaljan pregled iznosa i procentulanog učešća svih pojedinačnih izvora finansiranja, što pokazuje da su ostali izvori finansiranja sa znatno manjem učešćem u ukupnim ulaganjima.

ANALIZA ULAGANJA U PRIMORSKOM REGIONU

Realizovana ulaganja u Primorskom regionu za postizanje održivog, pametnog i inkluzivnog rasta, u toku 2020. godine, ukupne su vrijednosti 105,564,676 EUR. Kao i u slučaju Središnjeg regiona, najviše sredstava i u Primorskom regionu realizovano je za pametan rast. Prema raspoloživim podacima procentulano učešće ulaganja prema pravcima razvoja je: 75% za pametan rast, zatim 21% ulaganja realizovano je u cilju postizanja održivog rasta i 4% za inkluzivan rast.

Grafik 25: Struktura ulaganja prema pravcima razvoja u 2020. god. na nivou Primorskog regiona

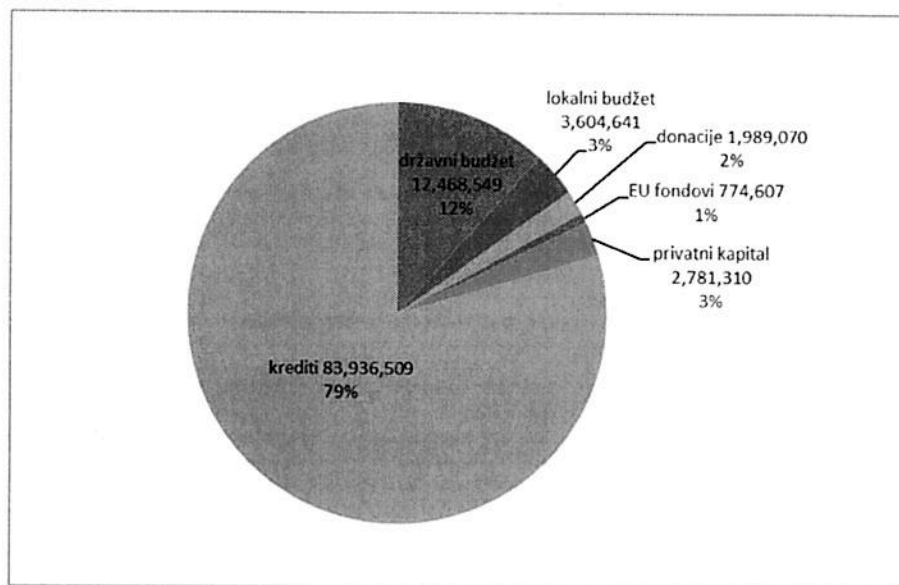


Održivi rast – U ovom regionu ulaganja u okviru održivog rasta sredstva su bila skoro ravnomjerno uložena za definisane prioritetne oblasti: za saobraćajnu infrastrukturu 30%, zatim za energetiku 28%, poljoprivredu 23% i životnu sredinu 19%.

Pametan rast – U okviru ulaganja za pametan rast, 97% sredstava uloženo je za projekte jačanja konkurentnosti i inovacije, što su dominantno sredstva Investiciono-razvojnog fonda, dok je prema raspoloživim podacima 3% sredstava uloženo za oblast turizma i valorizaciju kulturne baštine. Međutim, isto tako važno je navesti da bi se u okviru ove prioritetne oblasti mogli naći brojni projekti realizovani u cilju unapređenja visokokvalitetnih smještajnih kapacitete i izgranje novih kompleksa u Primorskom regionu, ali kako investitori nemaju obavezu izvještavanja o predmetnim ulaganjima, a ista su takođe tokom 2020. godine određenim dijelom bila i odložena za naredni period.

Inkluzivni rast – I u okviru ovog rasta sredstava su prilično ravnomjerno bila uložena posmatrajući prioritetne oblasti – 52% za realizaciju projekata u cilju unapređenja obrazovne, zdravstvene, socijalne i sportske infrastrukture i 48% za razvoj ljudskih resursa i zapošljavanje.

Grafik 26: Struktura izvora finansiranja ulaganja u Primorskom region



Kreditna sredstva dominantan su izvor finansiranja u slučaju Primorskog regiona, sa učešćem od 79% u ukupnim ulaganjima u 2020. godini u ovom regionu. Na drugom mjestu, sa procentualnim učešćem od 12% su sredstvadržavnog budžeta. Sa značajno manjim učešćem sredstava su obezbijeđenja iz ostalih izvora finansiranja, shodno prikazanom grafiku.

VI PREPORUKE ZA NAREDNI CIKLUS PLANIRANJA POLITIKA

Polazeći od cjelokupnog konteksta politike regionalnog razvoja, odnosno od strateškog cilja definisanog prethodnom Strategijom u okviru koga se jasno naglašava i „*ravnomjerniji rast i razvoj svih jedinica lokalne samouprave*“, u nadrednom periodu treba staviti veći fokus na teritorijalni razvoj tj. razvoj jedinica lokalnih samouprava. Primjenom ovog pristupa bi se postiglo smanjenje razlika u razvijenosti između samih jedinica lokalnih samouprava u okviru regiona. Ovaj disbalans je posebno uočljiv u Središnjem regionu gdje je Podgorica jedina JLS iznad prosjeka razvijenosti, ali zbog velične značajno utiče na povoljniju sliku razvijenosti cjelokupnog regiona. Takođe, u skladu sa ovom preporukom je i osnovi princip kreiranja i spovođenja politike regionalnog razvoja – „*odozdo na gore*“, čime je akcentovan značaj lokalnog nivoa. Nephodno je realaciju nacionalna - lokalne vlasti produbiti i intenzivirati, a zatim i sa nacionalnog nivo podržati interakciju lokalne uprave sa lokalnim stanovništvom i privredom.

Dodatan izazov predstavljaju kapaciteti manje razvijenih lokalnih samouprava, posebno manjih i novoformiranih koje su u fazi izgradnje institucija, za povlačenje sredstava iz EU fondova, ali i sredstava predviđenih podrškama za manje jedinice lokalne samouprave, gdje se kao jedan od kriterijuma navode kapaciteti. Imajući u vidu prethodno pomenuto, potrebno je osmisliti mehanizme podrške koji bi uticali da manje razvijene opštine sa nedovoljnim kapacitetima ravnopravno učestvuju i povećaju šanse za povlačenje sredstava namijenjenih razvoju. U prilog navedenog su ujedno ključni indikatori za mjerenje razvijenosti su indeksi razvijenosti i indeksi konkurentnosti jedinica lokalnih samouprava, pri čemu indeks razvijenosti predstavlja i osnov za dodjelu sredstava iz Egalizacionog fonda, kao mehanizma finansijskog ujednačavanja finansiranja opština.

Kao jedan od najznačajnih preduslova za uspješan razvoj i primjenu politike regionalnog i lokalnog razvoja je aktivna participacija jedinica lokalne samouprave i lokalnih partnera u kreiranju i praćenju sprovođenja strategije. U narednom periodu potrebno je unaprijeđenje komunikacije resornog ministarstva za oblast regionalnog razvoja sa JLS kroz veće uključivanje JLS prilikom planiranja mjera/aktivnosti sa jedne strane i unapređenjem izvještavanja o realizaciji Strateških planova razvoja na godišnjem nivou.

U cilju efikasnog planiranja i sprovođenja politike regionalnog razvoja neophodno je uključiti sve aktere koje mogu dati doprinos. Radi praćenja i unapređivanja regionalnog razvoja Crne Gore Zakon o regionalnom razvoju definisao je osnivanje Partnerskog savjet za regionalni razvoj čiji je zadatak da: prati stanje u oblasti regionalnog razvoja i daje preporuke za preduzimanje mjera za unapređivanje regionalnog razvoja Crne Gore; daje mišljenje na nacrt Strategije; daje preporuke za utvrđivanje prioriteta u realizaciji razvojnih projekata; sagledava efekte primjene politike regionalnog razvoja i dr. Članovi Partnerskog savjeta se imenuju iz reda predstavnika organa državne uprave, jedinica lokalne samouprave, univerziteta, udruženja poslodavaca, nevladinih organizacija u oblasti zaštite životne sredine i organizacija koje obavljaju poslove kojima se podstiče regionalni razvoj. U narednom periodu neophodna je aktivnija uloga Partnerskog savjeta i svih njenih članova u cilju uspješnog planiranja i implementacije politike regionalnog razvoja. Takođe, ovo tijelo predstavlja odličnu taču razmatranja mehanizama za prevazilaženje razvojnih ograničenja sa kojima se lokalne samouprave suočavaju.

U metodološkom smislu, naredni strateški dokument potrebno je uskladiti sa Metodologijom razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata. Posebno treba obratiti pažnju na definisanje strateških i operativnih ciljeva, sa akcentom na definisanje indikatora, početnog stanja, ciljane vrijednosti na sredini i kraju sprovođenja strateškog dokumenta, kao i izvora verifikacije, kako bi izvještavanje moglo biti objektivno i precizno, a uspjeha postavljenih ciljeva mjerljiv. Kada su u pitanju indikatori neophodno je obezbijediti konzistentnost, koristeći podatke zvaničnih proizvođača statistike, imajući u vidu da se u pojedinim slučajevima koriste i drugi izvori čija statistika može biti nedovoljno pouzdana i zavisiti od trenutne dostupnosti podatka. Takođe, neophodno je uložiti dodatne napore kako bi se razvili podaci na nivou JLS koje su od značaja za praćenje efekata sprovođenja politike ravnomjernog regionalnog razvoja. U slučajevima kada se utvrdi da pojedini indikatori ne odražavaju pravu sliku, te dođe do izmjene metodologije izračunavanja, preporučuje se preračun vremenskih serija tog indikatora unazad, ukoliko raspoloživost podatka to dozvoljava, kako bi se obezbijedilo adekvatno poređenje i pratili trendovi.

U skladu sa Zakonom o regionalnom razvoju JLS pripremaju svoje Strateške planove razvoja, koji su kompatibilni strateškom okviru za regionalnu politiku Crne Gore, uz uvažavanje lokalnih specifičnosti. Metodologija izrade Strateških planova razvoja definisana je od strane resornog ministarstva Pravilnikom o metodologiji za izradu strateškog plana razvoja jedinice lokalne samouprave. S obzirom da je okvirna struktura između metodologija za izradu strateški planova na lokalnom nivou i strateških dokumenata na nacionalnom nivou različita, preporučuje se usklađivanje Metodologije za izradu strateškog plana razvoja jedinice lokalne samouprave sa Metodologijom razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strateških dokumenata. Primjena nove Metodologije bi se primjenjivala nakon isteka važećih Strateških planova razvoja JLS. Na ovaj način bi se značajno olakšalo buduće praćenje i izvještavanje o realizaciji Strategije regionalnog razvoja. U ovom kontekstu, bilo bi važno razviti kriterijume za identifikovanje projekata koji treba da budu sastavni dio godišnjih Akcionih planova i Izvještaja Strategije, tj. obezbijediti da to budu projekti razvojnog karaktera.